

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

LVCIANI PI

SCATOR, SEV REVL

uiscentes. ~~B~~baldo-Pirckhey

mero, Cæsareo Cōsiliario,

Patricio ac Senatore

Nurenbergensi

interprete.

Eiusdem Epistola Apologetica.

Pindarus.

ἄκέρδεια λόλογχε θαμινὰ κακαγόρῳ.

CLARISSIMO AC EXCELLENTI
Iuris Doctori Laurentio Beheym Diui. Stepha-
ni Babenbergæ Canonico Bilibaldus Pirck-
heimer. S. D.

in Gorgia
SI cunctorū mortaliū res gestas scrutatus fueris, iu-
cūdistime ac eruditissime mi Laurens, si oīm gen-
tiū historias diligenter euolueris nullū vnq̄ hoīm
genus peius audiuisse iuenies, q̄ eos, q̄ virtutē ac
sapientiā, tanq̄ pprias sibi desumpserē ac vēdicauerē. nō
qd p se virtus ipsa, vel sapientia, vituperatione aliq̄ esset
digna, sed q̄ illarū p̄textu, semp p̄ditissimi qdā delitescē-
tes, ea ppetrare sunt ausi, q̄ apud sceleratos q̄q̄ nebulo-
nes reprehensione nō carerent. nemo siquidē manifeste
malos, tam infenso odio psequi consueuit, quēadmodū
eos, qui Curios simulāt, & bacchanalia viuūt, q̄ propter
apud Platonem, acriter Callicles in desides istos
& ignauos in philosophiā obtentu, inutile otii
& linguae vitēq̄ tenēbras sequunt, ostendens eos in an-
gulis cōmurmurantes, ingenuū, magnū, aut dignū qd
loqui nunq̄, publica & priuata oīa ignorare, nilq̄ nisi ar-
guta siue deliramenta, siue nugalia exercere. verū de Phi-
losophia illa nō sentit, quē virtutū omniū disciplina est,
quēq̄ in publicis simul, & priuatis officijs excellit, Ci-
uitatesq̄ & respu. si nihil p̄hibeat, cōstanter, fortiter, &
perite administrat. sed de ista futili, atq̄ puerili medita-
tione argutiarū, nihil ad vitā, neq̄ tuendā, neq̄ ordinan-
dā, pmouente, qua id genus homines cōsenescunt, ma-
le feriat, quos Philosophos & vulgus esse putat, & mi-
seri illi sibiipsis applaudentes, non solū esse, sed & cun-
cta se scire arbitrant, cū tamen omnia ignorēt, & totius
vitæ spacio nihil aliud, summis etiā laboribus q̄ nihil

scire didicere. Apud Athenarū quoq; asperrime Myrtillus ille, philosophos eiusmodi taxat, tanq̃ ab omni virtute alienos, ac vitiorū cunctorum receptacula, hominū scelestissimos, & iniustissimos appellans, & qui minime constantē exerceant vitam, sensus vero, & scientiarū humanarum, oīno sint expertes, petulantes insup, mollissimos, vel si hoc careāt vitio auarissimos, inuidiosissimos, ac arrogantissimos eos esse ostendens, temerarios p̃terea, Calūniatores, & cōuitiatores egregios, expilatores, ac abliguritores, ad totius deniq; humanæ vitæ vsum, penitus inutiles, ideo a Lacedæmonijs olim minime admissos, ne præter reliquā improbitatem, urbem quoq; cōtentionibus, iurgijs, ac intempestiuis replerent Eleischis, ab Atheniensibus vero, ad coruos actos. a Lysimacho rege, toto regno eiectos. a Romanis quoq; sapientissimis, ac optimis viris, tanq̃ inutiles, & noxios, vrbe pulsos, quapropter Anaxippi Comici iambica hæc olim in omniū ore fuisse refert.

Dipnosophistarū.
lib. xij.

Hei mihi philosopharis? philosophos attamen,
Compertum habeo, verbis sapere tantummodo,
At esse stultos in factis plane video.

Tales quoq; Madaurensis philosophus, affabre depinxit, Prophanæ philosophiæ turba imperitorū ait, vana sanctitudinis, priua veræ rōnis, inops religionis, indiga veritatis, scrupulosissimo cultu, insolētissimo spiritu, deos negligit, pars in cōtemptu tumida non rite venerat, omnes sed inscie metuūt, pauci vero impie diffitentur. Proinde vt gentiles obmittamus, quis ignorat quale nā certamen Christus deus, & saluator noster, aduersum Hypocritas, scribas, ac phariseos inierit, cū illorū quoq; fraude, dolo, & machinatione, mortē acerbissimā, & in

Plinius

dignissimā pertulerit. adeo semper improbis virtus exosa fuit, ac maxime istis, qui sceleris conscientia agitati, viri tamen probi & haberi & censerī voluere, quod potius boni esse, quam videri, atque id quod ceremoniis ac titulo præ se ferunt vere moribus exprimere mallent, neque ipsi alios iniuria afficerent, nec ab alijs qualia nollent audire ac propterea cogere, veluti si quod contra Christianā institutionē ac bonorum morum honestatē in optimū & acuratissime doctū virum Ioannē Reuchleīn, plaustra cōuicijs plena exonera re, tam petulāterque facundiā caninā exercere nō erubuerūt. scilicet, ne a gentiliū philosophorū degenerarēt improbitate, sed illos tam factis, quam verbis, egregie representarent, nō de istis loquor, quod causam suā legitime sunt tutati, iure enim quicquid sit, iniustū esse nō potest, præcipue tanto sub iudice, sed de illis, qui omisso fidei negotio, deuoratoque pudore, tam virulenta rabie, ac execrabilī furore sunt debacchati, ut plane ozimū (quod maledictis & probris letius, & foetidius prouenire dicitur), cōseuisse videantur. Hæc nō scribo mihi Laurens, quod liti alienæ me immiscere cupiā, vel quēpiam contra ac deceat, defendere intendā, nullius addictus iurare in verba magistri, nō igitur quod vellicatorū quorundā scriptis ineptissimis ac leuissimis, me læsum putem, ideoque stomacher ac proprias iniurias vltū eā, siquidē haud ita nostra inacuit cōtumescentia, sed quod sciam, nil homini ingenuo, maxime vero christiano, turpius & indignius esse, quam tā effrenatis, & temerarijs maledictis ac cōuicijs velitari, tā nephanda & terribilia in multorum ruinā & scandala proferre, quam nec de lupa meretrix, de lenone mimus, de furcifero impurissim⁹ diceret sacrilegus, quæ est enim audientium edificatio, propter iudæorum libros Christianorum carnes maledicent

do deuorare, adeoq; cōtumelijs digladiari, vt vix iudaico, ne dū christiano nomine esse censearis? Quæ est christi-
stianæ religionis defensio, si longe acrius q̃ Christiana
mansuetudo p̃mittat incandescas, ac non solū in tantū
virū fanda pariter & infanda euomas, sed & om̃es amicos
eius mordicus arripas? Possem & ego stulta illorū
loquacitate irritatus, cōtra insaniētes insanire, ac suaues
illos viros, sibiipsis, tanq̃ in speculo ostendere, ni id nas-
turalis p̃biberet eq̃tas, ni id christiana detestaret̃ pietas,
absit em̃ vt a q̃ iunior semp abhorruī, id vergentibus an-
nis p̃petrare incipiā, atq; imitator sim eorū, q̃ ob linguæ
amaritudinē merito rephendunt̃. illi loquant̃ spurcicias
q̃ & spurca cōmittere possunt, ego vero diuinis ac chri-
stianis institutis edoctus, scio saluatoris esse præceptū,
ne maledicentibus remaledicamus, neue malū p̃ malo
reddamus, q̃d tantus ille magister non solū ore docuit,
sed re ipsa plane adimpleuit, præstat igit̃ toleranda illius
seq̃ vestigia, q̃ vindicando sanctissima mandata trāsgre-
di, siquidē vera in hoc mundo victoria, non ab agendo,
sed patiēdo, cōtrariaq; penitus ratione est aucupanda,
quoniā nō qui iniuriā infert, sed q̃ patit̃, vincit. Proinde
blæsteramina hæc non solū non cōtumeliosa, sed admo-
dū honorifica mihi esse duco, Siquidē inter reliqua scri-
būt, se a Bilibaldo nescio q̃ in Nurenberga læsos esse, tā
q̃ nullius sit Bilibaldus momentī, quoniā ipsis incogni-
tus, cæterū faxit deus, optimus maximus, vt semp illis
remaneā ignotus, ac nunq̃ mihi a talibus benedicat̃, a q̃
bus vilipendi, q̃ laudari præstat, Antisthenes cū aliquā-
do ab improbis extolleret̃, magna inquit anxitate mace-
ror, ne forte malī quippiā fecisse videar, me igit̃ igno-
rēt, quoniā nec ego illos scire laboro, deinde me Reuch

linistā appellant, verū tantū abest vt cognomen id egre
feram, vt etiā sumopere ob illud exultem. Siquidē vere
affirmare ausim, inter cuncta externa, quæ mihi diuina
benignitas vel indulgenter concessit, vix aliquid æque
me, ac bonorū vitiorum amicitia oblectare, p̄cipue, quā
non casus, sed literarium peperit consortiū, eam siquidē
tantū facio, vt potentissimorū etiam principū dignationi
æquare non dubitem. magnā igit̄ eruditorum amicorū
copiā, non solū per germaniā, sed vniuersam ferme Euz
ropā, mihi esse & gaudeo, & glorior. Amicus igit̄ ma
gnus ille Roterodamicus Erasmus, defecatū naturæ spe
cimen, quē eodem famoso libello, Theologū eloquens
tem appellare nō dubitant, tanq̄ citra facundiā, omni ca
reat scientia, amicus item celebratissimus ac eruditissi
mus Reuchlein, viri qui nō solum vitæ excellant p̄bis
tate, ingenij floreat dexteritate, linguarū emineant va
rietate, eloquentiæ polleāt scēlitate, sed & doctrina ab
soluta, eruditione exquisita, sciētia multifaria, gloria des
mū verissima, tanq̄ Heroes quidā fortunæ aleam supe
rauerint, ac virtutis adoria humanos ferme terminos, su
pgressi sint. quis igit̄ tantorū virorū amicitia non gaude
ret? quis eorū familiaritate nō oblectaret? siue igit̄ me
Erasmistā, siue nūcupent Reuchlinistā, nulla cōtumelia
sed potius me laude affecisse sciāt. Proinde rephensione
nō carerē, si Capnionē amicū tā veterē defensione mea
fraudarē, maxime cōtra inuidorū cōtumeliosam insolē
tiā, & tam impudenter, ne dicā nequiter, cōficta menda
cia, quæ tñ partim ridenda, partim vero tanq̄ aniles fas
bulæ sunt cōtemnenda. illud vero prætercundū esse nō
videat̄, quod famoso illo libello, optimo viro obijciūt, in
quiunt em̄, vt a iudæis aurum extorqueret, in corū fas

uorē multa puerſa ſcribere nō erubuit, verū o tempora;
o mores, ſi a iudæis munera accipit, cur nō qs dederit?
vbi quando & quantū ille accepit? nū aurum, argentū
ue ſignatū fuerit? palam oſtendunt, quod ſi minus tantū
facinus cōprobare poſſunt, vt proſecto nunq̃ poterūt,
cur tam nephandi criminis hoīem chriſtianū inſimulas
re audent? nōne ſcriptū eſt? Quicūq; dixerit fratri ſuo fa
tue, tenebit̃ ad gehennam ignis. quo igit̃ ſupplicio di
gni erunt, q̃ proximo ſuo tā falſa, deteſtāda, & ab omni
veritate aliena obſciūt crimina? quæ nō ſolū coherſio
nē exigant temporalē, ſed & poenam mereant̃ æternā,
hæc vere labiorū ſunt delicta, ob quæ in laqueū incidit
peccator, qui in pximū ſuum fabricat̃ malū, & inimicat̃
aduerſus hoīem ſine cauſa, ſane cōiectura inquiūt, tanti
ſceleris cōuinci poſteſt. verū o admirandi, nunq̃ probat
preſumptio, in ijs, quæ veritati minus ſunt cōſona, pin
de ſi cōiecturis agendū cenſent, & nos pauliſp rhetoriſa
re patiant̃, ſiquidē cōiecturis manifeſte cōprobabimus,
Capnionē noſtrū tantū facinus nō ſolum nō feciſſe, ſed
nec ſi voluiſſet facere potuiſſe, ideoq; nec vñq̃ aio volu
iſſe, Quid em̃ vīr chriſtianū ad tantū ſcelus impellere
deuiſſet, vt iudæorū amicitiam, & fidei, & veritati præ
ferre dignū duxiſſet? num illorū amor? verū is odio eſt
digniſſimus, num aduerſus chriſtianā pietatem iracun
dia, ac veræ religionis cōtemptus? ſed adeo incredendū
id, vt nemo ſanæ mentis, tale quid nec fingere, ne dū cre
dere auderet, ſed nec reliquis affectibus impelli potuit,
vtpote vīr penitus ab ijs alienus. quid igit̃? nunquid iu
dæorū amicitia veritati prætulit? & recte quidē inquit,
ob quā cupidine cæcus, & cōmodū, ac diuitias, tātū ſce
leris authoramenta cōſequi ſperauit, atq; vīr grandæuus

8
Et multis honoribus iam functus, christianis denique paribus ortus, tam dedecorosum quid auderet? qui & ipse egestate non laboraret, verum diuitiis afflueret, filios quibus male parva relinquere posset, nullos haberet, paucis amplius ob ætatem indigeret. Denique qui certo certius cognosceret, etiam si tam detestandæ auaritiæ succumbere voluisset, iudeos tamen ab innatam auaritiâ, magnâ pecuniâ nunquam exposituros, parvâ nullo sibi vlti futurâ, porro, quis crederet virum prudentem, tam inopem animi, adeo mente excidisse, ut tam ingens scelus ac tanti scenâ facinoris, vniquam latere posse consideret? & si hoies, certe non deum, quo adiutore ille, ne Atheus putetur, certissimam ex inimicis vindictâ sperat, verum rei gloria & famæ assignatio illum incitavit, quasi perfidorum iudeorum consortiû, aliud quam certâ ignominiam afferre posset. dubia igitur spe, nec vlla necessitate adactus, in certum periculum se committere voluisset, ac innocentem senectutem, tam turpi & inaudito facinore descendere? pristini honoris inemor, officiorum quæ omnibus præstitit, christiani nominis, æternæ salutis, ac ante actæ demum vitæ, quæ neque ad tempus simulari, nec villo modo mutari potest, & cui longe maior fides adhibenda est, quam inuidorum criminationibus uniuersis, quæ subito & facile a sancto celestissimo etiam ad tempus cõfingi possunt. pinde cum plane cõprobatum sit, Capnionem nostrum, rem tam improbam nunquam in animum induxisse, longe facilius ostendi poterit, aduersarios pugnâtiâ dicere, & in ipsius potestate nunquam fuisse, ut iudeos favore suo protegere potuisset (ut obiter prætercâ Ardelionum nostrorum curiosam indagationem, & quâ non deceat magni principis secreta reuelare, ac cõsilia quæ ipse abscondita esse voluit & iussit, passim omnibus diuulgare.)

Qua ppter admodū miror Reuchlinomastiges, tanta
vecordia tantaq; cecitate pculos, vt impossibilia quoq;
pro certis ac veris affirmare audeāt. Si em̄ Reuchlyn in
iudaicum fauorem quid Cæsareæ maiestati sualisset, nū
ideo Cēsar illi parere coactus fuisset? quinimo si Cēsar,
vt est sapientissimus ac optimus, puerse & iniq; Capni-
onē consuluisse deprehendisset, nōne potius in cōtrariā
sententiam, cū ex eius arbitrio cūcta penderent, transi-
uisset? debebant equidē illius negotij gestores, tātō acri-
us, vt eorū opīnio executioni mandaret, instare, quanto
plus Reuchlinū ad iudæorū fauorē inclinatū sensissent.
qd em̄ si malæ cōscientiæ reatus illū exagitasset, ei mole-
stius esse potuisset, q̄ si dolens ac frendens, iudæos quo-
q;, vna cū libris vniuersis, exuri cernere coactus fuisset.
Nūc vero christianæ religionis defensores illi egregij, ac
acerrimi iudaicæ pfidiæ impugnatores tantis agitant in-
temperijs, vt principali penitus omisso negotio, qd tam-
men longe minori labore, tpe, ac impensa absolui potuis-
set, ad linguæ violentā confugiant temeritatē, & bilē,
virusq; omne in Reuchlinū innocentē euomere conten-
dant, ac si qs e manibus emissio alite, cū in illū nequeat,
in relictas tñ pennas furenter sequiat, Quāuis non desint
qui prærepti lucelli potius gratia nōnullos insaniuisse,
q̄ veritatis amore cōmotos fuissent autument, & hanc
ipsam Helenā esse contendunt, propter quā tam acriter
conflictauerint. Cæterū vt noxam tam fraudulentā effu-
gere videant, hæc oīa ob christianæ fidei zelum, se cō-
mittere fingūt. verū absit vt fides sanctissima, spurcissi-
mis ptegat conuitijs, petulantissimis defendat cauillis,
non docet hoc deus noster christus, quoniā mitis est, &
humilis, nō pmittit vas electionis Paulus, qui cōtentio-

nes, emulationes, oblocutiones, cōcertationes, susurra-
tiones, tumores, seditiōnes, vociferationes, suspitiōnes,
cōflictationes, amarulentiā, inuidiam, maledicentiā, cal-
umniā, & reliqua idigenus vitia, longe a christiano ho-
mine abesse, & vult, & precipit, modestia inquit, vestra
nota sit omnibus hoibus, quoniā non cōfusiōnis deus,
sed pacis. Quid christi successor Petrus, nonne malum
malo, cōuiciū cōuicio retaliare, phibuit: cūcti deniq; tā
gētiles q̄ christiani viri boni, semp pestilēs linguæ vitiū
acerrime sunt detestati, qd & impudentissimo cuiq; ma-
xime contingere solet. Quæ si Reuchlinomastiges illi,
exactius perpendissent, nunq̄ sanctissimā christi fidem,
sordidissimis maledictis, ac illotis sermonibus stabiliē-
dā esse censuissent, nūq̄ tantī dehonestamenti Idolū ere-
xissent, p cuius os impurū, qd ipsi palā non auderent,
tā effrenate deblacterarent. Nūc vero psonati, ac digno
operculo recti, omnia etiā in omnes sibi licere arbitrant̄,
nam vt reliquas eorū fileā ineptias, nonne hoc piaculo,
vel risu potius dignū, qd tot tantosq; viros tā effrenate
laceſcere, tam petulanter sugillare nō verent̄: Conradū
Peutinger. Io. Cuspiānū, q ambo præter iuris laureā,
ea fulgent dignitate, vt diui q̄q; Cæsaris etiā secretioris
bus adhibeant̄ consilijs. Ioachimū vadianum, Simonē
Lazium, quos oēs honoris gratia appello, Quinimmo
cauillis insectari sat non erat, nisi ex hominū eiectos nu-
mero, etiam brutis impurissimis æquiparassent, mutuis
inquiūt se laudibus extollunt, ac porcorū more fricant,
proh q̄ digna recutito homini, ex hara comparatio, cui
tamen, cū haud amplius iudaizare dicat̄, Suilla, ex qua
apud veteres quinquaginta ferme saporis fieri solebāt,
veluti pernæ, petasones, lucanica, tomacula, insitia, &

reliqua id genus farcimina, non tam abominale, sed in
delitijs merito esse debet, nam oia munda mundis, porro
ro germaniae nostrae spem certissimam, Vdalricum Hut-
tenum, & nobilitatis stemmate clarum, & ingenio ac eru-
ditione praestantem, non solum pseudochristianum appella-
re, sed etiam si deus placet, tali viro palam minitari, ac omnem
defensionem penitus adimendam esse censent, nemo inquis-
unt, nobilitate excusandus videtur, quin potius maioris
bus suis degenerans, posteris omnibus suae ignobilitas-
tis relinquet exordium, ex quibus plane liquet miserrimos
ac temerarios homines, & conditionis propriae oblitos, & in
terneciuo odio ita extra terminos mentis esse positos, ut
liberum arbitrium ac violentiae sceptrum in uniuersum ge-
nus humanum accepisse certissime putent, ac firmiter cre-
dant, ita ut cuncta quae vel maledicendo, vel maleagen-
do, perpetrant, illis aequa, digna ac iusta esse videantur. Quod
vellem ferre viri modestius ac verecundius egissent, ne
astutulis suis commentis insigni Theologico nomini, tam
turpes notas inuissent, verum philosophiae maiestatem a-
deo temere profanassent, quandoquidem & si aduersarios
suos ut male audiant dignos putant, indigna tamen quae
male dicat sanctissima Theologia, indigna christiana fi-
des, ut a Neophyto defendatur, & tanquam coelum illius hu-
meris sustineatur, non ita salus defecit populi, ut alieni-
genae nostrae fidei mysteria, ne dicam oues lupo committi
debeant, sed multas deo inquirunt animas, noster lucra-
tus est, verum si non quoque illius instar tanquam mali genii seu
Cacodæmones quidam, inter fideles grassari incipient, tum
demum manifeste cognosci poterit, num tam acerba discor-
dia seminare poma, num tantas inter christianum popu-
lum turbas concitare, lucrum, seu rectius damnum sit apud

pellandū, Siquidē confictę ad tempus simulationi, teme-
re credendū haud esse, pręter cętera vel Hispanię no-
bis documento erunt, longe em̄ satius erat, Marranos
quos appellant, in natiua remanere pfidia, q̄ veritatem
palam simulantes, clanculū iudaizare. Quid em̄ de mas-
le mutatis illis, maxime iam inueteratis sperandum sit,
varia edocent exempla, quin Cęsar ipse nup̄ Augustę
multis audientibus, mirā & lepidam retulit historiā qua
plane ostendere voluit iudeis cōuersis, idem cū christia-
na cōuenire pietate, qđ soricum generi cū felibus, atquē
cūcta aiūt euangelia egregius discipulus noster memo-
rię cōmendauit, verū an ulli quid apostolus pręcipiat
scitis? nō auditores inquit, legis iusti sunt apud deū, sed
qui legē opere seruant iustificabunt, & diuus iacobus
quę utilitas fratres mei, si fidē dicat aliquis habere se, fas-
cia vero non habeat, num potest fides saluū facere illū?
igīť quo pacto mandatorū obseruatores erūt? quorū ser-
mo vt Cancrena serpit? ne erretis fratres, deus nō irridet
nō est hoc verā fidem seruare, si ea protuleris, quę nihil
nisi ad audientiū subuersionē cōducunt, nō licet christia-
nā pietatem verbo & lingua simulare, re vero & opere
etiā iudæis pñitiosiora cōmittere, quibus pfecto nil ius-
cūdius, nil posset accidere exoptabilius, q̄ cōtribules su-
os, orci caneros, ac spurcissima illa ppudia inter christia-
nos hoīes, tam improbe debacchari, tam infeste obgan-
entes cernere, vt plane ideo cōuersi censerent, qđ libere
christianis cōuiciari, & ea ppetrare audeant, q̄ ne dum
apud iudæos, sed nec immanissimos permetterent Barbas-
ros, proinde scripta tam pterua, & insigni stultitia famo-
sa, sua esse persancte negant, nō quia displiceant, sed qđ
admiratione ingenti digna videant. Cęterū si tam in-

cōcinna, ac omnis doctrinę expertia, non composuere,
cur edideret vel si neq; edidere, cur ne ederenť impedimen-
mento haud fuereť an ignorāt in pari culpa esse eū, qui
damnū dat, & qui nō prohibet, cū phibere possit euol-
uant scripturas, & inuenient quā poenā mereant, q acce-
scunt ijs, q morte digna cōmittunt, vel saltem cōmitten-
tibus obuiā non eunt. Equidē si glorias inanes flare ac
ingeniū, siue suum, seu alterius cuiuscunq; ostentare cu-
piebant, multa cū hebræa, tum græca, & latīna superāt,
quibus nisi litiū auidi fuissent, plusq; si Ephesīæ dianæ
templū incendiissent, clarescere poterāt, cur non magnū
Erasmū scribēdo, emendādo, & vertēdo potius imitari
voluere, q̄ maledicendo, optimo Capnioni impedimen-
to esse, ne quæ iam diu parturiebat, aliquando pareret
poterāt & ipsi sui specimē dare, si Capnionis verbo mi-
rifico, mirabilius, grauius, copiosius, si arte cabalistica as-
cutius, præclarius, absolutius qd protulissent. verū non
deerat animus, voluntas, libido, sed deerat ingeniū, do-
ctrīna, solertia, quod si ob literarū græcarum & latīnarū
ignorantiā, seu vt ipsi volūt contemptum, hebræis poti-
us (cū aliter nō valerent) famā querere dignū duxissent,
poterant, si non ppria industria, saltem iudei, vel christi-
ani cuiusdā recutiti opera, multa quæ adhuc siue in Ca-
balistica seu Thalmutica doctrīna recōdita latebant, in
lucē proferre, ac ex ijs quæ vel bene literatus Capnion.
vel Paulus Rizius & ipse amicus noster eruditus, præ-
terierāt, dei ecclesiam locupletare, quanto fuisset lauda-
bilis, arcana legis eruere mysteria, q̄ linguā garrulā ve-
lut ensem, maledictis acuere, q̄ ignauo animo, ac procas-
ci ore, tam bruta ac omni dedecore maculosa effutire. si
qdem poterāt de triginta duabus scientiæ vñs, de diuis

Cabalistica
ca Thal-
mutica
doctrina.

nis attributis, & vnitatibus abstractis, & q̄modo oīs san-
ctitas in deo comprehendit̄ & cōtinet̄, verba facere, vel
vltra diuina noīa, tam mirifice a Capnione explanata,
legis ac synagogæ vocabula, seu decē magni dei sigilla,
totidēq; iusti cornua, cum literarū combinationibus, &
psalmorū secretis depromere, quid cabalistæ de verbo
dei, virgīnis partu, incarnatione filij dei, morte, resurre-
ctione, corporis eius in cibū & potū conuersione sentis-
rēt, ostendere, quid de cœli & terræ creatione, materia,
forma, separatis substantijs, anima intellectiua, fortuna,
fato philosopharent̄, explanare. hæc si potius q̄ sordida
deliramenta tractare voluissent, deprehēdissent procul
dubio, quomodo pax & veritas, principiū de principio
& lingua praua deterior q̄ idololatria esse potuisset. siq̄
dem in libro midras tehelim plane reperissent, quando
peccauerūt filij israel in deserto, nō fuisse latā in eos ius-
dicij sententiā, donec ppetrarūt peccatū oris, & hoc est
quod scriptū est, & audiuit deus vocē sermonum eorū.
nūc vero odio excecatis, cū talia audire qualia protulere
indignissimū putant, seipsos rephendere & cōdemnare
identidē pergunt, persuadent em̄ sibi, aduersarios suos a
nullo vnq; sacerdote, absq; publica reclamatione absol-
ui posse, Cæterū quis eos a seueri iudicis absoluet ira?
Hypocrita ait christus, eñce primū trabem de oculo tuo
& tūc prospicies vt educas festucā, quæ est in oculo fra-
tris tui. verū inquit cū tam acriter lingue vitij detesta-
ris, nunquid Capnionis & Reuchlinistarū conuicia tibi
laude digna vident̄? quinimo & tu quoq; decus & præ-
sidiū nostrū, semijudaū appellasti, & de terra viuentiū,
(cum tamen christianus sit,) delendū esse crudeliter ius-
dicasti, quibus, ne me ipsum cōdemnare videar, respon-

Neutri ge-
neris.

deo, nec mihi Sillos, neq; aliquando placuisse Sillogra-
phos, maxime q̄s cognouerim non laceffitos, sed vitro
incessantes, obscœna iaculari scœmata, verũ quis nam a
campana tam absona & rancidula, vnq̄ sonũ expectas-
set suauiorẽ aut lepidiorem? vt obiter reliqua omittã nu-
galia, quæ tamen plancte ac decenter edita esse, admi-
randi illi Reuchlinomastiges, & scribũt, & certissime si-
bi psuadent, a nemine q̄ a semetipsis miserabiliter dece-
pti, sibi itaq; imputent, sibi acceptũ referant, si tam egre-
gio tintinabulo, sua quoq; & tam digna echo responde-
re nõ desinit. Cæterũ vt & ea, quæ ad me p̄tinent, dilue-
re videar, rem etiam altius repetere cogor, cũ in celebri
illo conuentu, ab inuictissimo Cæsare Maximiliano sub
inĩtiũ Treueris indicto, ac inde Coloniam Agrippinã
translato, pariter & Nurebergensis Reipu. & cunctarũ
Sueuiæ ciuitatũ, quæ laudabili illa cõfœderatione cen-
sentur, legatũ agerem, incidi Coloniae in libellos quos-
dam, recens a Capnione nostro in publicum emissos, in
quibus, Reuchlinomastigarũ delitias acrius impetere
videbañ, quibus lectis, illico virum tantum, perq̄ amice
monui, vt animum moderaret, ac potius ratione vteret-
tur, q̄ suis affectibus indulgeret, nec quempĩã dignum
dũceret cui malũ pro malo, seu pro cõuicijs cõuicia red-
deret, equidẽ Mopso tum certius, quo nam res euasura
esset conspiciẽbã. at ille cõtumeliarũ insolens rescripsit,
me plane Heroica docere, sed Hæreseos crimen atrocĩ-
us esse, q̄ vt vilius quãuis mansuetũ ingenium id ferre
posset, sua cuiq; dolere in alienis facile quẽq; temperatũ
esse. Verũ quĩs pudentis & verecũdi animi esset, vel fal-
sa vituperatione grauari, me tamẽ monitore se post hac
temperaturũ p̄misit. nũ igit̃ qđ in amicissimo, optimo,

Sturma
glock.

Falsę phi-
losophiæ
causâ.

ac doctissimo viro displicuit, id mihi in lōge disparibus
hominibus placebit: absit hoc, neminē enim vnq̃ laude
dignū putabo, quem in causâ etiā iustissima, minus mo-
deste rem suam videbo agere, minime vero omnī inso-
lentissima illa poscinumia, quæ nō nisi mendicando vi-
ctū & vestitū quæritant, publicaq; sustentant eleemosy-
na. Sane non ego quempiā crudeliter damnaui, sed ille,
qui fratris sui detractorem homicidā esse, homicidam
vero partē in regno dei non habere asserit, ille inq̃, qui
molam asinariā in collo nugonū ac rabularum suspens-
dendā, ac eos in maris profundū demergendos esse cen-
set. verū Theologiæ inquit, & christianæ fidei defen-
sores acerrimū, semīiudæum appellasti, sed vtinam ille
mansueta & christiana potius dogmata, q̃ impiorū Iu-
dæorum execrandas blasphemias, ac vitiosa verba am-
plexatus fuisset, christi nomen audio, christi vero præce-
pta nequaquā adimpleri video, nonne Apostolus maledi-
cos fideliū consortio depellit: nōne Sathanæ vt discant
nō maledicere tradit: & qd plus est, tanq̃ indignis cœlo-
rū regnum adimit, qui igit iudæis nephandiora halucina-
t, num christiano noīe dignus videri poterit: a fructi-
bus eorū, veritas ait, cognoscetis eos, quāuis epistolam
illam nō emiserim, nec ita scripserim, vt aliquando in pu-
blicū exituram putarē, nollem enī quempiam christia-
num scriptis meis offendere, longe minus famosorem
reddere, eum, q̃ oris vitio, priusq̃ fidei merito clarescere
voluit, quem etiā si emendare vellem, haud possem, nec
si possem magnopere curarē, vtinā potius sancte & in-
nocenter vitam agere, ppriam, q̃ alienam etiam iustissi-
me carpere detur. Cæterū quid nam in causa esse dice-
mus, qd nōnulli haud vulgaris existimationis viri, & q

in reliquis negocijs nō penitus ineptiant, ita tamē non
unq̃ excandescāt, vt plane Timonianā illam amarulen-
tiā referant, ita plerūq̃ pueri sensibus existāt, vt tanq̃ in-
fantuli, Succino seu Corallio, amuleti gratia, indigere vi-
deant. Equidē nil aliud q̃ falso nominatā sciētiam, & in-
anem deceptionē, vt Apostolus inquit, iuxta traditionē
hominū, iuxta elemēta mundi, vt nō iuxta christum. q̃
nōnulli profitentes, circa fidem aberrarunt, semper dis-
scentes, & nunq̃ ad veritatis cognitionem peruenire va-
lentes, non quod artem vituperem, quæ vt Cicero ait,
sicut sobrie percepta ingeniū acuere, ita & puertere pos-
terit, si multū temporis, ac de verbis magis, q̃ de rebus,
deq̃ victoria magis q̃ de veritate sollicitū teneat, quod
vitiū, tam christianorum Theologi, q̃ gentiliū sapientes
admodū prudentiæ contrariū esse putauerūt. Proinde
dialectices cognitionem, & Theologis non indignā, &
doctissimo ac optimo cuiq̃ ornamēto esse existimo, dū
modo sincera, & nō deprauata tradat, dūmodo tempe-
& modo intra suos terminos coerceat, & nō cū literis
cōfundat sacris, q̃niā nullū consortiū Christi & Belial,
lucis & tenebrarū, verum non parū multos inuenies, q̃
absq̃ deprauata illa cōcertatione, ac argutiarū fuligine,
sanctissimā Theologiam consistere minime posse existi-
mant. hinc est q̃d vetus testamentū a similibus negligit,
nouū q̃si idiotis scriptū vilipendit, Apostolorū doctri-
na vix lectione digna putat. Hinc q̃d diuus Hieronym⁹
tanq̃ grāmaticus contemnit, beatus Augustinus etiam
nū ignorantiaē damnat, quē dicaculi illi nec argumenta
sua si in vitā reuerteret, intellecturū somniant, nō ppter
rudem illam & insignē barbariem, sed quia instantiarū,
relationū, ampliacionū, restrictionum, formalitatū, hec

Dialecti-
ces cogni-
tio digna.

ceitatū, quidditatū, & reliqua id genus portentosa voca-
 bula ignoraret, quicquid enim syllogismorum spinositate non
 intorquet, id penitus a Theologica eruditione alienū pu-
 tant, atqui Apostolo & diuo Hieronymo teste sanctissi-
 ma Theologia, dialecticis non indiget inuolucris, quę so-
 lum ambitionis sint cōmenta, & ideo sacris intermixta, ut
 sciētia cognitu difficilior putaret, quid igit mirū si tam in-
 epte plerique viuāt, cū tam inepte philosophent? quid mi-
 rū, si a litigandi cōsuetudine eam cōtrahant labem, ut in-
 ter oēs & in omnibus superiores esse cōtendant? Quid
 denique mirū? si cū in prophanis gentiliū studiis cōsene-
 scant, minus christianā Theologiam, & recte viuendi nor-
 mam, tenere videant. Proinde Hebræos & Mathumæ-
 tanos assidue legē suā manibus versare, & in illa medi-
 tando operam quotidianā insummere cernimus, apud
 christianos vero non defunt. ¶ Euāgelicę doctrinę bene-
 multa, tanq̃ præstantiora, subtiliora, & utiliora præferre
 soleāt, omnēq̃ Theologię vim in sola speculatione po-
 sitā esse arbitrant, quia & superna recte considerare, in-
 ferna vero prudenter gubernare, potissimū vero Hereti-
 corū discipulis se obuiam ire posse iactitāt, tanq̃ Hussi-
 tana labes quotidie haud latius serpat, & magnā Bohe-
 mię & Morauię partē, non sine Christiani nominis damno
 et ignominia late occupauerit. Hereticos igit potius ad
 verā religionē cōuertere decebat, quā christianorū famā
 tam sordidis & vitiosis verbis depeculari, utinā minus
 quidā cōtemplarent, plus vero bene agendo proficerēt
 quādoquidē non verbis, sed operibus laus debet, & is
 maxime, ut Plato ait, audiendus, cuius dictis facta cōue-
 niūt. Nunc vero quādoq̃ adeo fœliciter speculationi in-
 cumbūt, ut post multorū annorū contemplationē, post

Nulla gēs
 magis le-
 gē suā ne-
 gligit quā
 christiana

tertij coeli peragrationē, super Donatū, vel Alexandrū
 Gallū, cōmentaria scribere haud pudeat. Non o Amici
 si quis persuasione propria, doctrinę opinionē induerit,
 aut Theologico nomine sibīpsī dignus videbit̃, ideo &
 cōfestim mihi doctus, seu Theologus erit, quēadmodū
 nec sanctus, si sanctitatis opera minus p̃stiterit. equidē
 magnū qđ, & multa laude p̃sequendū censeo, si quis ad
 tantę eruditionis fastigiū aspirare, ad tam exoptatā me-
 tam peruenire valeat, vt Theologica appellatione nō in-
 dignus habeat̃, quādoquidem nō vulgi opinione, non
 æqualit̃ adulatione frīgida, sed vigilijs, sudoribus, al-
 gore, inedia, imensis deniq; ac infinitis laboribus, tam p̃-
 clarū ac ingentis sapientię nomen acquiri poterit. Si
 quidē pręter grammaticā literas latinas, gręcas, & he-
 bręas callere necesse est. latinas, ne ob linguę ruditatē
 Barbarus potius q̃ Theologus esse videat̃. Gręcas, q̃
 niā sine illis, nec cyclicę disciplinę, nec Aristoteles ipse
 intelligi queat, vt interim quantū fidei nostrę prodesse
 valeant p̃tereā. Hebręas quia in illis, & veteris & noui
 testamenti mysteria cuncta deliteant, dein Dialectica q̃
 q; discat̃, verū syncera, & suis terminis circūscripta. Pro-
 inde si Theologo Rhetorica defuerit, haud intelligo,
 quo pacto populo christiano verba veritatis annūtiare
 valeat, si saltē vt vulgus intelligat docere, & ita affectus
 mouere velit, vt obiter aculeus in hoīm mentibus relin-
 quat̃. qđ si indoctę plebeculę cōclusiōes, corrolaria, po-
 rismata, & reliqua dialecticę incognita vocabula, nimis
 iactanter ostentare velit, dormiat̃, seu penitus actio friz-
 gescat, necesse est, naturalis p̃tereā ac transnaturalis, ad
 vnguē noscenda est philosophia. verū non solū ea, quā
 Aristoteles diligētissime prosecutus est, sed & diuinior

Latine lre
 discendę.
 Gręce.

Hebręe.
 dialectica
 discenda.
 rhetorica.

Phisica.

Platonis
philosofia.

illa, in qua sine controuersia optimus Plato palmā obtinuit, quē & Tullius philosophorū deū noīat, & diuus Augustinus idco elegisse fateē, quoniā de vltimo hoīs sine, & de natura diuina melius cāteris philosophis dixerit, vt interim dereliquis, tam nostris, q̄ grācis sileam Theologis, q̄ oēs vno ore fatent, Christianā religioni, maxime Platonica cōuenire Theologiā. verū illa absq̄ quorū mathematicis disciplinis, Geometria scilicet, Arithmetica, Musica, & Astronomia haud pfecte intelligi poterit, q̄propter i Platonice scholæ vestibulo inscriptū fuisse memoriæ proditū est, nemo huc geometriæ exps ingrediat. igit̄ & illa discant. quo em pacto quis absq̄ numeris Pythagoricis, seu Platoniciis lineis, animi generationē cognoscere possit? quēadmodū ex elemētis & linea recta, in circulū flexa constituat, & p̄ quem modū ex eodem circulo duo producti, quorū ex altero septem annexi circuli, naturæ animæ tribuant. Sed & qd Plato de primo omniū ente, & eius summa simplicitate, ac vnitāte sentiat, quēadmodūq̄ æquiuoce, q̄modo vniuoce, ens de entibus p̄dicet, scire opeprecīū est. Quid de eternis & incorporalibus substantiis, utrū ex nō ente oīno an ex ente aliq̄ modo, & aliquo modo nō ente pductæ sint. Quid de essentiarū incorporearū differentia, num aliqua distinctio sit in substantiis separatis, præter intellectū. Quid de formis, an formæ aliqua sint separatae, an prorsus inseparatae, qd si separatae, utrū per se subsistent, an in secundis animi cōceptibus posite sint? num formæ abstractæ sint cōpositæ? Vtrum mundus ingenuus atq̄ æternus? vel genitus & fluxus? aut simul genitus, & ingenuus, & æternus? Quot motū genera, quid de puidētia philosophet, & an p̄ se sit, vel p̄ accidens, de fato,

de libero arbitrio & reliquis innumeris, vt ex multis ad
modū paucula delibem, quin & hoc scire refert, in qbus
Plato & Aristoteles dissidere vident, quid apud Aristo
telem materia & forma. Quid apud Platonē magnū &
paruū, & cur materiā, hoc aliquid appellarit, an prima
vel secunda substantia potior sit, vtrū Aristoteles animā
mortalem esse voluerit nec ne, quibus rationibus Plato
imortalitatē probet, quo pacto Entelechia motui quo
per se anima mouetur cōueniat, quid vehiculū animæ
Plato appellarit, & an virtus atq; honestum, vel potius
contemplandi scientia vltimus hominū finis censerī de
beat. hæc & cūcta reliqua, in quibus tanti viri, seu cons
ueniant, seu discrepent, siue in rebus naturalibus, siue
diuinis, siue ijs quæ ad mores, siue ad differendī ratio
nem ptinent, virum doctū, & Theologico noīe dignū
examussim scire decet, pīnde historia quoq; Theologo
haud negligenda videt, quoniam illa & libri sacri sunt
referti, & res gestæ ac temporū omniū ratio illius serie
recte explicant, præcipueq; is sapiens habetur, qui ex
præteritis futurorū euentū, prudenter colligere, & gnas
uiter præuidere nouit, Porro, si Theologus nec iure no
stro iam diuino q̄ humano peritus erit, non video quo
pacto diuina scite, ac sancte gubernare, vel humana so
lenter, & legitime administrare valebit, nil igit q̄ Theo
logica laurea se dignū arbitrat̄ ignoret, sed ita pruden
tia, eruditione, vsu, experientia excellat, vt plane quēpiā
exquisitæ sapientiæ & doctrinæ virū referre videatur.
Qualis olim fuit Io. Camerarius vangionū episcopus,
Io. Picus Mirandulanus, Bohuslaus de Hassenstein, Io.
Leyserp̄gius, Engelhardus Funck. Io. Rays. Io. Cuno,
memoria quorū inter beatos perpetuo cōnumeret, Ex

In Phœ
done.

Historia.

Ius diu
nū & hu
manum.

viuentibus vero q̄lis est Reuerēdissimus Princeps Car-
dinalis Gurcensis, Io. Fran. Mirādulę dominus, Herma-
nus comes de Neuenar, Bernardus Adelmā, Iacobus
de Bānissis Decanus Tridētinus, Marquardus de Stein
Sebastianus Sperantius, hic Babenbergensis, ille vero
Brixinēsis Præpositus, Bolfgangus de Tanberg Patav-
uiēsis, Erhardus Truchses Eystantiēsis, Andreas Fuchs
cum fratre suo Iacobo Babenbergensis decanus, Io. de
Staupitz Augustinenſiū vicariū, Kilianus Leyb in Re-
bdorff Prior, doctrīna trilinguis, Io. Macheyſen minorū
puincialis minister, Gregorius Muffel Camelitæ pro-
uincialis, Melchior Pfintzing diuī Sebaldi, Georgius
Behem sancti Laurentij Nurenbergæ Præpositus, Eraſ-
mus Roterodamus, Io. Speyserius, Io. Eckius, Paulus
Phrygio, Io. Oecolampadius, Esticampianus, Io. Cocle-
us, Thomas Murner minoritanus, Vuencellus Linck,
Martinus Lueder Augustiniani, omnes sacre Theolo-
gię doctores, Theodericus zobel, Io. Queſtenbergius,
Iacobus Vinphelingius, Georgius Reus Nurenbergę,
Georgius Reyst Friburgæ Carthusiani priores, Vuolf-
gangus Volprecht Augustinenſiū Nurenbergæ prior,
Io. Lang, Io. Fug, & ij Augustiniani Io. Cæsareus, Con-
radus Pelicanus minoritanus, Benedictus Chelydoni-
us, Hieronymus Emser, Mucianus Ruffus, Io. Berner⁹,
Georgius Spalatinus, Thomas Venatorius, Io. Hane-
rus, & qualis tu in primis existis doctissime mi Laurēs,
vt ex multis Paucissimos recenseā, consultoq; prætereā
reliquos literarię rei proceres, q̄ sacris initiati nō sunt,
moribus tamen ac vitę probitate admodū excelleant,
super omnia vero Theologus vitijs oibus careat, ac vir-
tutibus cunctis abundet, ne facta doctrinæ cōtraria esse

deprehendant, quoniam non in verbo neque lingua, sed opere & veritate laus omnis consistit, atque non ex omni ligno mercurius exculpi poterit. verum haud ita sentio quod sine literatura Ethnica christi doctrinam, mancarn esse putem, absit hoc, nam sapientia diuina, humanis non indiget inuentis. ideo & absque Platone, ac Aristotele, etiam ad summum Theologiae fastigium viam patere certissime scio, & planiorem sane per quam ex nostris Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Hilarius, & reliqui innumeri, ex graecis Origenes, Basilus, Nazanzenus, Athanasius Cyrillus, ingressi sunt, non reprehendo si quis beati Thomae, vel subtilis Scoti, reliqua denique cunctorum speculantiu scripta, vel ad vnguem calluerit, verum sacras literas cunctis gentiliu nugis, longe anteponendas esse duco, in illis itaque ingenium exerceant Scioli, & puerilibus Isagogarum commentationibus inuigilare non desinant, dummodo perfectioribus, quos viderint excelsiora, digniora, ac meliora eligere, non inuideant, sed potius aequi bonique faciant, si illos christi dei nostri euangelicam doctrinam, Dialecticam, vetus instrumentum Physicam, magni pauli & Apostolorum dogmata Metaphysicam, priscorum denique Theologorum scripta logicam preferre cognouerint, utpote quae pro superbia humilitatem, pro contentione aequanimitatem, pro inuidia Charitatem, pro cunctis demum virtutibus virtutes cunctas amplecti doceant. Eristicam & spinosam Theologiam sibi retineant, his qui speculando coelum contingere nequeunt actiuam & euangelicam relinquant. Quia tu, ut ad te meus vertatur sermo, optime ac venerande Capnion, potissimum instructus, omnes iniurias ac contumelias, ut christianum decet masculo feras animo, quemadmodum enim qui contra aequitatem proximam

Sine gentiliu literatura theologica eua-
dere possunt.

suum lædit, vir bonus haud appellari mereſ, ita, & vir
fortis minime erit, q̄ res aduerſas tolerare nequit, maxi-
me lingue rabiem, ac imperitorū voces profanas, in pri-
mis itaq; regiū eſſe putato, male audire, præcipue a pal-
liatis illis mendicabilis, & quę innata ſua inuidiã ſemet
torquere ſolent, ſiquidem nemo vnq̄ tam abſolutæ fœs-
licitatis fuit, qui malignantiū dentes & calumnias eui-
tare valuerit, nec vlla ratione fieri poterit, vt viris ma-
gnis maledici deſint, nã vt de prophētis & chriſto deo
noſtro, tanq̄ maiori qui rebus comparet humanis ſileã,
nõne omnes viri boni ac virtute præditi, ſemp & vbicq;
perſecutionē perpeſſi ſunt, & vt Ethnicos prætercã, qđ
Alexander præſul Alexandrinus, qui in concilio Nice-
no contra Arriū ſubſcripſit, ab æmulis perpeſſus ſit le-
giſti, qđ Origenes, Cyrillus, Gregorius Nazanzenus,
Athanaſius ab Arrianis, Baſilius a valente, Cyprianus
ab inuidis, Tertulianus a clericis, Chryſoſtomus a mu-
liere etiã pulſus eſt, Boetius a Theoderico interfectus,
diuus Hieronymus & Aurelius Auguſtinus, nunq̄ im-
proborū caruere morſibus, ergo igit̃ generoſiſſime Reu-
chlin tu ne cede malis ſed contra audentior ito, deo em̃
dignus es viſus, in quo experiet̃ quid pati poſſes, ſiquis-
dem nil tibi prodeſſet laudari ab illis, quibus placere pe-
ccatū eſt, ſi hominibus placerem Apoſtolus inquit, chri-
ſti ſeruus nõ eſſem, nulla maiori laude affici poteras, q̃
tam improbe culpari, vſq; ad tempus ſcriptū eſt ſuſtine-
bit patiens & poſtea redditio iocūditatis. nil deerat qđ
Laus Caſ virtutū tuarū cumulo accedere poſſet, maximis honori-
pionis. bus funct⁹ eras, eam vitā exegeras quā optimus quiſq;
etiam votis expetere deberet, in te natura oēs vires ſuas
cōtulcrat, eruditione vbertim excellueras, literis latinis

ornamento fueras, græcas ferme primus Germaniæ intuleras, Hebræas non absq; singulari industria, & ingenti admiratione didiceras, foelicissimi ingenij tui q̄plurima, sed nō vulgaria monimenta reliqueras, tam numerosis igiŕ artibus, ac supra captū cogitationibus arduis, cursum cōpleueras, ac solū hoc deerat, vt aduersitate aliqua insigni, animi tui magnitudo p̄bareŕ, ac tanq̄ aurū igni examinareŕ, en occasio tibi oblata est egregia, qua fortitudinis, cōstantiæ, ac p̄bitatis tuæ specimē singulare præbere posses. illā igiŕ benigne amplectere, ac æquas nimit̄ & patiēter aduersitates tuas sustine, maxime vero linguæ violentiā, ac verborū temeritatē, quæ nil aliud q̄ scelerati animi indicia & testimonia existūt. Siqui dē insimulari quis innocens pōt, reuinci nisi nocens nō potest, magnumq; exemplū nisi mala fortuna nō inuenit, ac solū eum quē diligit deus corripit, & castigat omnem filiū quem recipit, nisi certares minime coronam reportares, quis enim sanctorū sine tribulatione coronatus est? aut quis vnq̄ tam absolute foelicitatis extitit (si tamē foelicitas aliqua rebus humanis inesse potest) vt vitā sine miseria, calamitatibus, erumnis, aut saltem aduersitatibus quibusdā exegerit? q̄d si quā indigna & nephan da ego q̄q; ab æmulis ptulerim, recensere deberē, ante diē clauso cōponet vesper olympo. verū diuina benignitas, me hucusq; ab inimicorū insidijs tutum reddidit, ac ex ore leonis & draconis animā meam cū iam minimo minus interiret q̄ sepissime eripuit, laudabilis vero tolerantia, qua ferme obcallui, & qua nil in hominibus prestantius aut cōmodius reperiri poterit, omnes aduersitates æquanimit̄ ferre docuit. pariter & tu exuperantissime Reuchlyn, sup̄ dominū curam tuā iacta, & ipse

Cōclusio

te enutriet, ac causam tuā discernet. nemo enim qui domi-
no credidit derelictus est, & nemo qui in eum sperauit
confusus est, qui nisi tecū fuisset tot aduersitatibus resis-
tere minime potuisses, sed patientiā Iob audiuiſti, & fi-
nē domini cōspexiſti, q̄ est benedictus ī secula. Proinde
qd̄ Zoilis nostris, ob tam impudentē & multifariā ver-
bigerationē imprecemur, num superiorū & inferiorum
gratiā malam: num vt species mortuorū, & quicqd̄ ma-
niū ac laruarum vbiq; est, semp obuias habeant: omnia
noctiū occurſacula, omnia bustorum formidamina, os-
omnia sepulchrorū (vt ille ait) terriculamenta, num haud
tolerandā foemineisexus indignationem: num magni
dei, num prophetarū maledictiones vniuersas: num co-
rū instar, vt erubescant, & in æternum ingemiscant: mi-
nime gentium, absit enim vt & nos sub christiani nomi-
nis prætectu Iudaizare, aut veteratorū quorundam p-
fectissimi discipuli esse videamur. sed qd̄ precemur: scis
licet vt conuertantē & viuant, sanio-rem mentē induant,
iram comprimant, linguā & affectus refrenare discant,
meliores laceſſere haud pergant, malitiam, arrogantia,
inuidiam, cū reliquis vitijs cunctis longe arceant, igno-
rantiam deponant, animū optimis disciplinis excolant,
Euangelicę veritati sedulo inhercant, Paulinæ & prisco-
rum Theologorū doctrinæ rectam operam impendāt,
a Sophistica garrulitate desinant, verbis & operibus le-
gitime philosophari assueſcāt, maledicere & malefacere
penitus dediscant, deniq; omnē malitiam abſciāt, virtu-
temq; adeo amplectentē, vt eam sanctitatē & innocentis-
am, quā verbis, moribus, victu & vestitu, coram homi-
nibus referre vident, etiam in conspectu altissimi, plane
operibus, & re ipsa præstare valeant. Cæterum ne iana

epistola fabulam ipsam prolixitate sua exuperet, ad te
mi Lautens noster redeat sermo. ego cum animi laxan-
di gratia Luciani Piscatorem plegissem, ac is pbelle no-
stri capnionis negotio conuenire videret, pretiū operi
haud defuturum putavi, si eum in latinam linguam cō-
uertissem. Cum vero conatus inter tot negotia, vtcunq;
successisset, potissimū tibi, nasutissimi hominis sales dis-
caui, Cum quia vetus amicitia, olim Romæ contracta,
cum magno tibi intercedit Reuchlyno, cuius doluisti
sæpe dolore. tum quia officijs, & amorī tuo, studiorum
meorū partem haud tenuē deberi existimem, Equidem
natura rerum parens, cum vires suas expēriri, ac quid
efficere posset, in te vno ostendere vellet, præter ingenij
foelicitatem, & eruditionis copiam, ea te donauit huma-
nitate, ea ornauit comitate, vt nil tibi esset iucundius, nil
exoptabilius, quā si ea, quæ sub mercede & multis didi-
ceras sudoribus, amicos tuos gratis docere posses, hinc
est, quod haud parum multa, quæ antea ignorabam tā
ī Astronomia & Mathematicis disciplinis, quā secretio-
ri philosophia (non de superstitiosa sed sancta loquor) ar-
te medendi, ac marcialiū tormentorū vsu a te pceperim.
siquidē, haud secus bellī q̄ pacis artes egregie calles, vt
pote qui, vi. Alexandri machinarū quondam præfectus
fueris, sed vtinā cum tam innumerata doctrina sis præ-
ditus, vt nil te, siue in diuinis, siue humanis literis fugi-
at, longa rerū experientia admodum exelleas, Græca
& latīna facundia ita polleas, vt nemo tibi ætate nostra
præferri possit, plus cōmuni studiosorum vtilitati cōsu-
lere, magis posteritatis curā gerere velis, quandoquidē
in literario delitescere otio, ac tibi ipsi potius viuere, quā
instar Bilibaldi nescio cuius Criticorum subire censurā,

tutius arbitraris, Sed vtrum id laudabilius, non præsenti
tis est discussionis. Proinde optime Laurens, nugacissi
mi Luciani, nō penitus nugaces suscipe nugas, ac eum
cū genio indulgere, ac frontem exporrigere volueris, in
manus fumes, siquidem & si, lepore, iocis, ac salibus, vn
dicq; sit refertus, vafer tamen vitia tangit, & admissus
circum pręcordia ludit. Vale foelix mi suauissime
ac ornatissime Laurens, ac Capnionem no
strum, & me amare non desinas, Salutat te
Stabius noster, qui a Cæsare reuersus in
choato operi feruenter incumbit.
Ex Aedibus nostris tertio ka
lendas Septembris, Anno
redemptionis nostrę.
M. D. XVII.

τῶν γὰρ ὑπερζόντων ἡ θρασύτης κόλασις.

LVCIANI PISCATOR SEV
REVIVISCENTES.

Socrates

INŕce, inŕce lapides crebros execrandũ in hunc
proŕce glebas, adŕce testas, pereute fustibus ca-
lumniatorẽ, vide sis ne effugiat, & tu Plato iacta,
& tu Chryſippe, tu quoq;, agite, omnes pariter in
illum obarmemur.

Pera vt reddat opem peræ, baculusq; bacillo,
Siquidem cõmunis est hostis, nec quĩpiam e nobis exi-
ſtit quem non iniuria affecerit, tu vero o Diogenes, ſi
vnq; alias, præcipue nunc baculo vttere, non deſinas, di-
gnas conuiciator pœnas luat, quid hoc rei eſt? nunquid
Ariſtippe deſeſſi eſtis? atqui minime oportebat,
Eſte Catĩ, atq; acris nemo non immemor iræ.

Ariſtoteles, accelera, quin propius accede, bene habet
capta eſt fera, deprehenſus ne es ſclerate? porro confe-
ſſim intelliges quos nam viros maledictis tuis laceſſies-
ris, verum quale nam fatum ipſum manebit? ſiquidem
varium quoddam mortis excogitabimus genus, crude-
litate cuius omnes exaciari valeamus, etẽm equum eſt,
ſepties eũ ſingulis nobis morte pœnas expẽdere, PLA-
TO mihi quidem per Iouem erutis oculis, abſciſaq; lin-
gua, cruci ſuffigendus videtur, prius tamen flagris ce-
ſus, Tibi vero Empedocles quid? EMPEDOCLES, in
Ethnæ crateras præcipitandus, vt meliores conuicijs in-
ceſſandos haud eſſe addiſcat, PLATO, quinimo opti-
mũ eſſet, ſi Penthei vel Orphei inſtar inter petras dilas-
niatus inueniretur, ita vt particulam vnusquiſq; digre-
diens ſecũ auferre poſſet. LVCIANVS. minime, ve-
rũ mihi parcatis obſecro. SOCRATES, arctius aſtrĩn-
ge, amplius nõ dimitteris nõ qd Homerus dicat vides,

Non est tuta fides hominum generiq; leonum

LVCIA. atqui & ego quoq; per Homerū vos oro, forsitan em̄ illius reueremini carmina, meq; verius connescentem haud spernetis.

Me viuū capite haud hominem prauū, hæc quoq; dona
Suscipite, æsq; aurum quæ curant & sapientes.

PLATO. verum neq; nobis aduersum te Homerica de
erit responsio, audi igitur.

Nec mihi mente fugam tu persuadere valebis,

Postq̄ te teneo, & licet aurea verba loquaris.

LVCIA. Hei malorū, siquidem spes maxima Homerus,
nos frustratur, ad Euripidem igit̄ mihi confugiendū
erit, siquidem ille me forsitan saluabit

Ne supplicem interficite, haud fas occidere est.

PLATO. Atqui nunquid & hæc sunt Euripidis?

Scelesta qui patrarunt mala decet pati.

LVCIA. Igitur iuxta verba hæc me interficietis?

PLATO. Recte per Iouem, inquit em̄ ille idem, Effrenioris
& ex legis demētis extremū infœlicitas occupat.

LVCIA. Proinde quoniā omnino me interficere decreuistis,
nullumq; mihi restet effugium, Agite, saltem hoc
mihi indicate, qui nā estis, quæue tam intoleranda a nobis
p̄pessi sitis, vt tam intoleranter irascamini, ac me mortis
causa ceperitis, PLATO, quibus nos affeceris cōtū
melijs, a teipso sceleratissime p̄quire, bellulisq; illis tuis
sermonibus, in qbus philosophiā ipsam cōuicijs lacessisti,
erga nosq; iniurius fuisti, cū tanq̄ ex conciliabulis,
viros sapientes præconio diuulgares, & quod maximū
est, liberos, q̄ propter indignatione moti. p̄pter te emer
simus, ac tantisper inferos dereliquimus, Chrysippus iste,
ac Epicurus, Ego q̄q; Plato, & Aristoteles ille, silensq;

hic Pythagoras, Nec nō Diogenes, omnes deniqꝫ quos
sermonibus tuis infamasti. LVCI. respiravi, siquidem
nō me interficietis, si intellexeritis quali nam ego erga
vos extiterim, quapropter lapides abijcite, quin potius
reseruate, nam cōtra meritos vsui erūt. PLATO. nugaz
tis, te etem hodie perire necesse est, iamqꝫ adeo ob per
petrata scelera, lapideum indues amictum. LVCI. atqui
virī optimi, quem solū ex omnibus laudare oportebat,
familiarē vestrum, beniuolū, & cōuenientē, quin si plo
qui molestū nō est, studiorum vestrorū procuratorē, vt
intelligatis, interficietis, si me occideritis, qui tot ppter
vos labores exanclavi, videte igī ne instar philosopho
rum qui nunc sunt agatis, vt ingrati, iracundi, ac perfidi
erga virū beneficū videamini. PLATO. proh impudē
tiā, nunquid tibi ob conuicia gratias debemus? vere hīc
cum mancipiis sibi rem esse existimat, quandoquidē ob
tantas iniurias, verborūqꝫ debacchationē, beneficia no
bis enumerare conat. LVCI. vbi nam ego, vel quando
vos iniuria affeci, qui semper philosophiam admiratus,
ac vosipsum summis extuli laudibus, cum sermonibus
quoqꝫ a vobis derelictis assidue conuersatus sum, quin
& hęc ipsa quę proloquor, vnde quā a vobis accepi, ac
instar apiculæ decerpens, hominibus ostendo? at illi lau
dant, ac vniuscuiusqꝫ florē, vnde, a quo, & quēadmodū
collegerim agnoscūt, meqꝫ oratione ob florigeram hāc
messem cōmendant, sed verius vosipsum, ac prata vestra
amcenissima, qui tam varia & versicoloria pduxistis, ex
tollunt, quę si quis recte discernere, cōnectere, ac cōcin
nare nouerit, ita vt minime alterum ab altero discrepet,
nunquid cum tam egregie quis a vobis affectus fuerit,
obloqui conabitur viris benefactoribus, quorū gratia

existimationis alicuius esse reputat: ni eiusdē sit naturæ
cuius & Thamyris vel Euritus, ita vel musas, a quibus
canendi normā accepit, canendo, vel Apollinem iacula
tionis præceptorē, iaculando prouocare audeat. PLA.
verum generose, hæc oīa Rhetorū more, ac maxime re-
bus cōtraria ptulisti, siquidem pteruiorē tuam ostendūt
audaciā, manifestainq; præ se ferunt iniustitiā, ac ingra-
titudinem, si cū a nobis, vt ipse fateris, iacula acceperis,
ea cōtra nos iaculatus es, hunc vnū scopum obseruans,
vt nos omnes cōuicijs lacefferes, talem siquidē a te cōse-
quimur gratiā, quoniam prata illa florida tibi reseraui-
mus, nec vt decerperes, sinuq; repleta discederes inhi-
buimus, ideo maxime ob hanc noxam mori dignus es
LVCLA. videte, irę aures præbetis, & quæ iusta sunt
minime cōsideratis, ego vero me nunq; in Platonis, vel
Chrysippi, seu Aristotelis, aut reliquorū vestri ordinis
irā incidere posse existinasse, sed longe ab illis mihi
distare videmini, verū o admirandi, ne indemnātū, caus-
sæq; non cognita me interficiatis. quis & id vos deceat,
ne vehementia, ac manifesta violentia grassari videamini,
ni, iure scilicet, cōtrouersias dissoluere, rōnes dantes pa-
riter & accipiētes, iudicem eligere, meq; vel vna omnes
accusare, aut q; oīm vice id agat eligere, Ego vero obie-
ctis rēdere sum paratus, & si aliqua in re iniurius esse cō-
uictus fuero, ac ita de me statuerit iudiciū, merita expen-
dam supplicia, vosq; violentū nil ppetrabitis, si vero cri-
mina diluere videbor, ac infons & ab omni culpa alie-
nus esse inueniar, me iudices dimittēt, vos vero in eos q;
vos deceperūt, ac cōtra nos instigarunt, irā conuertetis
PI. ATO. hoc illud est, equū in campū vt iudices clude-
re queas, educere conaris, siquidem te Rhetorē, & caus-

fidicum vehementem. in orationibusq; admodū callidū
esse dicunt. Proinde quem nā iudicem fieri cupis? quē
muneribus vt pro te sententiā ferat (qualia iniusta mul-
ta ppetrare consueuistis) corrumpere haud valeas. LV-
CIA. confidite, huius enim rei grātia, nullum arbitrum
suspectū, vel ancipitem, seu qui pro me iniuste calculū
ferat, mihi euenire desydero, & vt certius id cognoscere
possitis, Ego philosophiam ipsam vna vobiscū iudicem
eligo. PLATO. at quisnam accusabit si nos iudicaueris-
mus? LV CIA. vosmetipsi accusate & iudicate, neq; em̄
illud timeo, quoniā tam iusta antecello causa, tamq; lus-
culēter & abunde me responsurū cōfido. PLATO. qd
faciemus o Pythagora & Socrates? nam vir iste quoniā
iudicio experiri dignū ducit, haud absurde prouocare
videtur. SOCRATES. quid vero aliud q̄ vt ad iudis-
cium pergamus, assumptaq; philosophia, quid nam res-
ponsurus sit audiamus. nam absq; cognitione quid co-
nari, nō ad nos, sed potius ad viros quosdā iracundos,
& qui iustitiam in manibus sitam continent, spectare vi-
det, præbebimus em̄ occasionē obloqui volentibus, si
virū lapidabimus, nec pro se respondere promitemus,
& hec nosmetipsi iustitię valedicentes. p̄inde qd Anito
& Melito accusatoribus meis, vel qui me tū damnarunt
iudiciis, respondebo, si hic inauditus occubuerit, & as-
quæ omnino compos non fuerit? PLATO. recte o So-
crates admones, ad philosophiam igiŕ pergamus, & illa
quidē dī iudicet, nos vero quicquid statuerit amplectes-
mur. LV CIA. Euge viri sapientissimi, meliora hec & iu-
stiora, lapides vero vt dicebā seruate, siquidē paulopost
in iudicio indigebitis. verū vbi nam philosophiā quis
inueniet? vbi enim habitat non noui, q̄uis longo circū-

Oratores
ad aq̄ mē-
surā pora-
bant.

errauerim tempe, domū vt eam conuenire possem que-
rens, inde in quosdā, vilibus amictos vestibus, barbasq;
pmissas gestantes incidi, qui cum ad eandem se pergere
assererēt, eos scire existimans, interrogauī. at illi, quoniā
me longe plus ignari essent, ne de ignorantia redargui
possent, vel omnino nil respondebant, vel ianuam aliā
pro alia ostendebant. ego vero in hūc vsq; diem, domū
reperire haud quīuī. Sēpius vero ipse suspicans, vel du-
ctore quopiam, ad quasdā ianuas perueni, certissime tū
inuenisse sperans, a multitudine ingredientium & egre-
dientium coniecturam sumens, q omnes seueritatem quā
dā prae se ferebant, forma erant decora, vultu vero me-
ditabundi. hosce insecutus, & ipse quoq; sum ingressus:
ibi viraginem conspexi quandā, non incuriose, sordide,
vel incōcinne excultam, verū quam primū deprehens-
di, eam pendulos cincinnos minime ornādo negligē-
te, vestitusq; cultū studiose affectare. & quāuis tam exq-
sitis mundicijs ornata esset, cultū tamen decoris gratia
dissimulare nitebat, apparebat & fucus quidam, lenoz
ciniumq;, & verba perq; meretricia, ab amatoribus vero
laudata, admodū gaudebat, & si quis aliquid dedisset,
auide suscipiebat. opulentiores quoq; iuxta se locabat,
amatores aut inopes nec aspicere dignabatur. Sēpius

Ceramic⁹ quoq; cum se casu denudasset, torques aureas, angustis
locus A: crassiores conspiciebam. hae cū vidissem, confestim ad
thenis ubi pedes sum cōuersus, oppido q̄ miseratiōe cōmotus, ob
q in bello infelices illos nō naribus, sed barbis ad illā pertractos,
cecidērāt ac Ixionis instar, p lunone Idolo congregientes. PLA.
sepeliebāt hae quidem recte dixisti, nō em̄ manifestum nec cūctis
A uarieta notum est hostium, atq; haud necesse erit ad illius acce-
te pictura rū pœcil⁹ dere domū, hic em̄ in Ceramico ipsam opperiemur, illa

vero, iam aderit, ex Academia reuertens, vt etiā in Pœ-
cilo obambulet, id enim quotidie facere cōsuevit. quin
potius iam p̄sto est, vides ne ex effigie decorē, mansue-
tudinē ex aspectu, ipsam vero cogitabundam placide
incedere? LVCLIA, multas effigie, incessu, & vestitu si-
miles video, atqui inter has omnes solū vna vera est phi-
losophia. PLATO, recte loqueris, verū quæ nam sit cū
solum loqui cœperit ostendet. PHILOSO, Pape cur
Plato, Chrysippus quoq; & Aristoteles, nec nō reliqui
omnes, ipsa mea disciplinarū capita apud superos? Cur
rursus in vitam? ecquis vos ex inferis læsit, iracūdis simi-
les estis, quisnā hic existit? quē comprehensum ducitis?
nūquid fur est? seu homicida? vel sacrilegus? PLATO.
ita p̄ louem o philosophia, & omniū sacrilegorū inquis-
natissimus, qui te sanctissimā maledictis incessere cona-
tus est, pariterq; nos omnes, quotquot abs te quippiā
didicimus, ac posteris vtendū dereliquimus. PHILO.
itaq; maledicente quopiā indignamini? cum sciatis quæ
nam ego a comœdia in Dionysijs audire soleo, attamen
ipsam amicā esse duco, neq; in ius voco, seu accedens in-
cuso, verū cōuenientia, & festo cōgruentia ludere p̄mit-
to, noui em̄ quod nil ob scommata reddi deterius, sed
ecōtra quodcunq; bonū existit, tanq̄ aurum cū erutum
inciditur, clarius relucet, fitq; splendidius, at vos nescio
quemadmodū iracundia, ac indignatione accensi estis?
p̄inde cur eū strangulatis? PLATO, vnū hunc postu-
lantes diem, cōtra illum emerimus, vt ob cōmissa male-
facta dignas persoluat pœnas. Fama etem̄ cognouimus
qualia contra nos in vulgus sparserit. PHILO, igit̄ eum
indemnātū ac inauditum interficietis? atqui dicere quid
velle videt̄, PLATO, minime, verū negotiū omne tibi

dict⁹ por-
tic⁹, nā ibi
bella vari
a q̄ atheni
enses ad
uersus ho
stiles gesse
rant de pi
cta erant
meminis
Pausanis
as.

cōmitteremus, vt cognita causa quicquid visum fuerit statu
 as. PHILLOS. Quid tu ais? LVCLIA. hoc idem o Hera
 philosophia, quādoquidē sola veritatem inuenire potis
 es, vix enim multis obtinui precibus, vt tibi causa delez
 gare. PLATO. nūc o execrande, ipsam dominā appel
 las, pauloante vero rem esse turpissimam philosophiā
 asserabas, cū in tanto theatro, etiā, p duobus obulis vnū
 quēq; singulatim venalē, pponeres, meministi ne sermo
 num? PHILLO. atq; videte ne non philosophiā iste, verū
 praeſtigiatōres viros, sub vestri nominis obtentu multa
 ac foeda cōmittentes maledictis infectatus sit. LVCLIA.
 Quā primū cognosces, si saltem respondentē audire vo
 lis. tantūmodo ad Arium abeamus pagum, seu potius
 in arcem ipsam, vt tanq̃ ex specula cuncta pariter quae
 in vrbe sunt manifeste pateant. PHILLO. at vos o amice
 in Pœcilo tantisper deambuletis porticu, adero etem q̃
 primū dīiudicatum fuerit. LVCLIA. Quae nam o philo
 sophia hae sunt? nam & ipse admodū ornatae esse viden
 tur. PHILLO. virilis haec virtus ipsa, illa vero modestia,
 penes quā iustitia, at antesignana disciplina, dubio vero
 colore, & vix apparens illa, veritas est. LVCLIA. non vi
 deo quā nam dicis. PHILLO. nonne inornatā illam cer
 nis, nudā inq̃, subterfugientē semper ac subterlabentē?
 LVCLIA. vix nūc tandem cerno, verē: cur & non has du
 cis? vt penitus repleatur cōfessus, siquidē veritatem, &
 patrociniū ad iudiciū pariter ascendere volo. PHILLO.
 recte p louem, sequimini igit̃ & vos, nō em̃ difficile erit
 vnicū iudicare iudiciū. praecipue cum de nostris age
 VERITAS. abite vos, nil enim mea refert ea audire,
 quae pridem qualia sint noui. LVCLIA. verum o veritas,
 vt iudicio adlis, ac singula diligenter exquisas, maxime

loc⁹ athe
 nis vbi O
 restes cau
 sa dixit &
 vbi q̃ ad
 repu. spe
 etabant se
 uerissime
 admini
 strabant.

nostra interest. PHILLO. nūquid famulicium hoc, mihi
 admodū beniuolum deducā? LVCIA. valde quidem
 & quēcūq; volueris. PHILLO. Segmini o ingenuitas
 loquendiq; libertas, vt miserū hunc homuncionē zīmā-
 torem nostrū, ac nullo prætectu iusto periclitantem, sal-
 uare possimus. at tu Elenche illic remane. LVCIAN.
 minime o Hera, quin ille quoq; veniat, & si quis alius.
 haud em̄ cum fortuitis necesse est me depugnare feris,
 verū cum arrogantibus difficillimeq; redargutionis ho-
 minibus, & qui semp effugia quædam inueniant, ita vt
 necessarius sit Elenchus. PHILLO. igit̄ & admodū neces-
 sarius, melius si & demonstrationē tecū assumas. VE.
 Segmini omnes, quandoquidē ad iudiciū necessarij vi-
 demini. ARISTO. Cernis ne o Philosophia? quemad-
 modū propter nos veritati subblandi? PHILLOSO. nū-
 quid o Plato, Chrysippe, & Aristoteles, veremini ne sui
 causa cū veritas sit mentia? PLATO. non hoc, sed ad-
 modū callidus est, & blandiculus, ita vt illi persuadere
 posset. PHILLO. Confidite, nil iniqui, cū iustitia hæc ad-
 sit, fieri poterit, abeamus igit̄, verē dic mihi tu, quod tibi
 nomen est? LVCIA. mihi, Parrisiades, Alethionis Elen ^{audax lo}
 xiclei. PHILLO. Patria vero quæ nam? LVCIA. Syria o ^{curator uer}
 Philosophia, iuxta Euphratem. Sed quid hoc est? noui ^{ridici glo}
 em̄ quosdam ex his meis aduersarijs, non minus q̄ ego ^{riosis redar}
 sim, barbaros genere, moribus vero, & disciplina, non ^{gutoris si}
 Solenses, vel Cyprios, seu Babylonios, aut Stagiritas.
 Siquidem quantū ad te ptinet, nil refert, si quis voce sit
 barbarus, dūmodo iuste ac recte sentire videat̄. PHILLO.
 bene dicis. verū & hoc quero, quam nam artem nosti?
 quoniā & id scire decet. LVCIA. arrogantia sum osor,
 & versutia osor, & mendacij osor, & insolentia osor,

omnesq; eiusmodi coinquinatorum hominum odi species, sunt enim ut nosti perquam multae. PHILOS. Hercules, odij plenas nam exerces artem. LVCIA. recte dicis. cernis etenim quibus nam odio sum, & quemadmodum propter eam periclitator. verum & contrariam admodum probe noui artem, eam inquam quae ab amare exordium sumit, sum enim veritatis amator, & honesti amator, et synceritatis amator, ac omnia quae ad amare spectare videntur, verum pauci admodum hac arte sunt digni. Qui vero ex aduerso sunt constituti, ac odio magis familiares infirmi, periclitator igitur illam quidem ob segnitatem iam dediscere, hanc vero etiam nimium callere PHILO. atque haud oportebat, eiusdem enim ferunt esse & illam, & istam, ita ut indiuisibilis sit ars. vnica etenim est, quibus binae esse videantur. LVCIA. melius tu haec o Philosophia nosti, meum vero ita se habet, ut prauos odio habere, bonos autem laudare & amare consueuerim. PHILO. Age, quo oportebat iam deuenimus. hic in Minervae ius dicabimur vestibulo, Heus sacerdos, dispone sedilia. nos interim deam adorabimus. LVCIA. obsecro Pallas, contra arrogantes mihi auxilium ferto, ac recordare, quanta ipsorum periuria quotidie audis, sola enim tanquam speculatrix quae perpetrant vides, nunc tempus illos vlciscendi adest, si vero me victum cernes, nigrosque fugare, tuum adijce calculum, meque saluato. PHILO. Agite iam confedamus, vestras parati audire querelas, vos vero ex omnibus quempiam eligatis, qui egregie accusare, ac redarguere nouerit, quamdoquidem impossibile est vos omnes pariter loqui. Tu autem Parrisiades dehinc respondebis. REVIVISCEN. Quis igitur nobis, ut potissimum hanc agat causam idoneus erit? tua o Plato excellens prudentia est admiranda eloquentia vero redundans, & Attico lepore referta, flexa

nima, & venusta, cognitio aut, ac diligentia, nec nō tem-
pestiua demonstrationū inductio, hæc oīa copiose tibi
adsunt. quapropter accusationē suscipe, & pro cūctis q̄
digna sunt eloquere, ac oīm illorū nūc reminiscaris, & in
hoc vnū cōfer, si qd aduersus Gorgiā, aut Polū, seu Pro-
dicū, vel Hippīā a te dictū est, vehementior hic existit.
expedi igit ironias, & sales, copiosasq; illas & iocundas
comitates. quin si videbit, nōnūq; exuperes, vt magnus
Iuppiter alatū impellat currū, ac indignatiōe moneat, nī
ille debitas expendat pœnas. PLA. minime, sed vche-
mentiorē quendā eligamus, Diogenē hūc, vel Antisthe-
nē, aut Craterē, seu te Chrysippe, nō em̄ elegantia ppos-
ita in præsenti, nec cōscribendi acrimonia est tempus,
sed redargutionis cuiusdā, ac iudicialis exercitationis.
Rhetor em̄ est Parrisiades. DIO. p̄inde ego ipse accusa-
bo, non em̄ sermonibus nimīū longis opus est arbitror.
accedit qd prae cūctis reliquis iniuria sim affectus, pau-
loante p̄tio duorum obulorū, p̄conis voce venalis ex-
positus. PLA. Diogenes o Philosophia, pro cunctis lo-
quendi p̄uincia subibit. verū o generose memineris, te
accusatione ista non solū rem tuā, sed cōmunē agere. si
em̄ inuicem in quibusdā discrepamus, tu id nūc minime
scruteris, nec quis rectius sentiat ingreere curabis, sed ob
hoc solū, quoniā Philosophia ipsa iniuria sit affecta, ac
male in Parrisiadis audierit sermonibus, indigneris. opi-
niones vero, in qbus dissidere videmur, omitte, p̄ eare
quæ oībus cōmunis est digladiare. vide sis, te solū prae-
posuimus, ac nunc in te cuncta nostra periclitant, vt vel
maxime sincera videant, vel talia, qualia ille designauit
esse credant. DIOGEN. Confidite, nihil pratermittere-
mus, pro oībus verba faciam. proinde, & si Philosophia

Horolo-
gium.

sermonibus cōmota, natura eñ mansueta ac mitis est, ipsum absolvere statuerit, nō tamen mea deerūt, illi eñ quod baculos haud frustra geramus ostendā. PHILO. minime hoc, verū potius sermone. satius eñ lingua, q̄ li-
gno, rem agere, ne igit̃ cuncteris. iam eñ effusa est aqua conciliūq; in te oculos coniecit. LV. at reliqui quoq; o Philosophia confideant, ac vobiscū dijudicent. Diogenes vero solus accuset. PHI. verū nunqd vereris ne cōs-
tra te calculū ferant? LV. minime. plures eñ superare volo. PHILO. generosa hæc tua, desedete igit̃. tu vero Diogenes loquere. DIOGE. Quales nam circa vitam o Philosophia, viri exiterimus, tute optime nosti, ver-
bisq; minime indiget, nam vt de me sileam, quis nā i-
gnorat quanta bona Pythagoras iste, & Plato, & Aristoteles, & Chrysippus, reliqui deniq; in vitæ humanę vsum cōtulerint? verū quibus nam cōtumelijs, quāvis tales ex-
titerimus, scelestissimus hic Parrisiades nos laceraverit, iā dicere pergā. Cum eñ Rhetor vt aiunt fuisset, dere-
lictō foro ac illius existimatione, quicqd vehementiq; ac oratorij vigoris consecutus est, vniuerso illo contra nos se instruens, nō desinit maledictis insectari, præstigiato-
res ac deceptores subide vocās, multitudinēq; vt nos de-
rideat & cōtemnat, tanq̄ nullius simus momēti, psuadet quinimo multorū iam odium nō in nos solū, sed contra te q; a philosophia suscitauit, potissima etiam tua, men-
dacia ac nugas appellans, & quæ nos edocuiisti, substan-
tione incessens, ita vt a spectatoribus laudet̃, ac non vulgariter illi applaudeat̃, nos vero intolerandis afficiā-
mur iniurijs. vulgus siquidē eiusce vt plurimū est natu-
ræ, vt cū res cauillatione ac maledictia agat̃, gaudeat, præcipue, cū ea quę absolutissima esse vident̃, mordicus

arripiunt. quemadmodū olim gaudebat, cū Aristophanes, & Eupolis, irrisiōis gratia, Socratē hunc in scenā introducerēt, Comœdialq; absurdas quasdā de illo cōmentarent. Et illi quidē contra virū vnū talia sunt ausi, ac in. dionysijs, cum id facere concessum esset, Scōmae taq; pars quædam festiuitatis viderent, forsitanq; deus, cū lepidus quispiā esset, delectaret. at iste deliberate, ac multo studio instructus, in optimos quosq; inuectus est librū enim ingentem blasphemijs quibusdā refertum cōscripsit, magnaq; voce Platoni, Pythagore, Aristoteli huic, Chrysippo illi, mihi, omnibus deniq; maledicit, cū id nec festiuitas pmittat, nec priuatim aliqua in re a nobis lēsus fuerit. parcendū enim sibi foret, si talia iniuriā repellendo, nō inferendo ageret. & quod oīm grauissimū existit, sub tui noīs prætextu, talia o philosophia facere audet, nec nō eodem conatu, dialogo familiari nostro auxiliatore, et mimo cōtra nos vtiē, quinetiā Menippo viro nobis amico psuasit, vt q̄ plurimū in comicis illis cauillis sibi assistat, qui solus non adest, neq; nobiscū prodita societate, accusat, pro quibus oībus pœnas luerē est dignus. Quid em̄ cōtra hæc dicere posset? cū exactissima quoq; coram tot testibus carpere ausus fuit, in quorum vtilitatē hoc quoq; redundabit, si ipsum pœna affectū spectauerint. nemo enim de hinc philosophiam tam facile cōtemnere audebit. proinde in hac re quietē agere, & iniuriantē tolerare, nō modestiæ, sed extremæ ignauiae & amentiae indicatiū censendū esset. Cæterū postrema cui nā ferenda sunt? Siquidē nos tanq̄ mancipia in venaliciū deducens, ac p̄conis vt aiunt voce diuendit, nōnullos p̄tio ingenti, quosdā mina Attica, me vero scelestissimus ille, obulis duobus, ita vt circūstantibus

verte Ho-
rologiū.

risum moueret. tam ob causam indignatione perciti, in
illū manus inieciimus, teq; rogamus vt nos turpissimis
affectos iniurijs vlciscaris. REVIVISCENTES. Eu-
ge o Diogenes, p cunctis vt decebat egregie perorasti.
PHILO. desinite inuicē laudare, infunde responsuro, tu
vero Parrisiades dicere pgas, nunc em tibi aqua defluit,
ne igit cuncteris. PARRISIADES. non omnia mea o
philosophia, in accusatione sua Diogenes recēsuit, verū
magna ex parte, quæ difficiliora erāt, nescio quaratione
ductus prætermisit, tantū vero aberit, vt me illa minus
dixisse negē, vel præmeditatā excusationem quandā p-
tendam, vt si qua ille idem reticuit, vel ego antea haud
ptulerim, nūc vel præcipue expedire videar. ita em in-
telleges, quos nā arrogantes & prestigiatores appellans
diuulgauerim, aut maledictis meis laccesserim, proinde
hoc solū mihi cōsiderate, nunqd in cunctis veritatē dixe-
ro. qd si blasphemi, vel asperi quid in se oratio habere vi-
debit, nō me redarguendū, sed rectius vt arbitror illos,
qui talia cōmittunt, accusandos esse puto. Ego siquidē
cōfestim ac pcepissem, quantis incōmodis rhetores de-
grauari necessum esset, deceptionibus scilicet, mēdacijs
temeritate, clamore, pressionibus, infinitis deniq; alijs,
hæc quidē vt decebat cūcta declinaui, ad tuaq; o philo-
sophia bona aspirans, quantum mihi vitæ adhuc reliquū
esset, tanq̃ ex fluctuatione ac tempestate, in tranquillū
quendā subiens portū, sub tua ptectione viuere expete-
bam, ac posteaq̃ ad vestra tantūmodo transgressus es-
sem, te quidē pro vt cōueniens erat, ac reliquos omnes
qui vitæ optimæ institutores fuissent, admirabar, tanq̃
qui manus ad eos festinantibus porrigerēt, ad optimaq;
et vtilissima adhortarent. Si quis solū ea transgressus nō

esset, seu neglexisset, verū firmiter regulas quas tulisset
tis inspexisset, ad illasq; vitā suā direxisset, ac instruxisset
quod quidem p̄ louem inter nos pauci facere cōsueue-
rūt. Cū vero q̄ plurimos cernerem, philosophiæ amore
minime teneri, verū ob huius rei gloriolā solā, prompta
hæc ac vulgaria, & quæcunq; omnino facili ter imitant̄,
admodū recte, bonorum instar virorum assimilare, bar-
bam inquā, ac incessum, nec nō induuium, Cæterū vitā
ac eorū actus formæ cōtradicerē, vobisq; penitus cōtra-
ria exercere, ac p̄fessionis dignitatē corrūpere, indigna-
bar, videbaturq; mihi res admodū similis esse Tragico
mimo, qui mollis esset ac muliebris, Achillem vero, seu
Theseum, vel Herculem ageret ipsum, Cū tamen neq; ^{herculem}
Heroice incederet, vel loqueret̄, verum ita sub tali lasciv ^{saltantē &}
uaret persona, vt nec Helena vel Polyxene, cum id earū ^{Cerberū}
modestiae minus cōueniret, tolerare possent, taceo Her ^{ab inferis}
culem Calliniciū qui vt mihi videt̄, q̄ primū conuersus, ^{extrahens}
claua talem verberasset, ipsum inquā ac personā illam ^{tē memia}
quæ tam effœminate eū repræsentando contaminasset. ^{nit Hely}
Talia igit̄ cum vos ipsos quoq; ab illis perpeti viderem, ^{chius.}
nō tuli hypocriseos impudentiam, si cum Simiæ essent,
Heroū personas assumere, vel Cumanū illum asinū imi-
tari auderent, qui leonina indutus pelle, leo quoq; ipse
videri volebat, cum aduersus Cumenenses ignaros admo-
dum horrende, & aspere rugiret, donec hospes quidam
ipsum non leonē, sed asinum esse deprehendisset, verbis
redarguisset, fustibusq; insecutus verberasset. Proinde
quod maxime intolerandum mihi videbat̄, id erat, ne
mo non hominū, si quempiā ex illis flagitiosum, seu tur-
pe aut impudicum aliquid cōmittere vidisset, confestim
philosophiā ipsam, siue Chrysippum, aut Platonem, seu

Pythagorā, vel cuiuscūq; cognomen, non doctrinā delinquens ille assumpserat, accusabat. & quoniā ille cōinquinatē viuebat, homīnes male quoq; de vobis, multis antea seculis defunctis, coniectabant. non cū de viuētib; vobis inquisitio fiebat, Sed iam ex pedibus sublatīs, omnes vero manifeste cernerent, quā molesta & impudica ille cōmitteret, vos quoq; indicta causa cōdemnabant, ac parī calumnia dilacerabant. ego vero cū hęc cernerē, ferre non potui, verum eos redarguebam, a vobisc; secernebā, vos vero honore ppter hęc me dignū, in iudiciū rapitis. nunquid igit si iniciatum quempiā viderē, occulta decorum prodentē, ac in publicū effertentā mysteria, ideoq; indignarer, & reprehenderem, me impiū esse existimaretis? at q minus iuste, quādoquidē certaminum quoq; præfecti, Mimes qui vel Palladis, aut Neptuni seu Iouis assumpere psonā, non tamen cōmode, nec ex decorū egere dignitate, flagellare consueuerunt. at ij minime irascunt illis, si flagelliferos, quempiā psona ornatum, seu forma decoratum, verberare iusserunt, verum vt arbitror vapulantes potius laudare consueuerunt. Seruū enī, vel nuntū, minus apte representare, parui error. At Iouē ipsum seu Herculem, haud p dignitate spectatoribus ostendere, turpe ac piaculo simile esse videt. quinimo & hoc omniū est absurdissimū, quod cum multi ex eis dogmata vestra exacte calleant. ita tamen viuunt, ac si ideo tantum illa legerint, ac meditando operā impenderint, vt cōtraria exercere possint. Cuncta cū quę dicunt, veluti pecunię, ac glorię contemptū, solumq; honestū bonum esse arbitrari, ira vacuū esse, & splendida quęq; despici debere, bonis æqualiter perfruendū esse, honesta p deum ad

miranda, sapientiæ & veritatis sunt plena, at n̄ qui hæc
ipsa sub mercede docent, & diuites admirant, & argēto
inhiant, caniculis iracundiores, leporibus timidiores,
Simijs blandiores, Asinis petulantiores, felibus rapa-
ciores, gallis cōtentiosiores. ita igitur affecti, quid aliud
q̄ risum mouent, inuicē circa diuitū ianuas se conculcan-
tes, cœnasq; diuersas appetentes, & in illis ipsis moleste
laudantes, ac vltra honestatē se ingurgitantes, cuncta re-
prehendentes, & inter calices illepida & absona philoso-
phantes, merū deniq; minime ferētes. Idiotæ vero, quos
cōuiuiū interesse cōtingit, rident scilicet, ac philophiæ q̄
niā piacula talia producat, insultant. Est & illud omniū
absurdissimū, quod cū vnusquisq; nullius se rei indige-
re affirmat, Sed solū sapientem diuitē esse vociferatur,
paulo tamen post accedēs postulat, & si nō accipit indi-
gnat, pariter ac si quis regie ornatus, arduam gestat Tia-
ram, nec nō diadema, & reliqua signa regia, friuolarū ta-
men rerū indigus mendicet. Proinde cū ipsi quid acci-
pere debent, multus qd oīa cōmunia esse conueniat ser-
mo, & qd indifferentes diuitiæ, & aurum vel argentū nil
a litoralibus differat lapillis, At cum vetus quispiā am-
icus, & familiaris, auxiliū indigens accedit, & paucula q̄-
dā ex multis postulat, taciturnitas, & indigentia, & rus-
ditas, & dictorū in contrariū palinodia, variq; de am-
icitia sermones illi, nec non virtus, ac honestū, quo nam
abeant ignoro. sunt em̄ verba hæc vere pennata, & pe-
nitus euanescentia, quæ illi frustra in quotidiana cōuer-
satione, vmbatili inter sese iactitant pugna, eo vsq; em̄
vnusquisq; eorū amicus existit, quousq; nec de argento
neq; de auro, seu de cōmodo agit, quod si quis obulum
tantūmodo ostenderit, confestim pax soluit, ac omnia

turbanť implacataq; reddunt, libri excidunt, & virtus
aufugit, quemadmodũ & canibus euenit, inter quos si
quispiam os proiecerit, confestim exiliunt, ac inuicem
mordent, & illi qui prior os rapuit allatrant. ferť Aegy-
ptius rex quidã Simios vt tripudiarent instituisse, ani-
maliaq; (nam admodũ ad res humanas imitandas sunt
apta) celerrime didicisse, vt psonata ac purpurata saltas-
rent, eratq; admodum visu res digna, donec spectator
quispiã urbanus, nuces e sinu depromptas, in medium
abiiceret, id Simiã videntes, tripudiũ oblita, id quod er-
rant Simiã pro saltatoribus euaserunt, personas contes-
rebant, vestitum discerpebant, inuicemq; pro fructibus
depugnabant, ita vt Pyrriches ordo dissolueret, a thea-
troq; rideret. talia & hi perpetrant, quos ego conuicijs
insectatus sum, nec vnq; redarguere, & comicis morsu-
bus impetere desinam. verum nō ita insanio, vt in vos,
seu vobis similes (sunt em̃ sunt, pfecto nōnulli qui vere
philosophiã amplectant) blasphemiã quid, vel sinistrũ
euomam, quis si quid haberem quod dicerẽ, nunquid
hoc vos ad vitam reducere deberet? at vero vt gloriosi
illi, ac deo inimici odio habeant, admodũ dignũ existi-
mo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chrysippe, & A-
ristoteles, nũquid tales vobis cōgruere, vel in humanæ
vitæ vsum familiare, seu cōueniens qd ostēdisse dicitis?
ita p Iouem inquirunt, Hercules & simia, an quia barbas
nutriunt, & seueritatẽ præ se ferre, philosophiam quoq;
exercere vident, ideo vobis similes erũt? quinimmo per-
tulissem si ad simulationẽ ipsam quoq; apti fuissent, nũc
vero citius vultur lusciniã imitabit, quam illi philosoz
phos. proinde quæ pro meipso dicenda erant, expesui.
at tu veritas nunquid vera sint testificare, PHILO. nũc

longius o Parrisiade absiste, quid nobis agendū erit, q̄
modo vobis vir dixisse videt̃? VIRTVS. ego quidem
o philosophia interim cum iste peroraret, terram subire
optabam, adeo vera omnia protulit. Siquidem audiens
vnūquemq; qui talia faceret, agnoscebam, interimq; di-
cta aliqua in hunc, alia vero in eum, qui grauiā perpetra-
ret referebam, etenim perq̄ manifeste viros, tanq̄ pictus
ra quadā cuncta conferens, expressit, ac non solū corpo-
ra, sed & animas ipsas admodū exacte designauit. PHI-
LOSO. & ego quoq; o virtus admodū erubui, vos ve-
ro qd dicitis? RHESVS. Quid aliud quā a crimine eū
absolui, inter amicosq; & benefactores nostros ascribi
debere, plane etem nobis idem quod Iliensibus euenit
qui hunc tanq̄ tragoedum quempiā aduersus nos exci-
tauimus, qui Phrygum decantaret calamitates. Canat
igitur, & dei inimicos tragice exagitet. DIOGE. & ego
quoq; o philosophia admodū virum laudo, ac cuncta
quæ illi obieci execror, & quia generosus est amicū eū
facio. PHILO. euge o Parrisades quoniā in omnibus
superior euasisti, ab accusatione te absoluiamus, de hinc
vero noster eris. PARRISI. hanc primā adorauī, verū
aliud magis Tragicū opus mihi superesse puto. Siqui-
dem o valde veneranda victoriā, quotidie vitam meam
venerabilem reddis, nec coronare desinis. VIRTVS.
nunquid igit̃ & illos citemus, ac a secundo iā ordiamur
cratere? vt pœnas ob ea, propter quę in nos iniurię fuere
expendant, Parrisades autem vnumquemq; accusabit,
PARRISI, recte o virtus elocuta es, quapropter heus
tu minister Syllogisme, otius in urbem deflectere, Philo-
sophosq; vt p̄sto sint, citare pergas. SYLLOGISMVS
audī tace, philosophos vt in arcem ascendāt, ac de virtu

te, philosophia, ac iustitia rationē reddāt cito, PARRI,
vides nec pauci citationi obediētes conueniūt, partim
vero iudicium timent, at plurimi otiosi non sunt, circa
diuites enim versant, si vero cunctos aduenire cupis, de
ijs præconiū o Syllogisme pronuntia, PHILO. minime
verū tu Parrisiades ex arbitrio tuo illos conuoca. PAR
RISI. atqui minime hoc difficile erit. Audi tace. quicun
q; se philosophos esse dicunt, & quicunq; nomen hoc
ad se spectare arbitrant, ad distributionem in arcem ve
niant, singulis enim minæ dabunt duræ, sesaminaq; pla
centa, Quicunq; vero barbam profundā ostenderit, ille
& Caricarū massam accipiet. nemo vero, seu modestiā,
vel iustitiā, aut continentiam afferat, siquidē hæc si non
aderint, necessaria sunt minime. quinq; præterea syllos
gismos vnusquisq; aporter, non em̄ fas absq; his sapiens
tem esse. duo deniq; aurī talenta in medio exponentur,
quibus illum donabimus.

Qui verbis omnes possit contendere contra,
Pape, q̄ refertus est impellentū multitudine ascensus,
quemadmodū ob duas tantum accelerant minas, apud
Loca A. quemadmodū ob duas tantum accelerant minas, apud
thenis iu. Pelasgicum quidā, & iuxta Aesculapij templū aliū, circa
xia arcem Arion pagum quoq; multi, nonnulli & penes Tali ses
pulchrū, quin reliqui admotis scalis, per geminorū adē
turmatim, vt pœnas dent, irrumpunt, & p louem apum
instar racematim, vt Homerī verbis vtar, sed & hinc quā
plures, illinc quoq; innumeri.

Quor folia & flores nascunt tempore verno.

Atqui breuiter confidentiū clangore repleta est arx, ac
vndiq; pera, barba, assentatio, impudentia, baculi, gulo
sitas, Syllogismus, auaritia, ac pauci illi, quicunq; ad pri
mū illud conuenerant præconiū latentes, & ignoti reli

quorū multitudinē intermixti, sub aliarū formarū similē
tudine delitescūt. est & hoc o philosophia molestissimū
& in q̄ te maxime quis reprehendere queat, qđ minime
notas & signa illis inuissisti. siquidem pręstigiatores isti,
sępius ad persuadendū, vere philosophantibus sunt as
ptiores. PHIL O. paulopost hoc fiet, verum iā animum
aduertam⁹. PLATONICVS. primos nos platonicos
iplos accipe decet. PYTHAGORICVS. minime, sed
nos Pythagoricos, prior enim erat Pythagoras. STOICVS.
desipitis. pręstantiores nos, qui a porticu. PERI
PATETICI. minime quidem, verū nos ex Peripato,
in rebus sumus priores. EPICVREI. nobis Epicureis
placentas date, & Caricarū massas, de minis vero expe
ctabimus, donec vltimū accipere debeant. ACADEMI
CI. vbi duo sunt talenta? siquidē nos Acadēmici ostēde
mus, quantū alijs simus contentiosiores. STOICI. non
nobis Stoicis pręsentibus. PHIL O. a contentionibus
desistatis, vos vero Cynici ne inuicem impellatis, neue
baculis verberetis, nā propter alia vocati estis, ego em̄
Philosophia, nūc vna cum virtute & veritate dī iudica
bimus, qui nam sint qui vere philosophentur, inde qui
nostris institutis viuere inueniē, fœlices erūt, & optis
mi esse iudicabunt, At subdolos illos, nilq; ad nos spe
ctantes, malos male p̄demus, ne dum sibi p̄p̄s contraria
cōmittunt, arrogantia tamē efferant. verū quid hoc est?
fugitis ne? ita p̄ louem, multi p̄ cōfragosa desiliunt, adeo
vt penitus euacuata sit arx, pręter paucos illos, qui iudi
ciū haud formidantes remansere. vos vero ministri pe
ram, quā Cyniculus fugiendo abiicit, tollatis. Sed quid
in illa latet? nūqđ lupinę seu libri? vel panes tostę? PAR
RIS. minime, sed aurū hoc, & vnguentū, ac culter sacris

ficulus, speculū quoq; & tali. PHILOSO. Euge o generose, hæc tibi exercitiū erant viatica: cum illisq; cinnibus conuiciari, ac alios docere audebas: PARRISIA. nobis itaq; illi tales. cæterū vos considerare decet, quo pacto error hic tollat, ac homines cognosci queant, qui nam ex illis boni, & qui rursus alterius vitæ existant. tu vero o veritas inquire, tua enim interest, ne tibi mendaciū præualeat, neue propter errorē, viri mali, bonis intermixti, deliteant. VERITAS. hac in re ex Parrisiadis arbitrio, quoniā probus, ac nobis benivolus esse videt, teq; philosophia præcipue admiratur, ita agemus. secum Elenchū assumat, & omnes qui se philosophari profitentur cōueniat, ac quemcunq; inuenerit, legitimū & vere philosophiæ alumnū, illum corona coronet oleagina, & in Prytaneum cōuocet, Si vero alicui (quemadmodū multi sunt) viro execrando, ac philosophiæ hypocrite, obuiā factus fuerit, attritam dilacerat vestem, barbamq; Tragica abradat nouacula, frontiq; stigmata imprimat, vel inter media inurat supercilia. sit vero deustionis figura, vulpis vel Simia. PHILO. euge veritas, siquidem Elenchus o Parrisiade talis erit, quales & aglarū pulli, contra solē esse ferunt, non per louem tamen, vt ij quoq; luminis splendore probent, ac æstiment, verū coram illis aurū, gloriam, ac voluptatē expensas. & quemcunq; videns ea negligere, ac minime corū aspectu moueri, is erit qui oleagina coronet. quē vero fixe intuentem, manumq; ad aurū protendentem videbis, hunc vt inuret abducas, abrafa tamen prius barba. PARRISIA. hæc o philosophia vt censes erunt, ac confestim per quā multos corū, simia, vel vulpecula notatos videbis, paucos vero coronatos, quināmo si placuerit, nōnullos per louem vobis

huc reduxero. PHILOSO. quid ais? nūquid fugientes
 reduces? PARRI. & maxime, si sacerdos parump funis
 culum hūc & hamum, quos ex Pyræo piscator sacrauit,
 mihi cōmodare voluerit. SACERDOS. en accipe, pa-
 riter & calamū, vt cuncta habeas. PARRI. nūquid o sa-
 cerdos & Caricas aliq̃s mihi suppeditabis, ac auri pau-
 xillum? SACER. accipe. PHILO. quid nam vir hic fa-
 cere intendit? PARRI. hamū placēta & auro inescare,
 in summitateq; muri confidens in vrbē demittere. PHI-
 LO. quid agis o Pharrisiade? nunquid ex pelagico las-
 pides piscari decreuisti? PARRI. tace o philosophia, ac
 prædam expecta, tu vero neptune venator, ac optime
 Amphitrite, varios nobis mittito pisces. verum lupum
 quendam maximū cerno, quin potius auratā, LIBER-
 TAS. minime, sed felis, hians enim ad hamū natare vi-
 detur, aurū subolet, prope iam est, tetigit, captus est, at-
 trahamus. PARRI. & tu o Elenche pariter nunc funis
 culum apprehende, attractus est, Age o optime inspi-
 ciamus quis nam piscis existat, hiat iste, Hercules qua-
 les nam dentes, quid hoc rei est? nūquid o generose cir-
 ca petras liguriēdo discurrēs, captus es? vbi prædari spe-
 rabas, ibi tu præda facta es. at nunc omnibus a branchiis
 appensus, manifestus eris. extrahamus illecebras huic, &
 hamum, vacuus en hamus, placenta iam cū auro in ven-
 trem descēdit. DIOGE. at per Iouem euomuit, quapro-
 pter & alios inescemus. PARRISIA. bene habet, quid
 ais o Diogenes? tu hunc quis nam fiet nostin? num ad
 te attinet? DIOG. minime. PARRISIA. proinde quo
 pretio dignum hunc asserere oportet? ego etenim pau-
 loante duobus obulis eum appretiaueram. DIOGE.
 nimium dicis, mollis em̃ est, & turpis, & morosus, & in

Lup⁹ ma-
 rinus me-
 minit Ari-
 stoteles &
 Plinius.
 felis gale⁹
 gaza mus-
 stelā inter-
 pretatus ē
 piscis ra-
 pax.

Aphyæ pi
sciculi q̄s
parit lim⁹
ymiculos
rū instar
scaturien⁹
tes, memi
nit Aelia⁹
nus plini⁹
vero A
q̄s a lati
nis appel
lari dicit
q̄d ex aq̄
& pluuia
procreant
Psetta pis
cis latus
meminit
Aristote
les & sui
das.
Echin⁹ la
tine Erina
ce⁹ spinis
aculeatis.

ers, verso capite, hunc tu a petra præcipitato, & alium
demisso hamo attrahe. atqui vide sis o Parrisiade, ne tibi
calamus inflexus abrumpat. PARRI. Confide o Dio
genes, tenues sunt & Aphyis leuiiores. DIOGE. & per
louem leuissimi quoq̄, subinde tamen extrahe. PAR.
en quis nam alius hic latus, tanq̄ semisectus piscis acces
dit. Psetta quædam in hamum impegit, deglutiuit, cas
pta est. DIOGE. attrahat, quis nam est. PARRI. Plato
tonicū se asserit, PLATO. & tu execrande ad aurū ac
cedis. PARRISI. Quid ais o Plato? quid cum illo agas
mus. PLATO. ab hac eadem petra & ille. DIOGE. ad
aliū capiendū confideas. PARRI. proinde perq̄ bel
lulū quendam accedere video, veluti in profundo appa
ret, colore vario, ac vittas quasdā aureas in humeris has
bentē, cernis ne o Elenche? Aristotelem hic refert, acces
sit, atqui rursus abiit, diligenter arbitrat, iterum redit, de
gustauit, captus est, extrahat, num hic tibi Aristoteles
cognitus est. ARISTO. neme o Parrisiade de ipso in
terroga, nam quis sit ignoro. PARRISI. nunquid igit
& hunc o Aristoteles perpetras. ARISTO. & maxime
DIOGE. sed ecce multos hic conspicio pisces, paricos
lores, spinosos, in superficie asperiores, Echinis magis a
culeatos, verriculo aliquo opus esset, verū non adest, sa
tis erit si vnum ex grege tantū extrahamus, atqui ad has
mū accessit, qui ipsorū est ferocissimus. BLENCIVS.
Confide, si videt, ac prius funiculum longe ferro circū
da ne dentibus adrodant, & aurū deglutiant. PARRI.
desedi, at tu neptune capturam secunda, Pape, pro ille
cebris depugnant, partim congregati Caricas circūro
dunt, alij vero detorantes, ab auro detinent, bene has
bet, adhæsit quidam admodū robustus, Age dic cuius

tu cognomen refers? atqui ridiculus sum, piscem loqui
cogens, muti siquidē sunt, Ceterū tu Elenche dic quem
nā hic magistrū habet? ELEN. Chrysippū hunc. PAR.
intelligo, quoniam aurum vt arbitror nomini cōuenire
videt, At tu Chrysippe per Mineruam refer, nosti ne vi-
ros, vel talia ipsos facere doces? CHRYSIPPVS. con-
tumeliose p̄ Iouem o Parrisiades interrogas, qui nobis
quicū cum ijs, qui tales existant conuenire suspicaris?
PARRISI. Euge generosus es o Chrysippe, igit̄ & iste
cum alijs in caput præcipite, quoniā spinosus est, ac ti-
mendū, ne si a quopiā comestus fuerit, guttur offendat.
PHILO. satis o Parrisiades piscatus, ne quis (veluti mul-
ti solent) abrupto auro, & hamo aufugiat, indeq; sacer-
doti abs te repetere sit necesse. Proinde nos ad deambu-
lationem pergamus, tempus quoq; instat, vt & vos eo
vnde venistis reuertatis, ne vltra præscriptū tempus mo-
ram ducere videamini, tu vero Parrisiades, & Elenche
per Gyrū ad cunctos accedatis, & quemadmodū iussi,
aut illos coronate, aut inurite. PARRISIA. fient hæc o
Philosophia. valete virorū optimi, nos vero o Elenche
proficiscamur, ac iussa exequamur, verū quo primū per-
gere necessum erit? nunquid in Academiā vel Stoam?
ab lyceo exordiū faciamus, nil hoc refert, attamē hoc no-
ui, quocunq; gentiū perueniemus, paucis equidem co-
ronis, multis vero indigebimus cauterijs.

Φιλῆ γὰρ γλῶτταν ἐκχέας μάτιω.
ἄκωρ ἀκούειρ οὐς ἐκὼρ εἶπεν λόγος.

Quis vnq̄ humana laude, gloriā tantam cōsecutus est,
q̄tā magnus Capnion inimicorū maledicētia possidet?
e iij

PRAESTANTISSIMO ATQUE DI
gnissimo viro D. Theodoryco Zobel Mogūting
ecclesiae Canonico, ipsiusq; illustrissimi archie
presulis in spiritualibus vicario.
Hermannus Nuemar Comes Canonicus Coloñ.
S.P.D.

INcredibilis apud me tuarū virtutū aestimatio vir
dignissime, tuaq; in omnes & probos & doctes vi
ros praeclara studia, meam quotidie tenuem solis
citant musam, & pene vi quadam reluctantem im
pellunt, vt candidissimis illis tuis auribus, vel ineptum
aliquid aggariat. Ego vero cum in literis nullam versu
ram fecerim, nullāq; penitus frugem ex diuturno meo
studio reposuerim, nihil equidem meis ex penuarijs de
promere possum, quod vel tibi, vel alteri cuipiam nas
res saltem teneriores delicatioresue habenti, ad palatum
facere magnopere queat, nisi mutuo forte acceptum,
atq; vicissim redditum. Quod quidem functionis mu
nus nobis inter amicos obtingere frequenter, ac etiam
vsui solet venire. Hinc est, quod non adeo multos ante
dies quam istinc proficisceretur Martinus Groningus
Bremensis (quo cum mihi arctissima quaedam necessi
tudo, & vetus amicitia intercedit) libellum cuiusdam
Georgij Benigni Nazareni archiepiscopi, quasi pignus
aliquod amoris erga me sui, penes nos reliquerit. Quē
& tanta cum gratulatione, tantaq; alacritate suscepi, vt
vel ex hoc debere nos plurimum illius & humanitati,
& munificentiae libere profiteamur. Sed officij esse ras
tus, siquid accesserit probae eruditionis, amicis q; ipsis
cōmunicare, vulgatum illud repetens τὸ ἅλωρ ἅπαντα

κοινὰ εἶναι δεῖν. Constitui potius in eā partem peccare, quæ est φιλαλθείας καὶ τερατείας, quam amicitiae decreta aliqua ex parte transgredi præuaricariq;. Accipe itaq; iucunda & hilarī fronte, Capnionis tui, immo mei defensionē, non quidem Tullianū μετέωρον & ἐκδομον redolens, quippe quod nec res ipsa exigere videtur, non sit^{et} illud & tritū, μετὰ τῶν βαρβάρων βαρβαρῶσαι ἔστι & quidem hominē vel eruditum. Est tamen, vt non oīs no elegans, ita neq; ob sermonis incuriam reiiciendus, impendio enim conatus fuisse vir ille bonus videtur, vt quantū fieri potuisset, minimū accurate differeret, neue ei partī vspiā defuisse videretur, quæ fuit ab aduersarijs desumpta, hinc & ipse per syllogismos totius negotij capita perstringit. Ad hunc nempe indagationis modum velut ad lydiū lapidem, hoc temporis theologi res oēs humanas pensitant, ibiq; sistunt tanq̃ ad sacram Dodonam, aut Pythia quæpiam responsa. Iam vero illud sibi peculiare habet innocentia, vt quibus impetatur iaculis ipsum reuerberet iaculatorem, & (quod vulgo dicitur) Clauum clauo retrudat. Quæ dum maxime deserta, dū omni spe solatioq; destituta iudicatur, Tum primum ex hostibus emergit, & suum pristinum splendorem vindicat, vinci utiq; & succumbere nesciens. At quid mirum? Habet enim vindicem summum Deum ὃς πάντα ἐφορᾷ καὶ πάντα κυβερνᾷ, vt diuus Gregorius Nazianzenus cecinit, & itidem Sophocles in electra ὅτι μέγας ὦν οὐρανῷ Ζεὺς ὃς ὑφορᾷ πάντα καὶ κρατῶν. Quod in huius nostri calumnia liquido euenisse, rerum euentus ipse testis est. Nam dum illius de capite, de fama, de fortunis, bellum iam atrox & crudele incalesceret, conantibus aduersarijs non occulte & (vt dicitur)

p cuniculos, sed totis viribus, & cōserto Marte innocen-
tia fortissimi viri expugnare. Ecce οὐρανὸς ancile decis-
dit. & illud Apollinis e cœlo oraculū descendit γινώθι σε
αὐτὸν. Quod si mortaliū innumera turba mente non se-
gni reponerēt, sicut friuola alia cōplura, nunq̃ profectio
in illud Stoicon paradoxon inciderent πάντας τὸν ἑμῶν
γόνυ μαίνας κείνον. Hi p̃sertim q̃ sacrae philosophiæ ti-
tulo belle sibi applaudentes συμελοδοῦσι, scientes tñ
solū philosophum sapientē esse oportere, cū sint ipsi sæ-
pe paphlagonibus stolidiores. Noluī certe magnus il-
le alctonans summi regnator olympi, noluit inq̃ bonas
artes p̃claraq̃ studia, tantā facere existimationis suæ ias-
cturā. Neq̃ passus tot volvere casus insignem pietate vi-
rū. Mirabile dictu, Tres subito heroes cœlo demisit ab
alto, Qui senē nostrum Entellū, & laboris istius iam p̃-
p̃modū pertesum, sua tuerent̃ dexteritate virtuteq̃ p̃-
tegerent. Hos itaq̃ fortissimos inter duelliones, velut in-
ter argonautas Hercules, Hic noster archiepiscopus Na-
zarenus resplendet. Qui quāuis ob reuerendā suam cas-
nitē, inter emeritos rudesq̃ donatos milites censeri pos-
tuisset. Pro veritate tamē digladiaturus, prior ipse in ha-
renam progreditur. Et ne quis inter gregarios illum re-
ponere præsumat, multa praeclare gesta facinora cōmo-
nefaciunt. Quæ quia totū per orbem iam sparsa habent̃
tur, me vel ineptissimo p̃cone non indigent. Ad sum-
mā tamen laudis, quæ meo quidē iudicio amplissima est
illud conferre plurimū existimo, quod huic viro Max.
Leoni in philosophia p̃ceptorem gerere cōtigerit, non
absq̃ dextro augurio, vt is philosophus, q̃ totius orbis
caput, scientiarū ac ipsius philosophiæ (vt ita dicam) las-
cte ὡπεις τοῦ ἁμυχθείας κέρας & βρώμα sustinuerit

alueritq; idem & ipsam philosophiā eiusq; primariū an-
tesignanū, ex hostium insultu foelicissime eriperet. Post
hunc ex ordine Petrus Galatinus cōsequitur ἡμέτερος
θεσπύς, vir vtraq; in lingua doctissimus. Sed ne eis quidē
contentus, nempe qui vt ad literariam istam palæstram
expeditior incederet, sub Hebræo præceptore eas lites
ras, de quibus altercatur, tanta foelicitate addidicit, vt cū
doctissimo quouis nō sine laude certare possit. Scripsit
enim dialogum, xvi. libros complectentem, in quo toti
us Thalmudici negotij controuersiam copiose docteq;
absoluit. Hebraica frequenter, sepe & Chaldaica afferēs
(his enim linguis Thalmud ipsum constat) Quibus pro
teruiam Iudæorū, quasi proprijs cōfossam telis, enervat
prorsus & conuincit, prudentior fortasse illis criticis, q
rem sibi prorsus ignotā, collatis vndiq; calculis, pro ro-
stris publice condemnarunt. Nam si M. Ciceroni in aca-
demicis quæstionibus credendū est, asserenti nihil esse
tam futile, q̄ quicq; approbare non cognitum. Magis p
fecto, nō dico futile, sed temerariū esse iudico, reprehē-
dere quod ipse nescias, damnare qd ignores. Age vero
ad institutum veniamus. In hac itaq; τῆς ἡγεμονικῆς ἀνδρείου
συνμαχίᾳ Pirithoi vicem Garganus Senensis obtinet,
vir tanta ingenij dexteritate præditus, vt illi Romæ phi-
losophos herbam dare nil pudeat. Theologus proinde
vt nō vulgaris ita longe clarissimus. Hic cum alias sæ-
pe Capniozoili Stentorios clamores mira sua sagacitas
te retudisset, tandem etiam ad scribendam defensionem
animū applicuit, in qua per dialecticos elenchos, vt ad-
uersario satisfacere velle videret, omnia illius sophisma-
ta retorquet, atq; diluit, multa subinde ex sacræ philoso-
phiæ adytis conferens, quibus apertam calumniam in-

nocentis viri tueatur. His tribus tam magnifice instru-
tus heroibus atq; in præsidio collocatis. Quis non sibi
de pulcherrimo triūpho fausta foeliciaq; polliceri aude-
at? obistente vel tanta Zoilonū barbarie, quantā neq; in
Marathone Darius, neq; ad Thermopylas Xerxes re-
gum olim potentissimi habuisse dicuntur. Nam vt non
minus scite q̃ grauit̃ apud Plutarchum in Laconicis
apophthegmatis, Leonidas Anaxandri cuidā respon-
dit, dicenti contra multitudinem sibi pugnandum esse
ἐἰ μὴ οἱ ἐθέ μεῖναι inquit τοῖς πλείοσι, οὐδέ ἡ πᾶσις ἑλλάς ἀρκεῖ. εἰ δὲ
ταῖς ἀρεταῖς, οὐτὶς οὐδ' ἀξιόμους ἰκανός. id est, siqdē mul-
titudine me putatis, neq; ipsa tota Græcia sufficit, sin ve-
ro virtutibus, & hic numerus satis est, Et apud eundem
Agis rex dicebat ἀνέγκη πολλοῖς μάχεσθαι τὸν ἄρχον πολυ-
λῶν βασιλεύοντι, id est, contra multos pugnare oportere
eū, qui multis cupiat imperare, Sed q̃ res eo me vocat,
vt sub epilogo reliquos, & duces, & strenuos heroas p̃-
stringā, q̃ post istos antesignanos ἐν τῇ συμμαχίᾳ & in
præsidarios connumerati fuerunt. Tu interea veniā in-
eptienti mihi dabis. Primumq; vos o charissima lumina
mundi. Te inquam Leo Max. Maximilianeq; Cæsar cō-
pello, qui vestro illo sincerissimo iudicio, saepe quid de
hoc viro sentiretis, in publicum dedistis, Nam de altero
vestrum id a dignissimis viris accepi honestissimū atq;
pulcherrimum testimoniū esse redditum. Tuam vero o
Cæsar ad Leonem Max. ipse ego epistolam vidi, qua illi
veteranum consiliarium, multis egregijs laudibus orna-
tum cōmendabas, ipsos aduersarios falsa satis descrip-
tione, captiosos quosdam Coloñ. theologos appellās. O
magnum Maximiliani Cæsaris testimoniū, An ne so-
lū illud ad explodenda multorum anserū sibi sufficere

putandum est: quippe cum leges atque civilia iura, eis quæ
capitis causam dicerent, aut alijs immanissimis & arduis
criminibus vocarentur, certum quendam numerum tes-
tium præscribant statuantes, quo vel absolui innocen-
tes, aut damnari fontes possint, cur in hac causa innume-
ris testibus præferendus vnus Cæsar non admittitur?
Plurisque debacchanti nescio cui neophyto in ipsius fidei
Christianæ contumeliam creditur, quæ tot sanctissimis &
grauissimis viris, quorum virtutibus atque prudentia, restau-
rari illa vel funditus euerfa, Deo aspirante, posset, Quid
ego vos iudices cōmemorem Grīmannum dico & An-
chonitanum, nunquam satis ob id laudandos, quod ve-
stra singulari virtute, & in nullam partem versabili cons-
tantia, vir tantus hætenus viuit, qui ne vitæ quidem ip-
sam nisi gratissimā viuere potuisset, honore suo quem
hucusque semper integerrimū gessit, omni denique sua di-
gnitate labefactata, Habet enim quendam aculeum con-
tumelia (vt Cicero contra Verrem), quem pati prudens
res ac boni viri difficillime possunt. Quid sancti Chri-
stophori, qui Hadrianus dicitur, adeo candidam & accuratā
in iudicando limam, vt in hanc partem parem habeat ne-
minē. Quid denique Senogallensem ipsum in totius phi-
losophiæ studijs facile principem recenseā, Tamen Ha-
driani ex ore post longam laudis præfationem, sanctum
hominem appellari nostrum illū audiui. Appellat doctiss.
Cardinalis sanctum hominem, calumniator & neophy-
tus, infamem, & hæreticum proclamant. O disparium di-
spar iudiciū, sed libere loquar, plus valet mihi vnus do-
ctiss. Cardinalis tam pium & magnificū testimonium,
quæ centum calumniatorum, & mille neophytorum ono-
crotalini stridores, De Senogallense vero illud luce est

clarius, editurū ipsum apologiam fuisse, nisi abunde satisfactū ei negotio ab alijs ante eum extitisset. His adijci am volaterranum, atq; sanctorum quatuor Coronatorum primarios & incomparabiles viros. Quorū prior ille (vt est earum rerū grauissimus censor) perlecta Capnionis nostri defensione, summopere hominis eruditione & vi dicendi tenebatur. Alter vero gloriæ loco censendum duxit, si de sua manu Cabalistica Reuchliniana Leo Max. susceperet, qualicq; auspiciatum illud, augustū q; futurum sit. Quod si nonnulli cornea fibra præditi, mihi vt iuniori fortasse credere noluerint, oratorio more post argumēta testes vocabo (vt vtar Hieronymi verbis ad Iulianum diaconum) maioraq; ab illis accipient, interrogent grauissimos atq; dignissimos viros Iacobū Questenburgum, Ioannem Potgen, ambo pontifici a cubiculo, Stephanum Rosinum Reuerendissimo Gursensi Car. a secretis, Martinū Groningum Bremensem, doctorem Vuyck, omnes iuris doctores. Illi vtiq; veritati sunt testimoniū reddituri. Multos insuper adijcient, quorum mihi incognita sunt nomina, attestabunturq; his omnibus non esse postponendū Egidium Viterbiensem, olim eremitis Augustinianis patriarcham. Nūc accepto purpureo galero, apostolici culminis membrū, tot prope linguarum egregie doctum, quot hydra fuisse caputū describitur a poetis. Hic cum inter ecclesiasticos declamatores, vt alter Demosthenes habeatur, quadam celebritate e suggesto hominē publice collaudauit. Maximū certe pro innocente Capnione testimoniū. Habet enim & locus ille religionem, vt nihil ibi, nisi verū dici & a veridico homine, præsumendum esse videat. Qua in re illud summopere miramur, quod in hanc

sententiam passim omnes prope docti diuinitus concu-
rerint, vt Capnionis iniuriam tanquam suam comuni
suffragio vindicandam esse putarēt, Cū alias tot fere sen-
sus inueniri soleant, q̄t sunt capita. Taceo nunc tot prin-
cipum Germaniæ sigillis aucta testimonia Saxonie ducis,
Brandenburgensis Marchionis, ac Comitis Palatini im-
perij electorū Vuirtenburgensis, Badensis, Spirensis, &
aliorū principum magnificas literas. Taceo tot florens-
tissimas Romani Imperij vrbes resq; publicas, missis ad
summū pontificē, nō literis, sed diplomatis, causam suæ
sanctitati commendasse. Taceo deniq; tot doctissimos
viros, & omnem extra imperitiæ aleam constitutos, se-
culares ac religiosos. Quorū si sola nomia persequi vel-
lem, in iustum volumē epistola excreceret. Verūtamē
honoris causa tot iam in mediū adductis heroibus, Py-
thagoricam adijcere τετρακτώ curabo. Est enim confu-
matus ille numerus primusq; cubus. Hos vero insignes
πολυίσωρας si e medio tuleris, orbatum se suis delitijs, or-
bis esse fatebitur. Tantū em̄ interierit bonis literis, quan-
tum vix immēso temporis seculo recuperari valeat. At
si incolumes propitia fata seruauerint, aurea redibūt stu-
diorū secula. Et occidet serpens illud barbarorū virus,
passimq; musarū dulce nasceť amorū. Erasmi dico Ro-
terodamum Germaniæ vere phœnicem, musarū dulce
delitium, alteramq; animę meæ partē, optimo quidem
& foelicissimo fato nræ Germaniæ natū, cui sese in extir-
pandis barbarorū mōstris ppugnatorē fortissimū & ins-
uictum exhibuit. Deinde Hieronymum Aleandrum
Mottensem Reuerēdissimi domini mei Leodiensis epis-
copi, optimi pfecto & sapientissimi principis ἀρχιγυμ-
νασία. Illum inquā Aleandrum quem ego (vt fas est)

non secus & amo & colo meum parentem, q̄ meas des-
litas, q̄ deniq; ipsum meum Apollinem. Est & ille Iaco-
bus Faber Stapulensis Galliae vindex, horū in numerū
merito reponendus, vtpote quem vere Gallicū Aristos-
telem dixeris, qui & Gallis philosophiā & philosophiæ
Gallos restituit. Habes præterea huius tam præclaræ cō-
iurationis, postremū Bilibaldū Pyrckeymerum ciuem
Noriburgensem, cum prioribus illis hebraice ac græce
doctissimum, mathematicaq; insignem, quæ mihi apud
illos possideri quasi gentilitio iure videt̃. Horū siquidē
testimonijs, vel ipso apud inferos Rhadamantho satiffa-
ctum esse quis ambigeret? quanq̄ nec certior, nec graui-
or testis est, q̄ pura sibi cuiq; cōscientia. At tua Zobelle
dignissime erga virū (cuius apparatus inepte nimis for-
tassis instruximus) admirabilis observatio fecit, vt tātos
inter tamq; primarios viros tuū nomen primum & vlti-
mū occupauerit locum. At ego mihi nō aliud quicq; ar-
rogare ausim, quam bellici huius apparatus alteri Chæ-
rulum, hoc est tantorum heroum ineptissimum præco-
nem esse, qui hortatu Martini Groningi hominis vtiq;
in amicissimis meis, has ineptias ideo adieci, vt libellus
iste cuius appēdix est, paulo fieret auctior, eoq; empto-
ribus gratior. Parce itaq; tu parce præcipui mule meæ,
nam & amor ipse scribere iussit, quem velocit. amū esse
Deum poetæ cecinerunt. Parce igitur vel amorī. Vale
vir p̄stantissime, ac me mutuo ama, Ex Colonia Agripa
pina septimo calen. Septembres.

MAXIMO MAXAEMILIANO CAE
SARI MVNDI DOMINO, VICTO

ri & triumphatori semper Augusto &c.

Martinus Groningus Bremēsis. I. V.

doctor infimus, se deuote com-
mendat.

ENquam vides pro innocente Caphione contra
nocentes Apologiā, Maxaemiliane Cæsar sem-
per Auguste, a reuerendo Nazareno episcopo
inter diuinarum literarum Romanæ vrbs inter-
pretes, vt non infimo, ita multo doctissimo, tibi dicatā,
& quam mihi tuæ serenissimæ Maiestati offerendā tra-
didit, ob varia itineris & discrimina, & incōmoda, tum
vel maxime ob debilis corpusculi mei, longa arduaq;
peregrinatione propemodū exhausti languorem, præ-
sentare certe nequiuī. Coloniam veniens eam per vere-
darios quam ocysime ad tuam Maiestatem cum non-
nullis literis aduolare curauī, Tuo itaq; sacratissimo nus-
mini nuncupatam defensionem, sub nomine etiam tuo
æreis notis informandā non ab re duximus. Quo cum-
ctis in propatulo esset prudentissimī pariter & grauissi-
mi silentiarī tui innocentia, a quibus nescio harpyis cru-
deliter hætenus laniata. Quarum profecto maior glo-
bus, glomeratim stygijs sese extulisset vndis, nisi tuo
patrocinio vnice suffultus fuisset, & id quidem recte.
Haud aliam ob causam ἄτη, quæ mortalium rebus tur-
bas plerunq; immittere solet, eius res inturbauit,
quam quod sacro diplomati tuo, vti decuit, probum,

a. L. defen
fores. C.
de def. L.
pupillus.
§. defenfo
res de x.
& Re. sig.
et Alberi.
derosa. in
tra. de ma
statu. i. in.
q. primæ
partis &
Mar. Lau.
in trac. de
cōsi. prin.
Bar. i. l. i.
circa me
diū ver.
tu dicim
mo. ff. de
ol. asses. c.
Mart.
Lau. i. trac
de cōsi. pri
d. l. q. q.
in pri. Ce.
ad. l. luli.
maie.
e. c. funda
mēta. §. de
cet namq.
de elec. li.
vi.

obedientemq; consiliarem virum æquissime obtempe
rare studuit. Ideo etiam optime Cæsar iustissime cum a
calumniatorum suorum insultibus protegis, memor an
teriorum principum constitutionis, qui ciuitatum de
fensoribus præcipiunt, vti decuriones ab omni impro
borum insolentia & temeritate tueantur, a Eo autem
nomine consiliarios ciuitatū intelligi ex pandectarum
quingentesimo libro b satis liquet. Quid si hoc de de
curionibus, id est consiliarijs ciuitatū statuit, quāto ma
gis sibi locum in summi principis consiliario vēdicabit,
cum & is princeps in iure dicat c & illustris sit d. Et
sane hac sanctiōe quid vnquam sanctius sanciri potuit?
qd imperatoribus, regibus, ducibus, principibus, pui
cjs, populis, ciuitatibus, colonijs, municipijs, cū melis
us, tum vtilius? Nec immerito Græci *ἡγετῶν ἢ βεβλῆ* aiunt
q̄si a rei tam sacre tamq; diuinæ violatoribus pœna pre
cipue repentenda foret. Nī id fieret, quis vlli consilia da
re auderet, & maximo præsertim p̄cipi? nemo me her
cule nemo, quandoquidem ea ita libera esse debeant, vt
sine metu, & per omnia liberi in omnibus, quæ pro tem
pore imminent libere consulant, & assistant. e Eam
ob rem veteres illos iuris cōditores decurionatus hono
rem, tantæ estimatiōis, tantæ venerationis, tantæq; cini
mentis, ac tot prærogatiuis condecoratū voluisse existi
mo, quippe quod cognoscerent cōsiliarioꝝ prudentia,
impatores bene imperare, reges iuste regnare, duces re
cte suos ducere, principes principatus suos feliciter gu
bernare, prouincias prudēter administrari, pp̄los strenue
defendi, ciuitates sapient̄ regi, municipia fortit̄ muniri,
colonias deductas abūde augeri. Hoc haud dubie impa
tor sapientissime te mouit, vt hūc talē virū, Capnionem

dico, in cōsiliū tuū accerferes, & Iudaico præsertim
 isti nouo difficilique negotio adhiberes, a Græcis admo-
 dum vere scribit σοφον παρ' ἀνδρῶν προσδέχῃ συμβολίαν
 ὅτι σοφὴ σοφὴ γὰρ γίγνεται συμβουλία. Quanta rebus in om-
 nibus hic sapientia polleat, tibi notius est, quæ ut a me res-
 censeatur. Quam vero ob multiūgam eruditionem,
 omnigenarūque disciplinarum cognitionē, clarus habeas-
 tur, etiam cunctis iam dudum innotuit nationibus, ita ubi-
 que effulget nomen eius ὥς τε Ἡελίος αὐγὰν πέλει καὶ σελήνη
 νύκτα. & Homericū illud non iniuria ei accommodabimus,
 ἢ σέ γε μῶς ἐδίδαξε δῖος παῖς, ἢ σέ γ' ἀπόλλωμ. Tot præcla-
 ra, tamque eximia & admiranda, ex ingenij sui exuperantis-
 simo fonte scaturierunt opera, ut in eum cœlitus bonæ
 omnes scientiæ delapsæ videantur, non absque singulari
 quapiam diuina prouidentia, adeoque facto globo conue-
 nisse, ut quendam quasi doctrinæ orbem in eo consti-
 tuerint. Si enim theologum cupiueris θεολογώτατος, Si
 philosophū φιλοσοφώτατος, Si legisperitū νομικώτατος,
 Si oratorē, ἀθτιρολογώτατος, Si poetam omni carminū
 genere προφερέστατος erit. Quod si insignē Aristophas-
 nicus Bacchus aliquem vatem querere in animum iam
 induceret, Germaniam proculdubio peteret, tanto or-
 natam dono. Quid (ut cætera eius opera silentio inuol-
 uam) de mirifico verbo ab ullo mirifice magis scribi po-
 tuit? Quid quod Pythagorica & Cabalistica arcana pri-
 mus ipse primus (si verè fateri libet) Romanæ posterita-
 ti, & tam docte ac eleganter tradiderit, ut alij añ eum pol-
 liciti saltem, ipse autem præstitisse censeat. Congratula-
 re igitur Germania tibi haud parum, quod eum produ-
 xeris, qui ingenio suo te maxime illustriorem reddit, cu-
 iusque virtutibus tantum tibi & decoris, & ornamenti ac

cedit, vt si opus foret, haberes quem exoticarū regionū
 eruditissimo cuiq; conferres, Dum hunc effero Erasmi
 Roterodamū suis fraudari laudibus nolo, pari etenim
 glia dignū iudico, duos re vera Germaniæ oculos, aut
 si mauis soles. Hic vero de quo iam loquimur, Capnion
 cum talis sit, nulli tamen feruidius arctiusq; se astrinxit
 studio, q̄ vt triplicis linguæ, quibus diuina deteguntur
 arcana interpretatione reipu. Christianæ prodesset q̄ maz
 xime, futurū ratus si totius ecclesiæ scholastici viri has
 acrius amplexarentur, vt per linguarū diuersitatem gen
 tes ad vnitatem fidei catholicæ, ac veram nostram religi
 onem proprijs scriptis, blandimentis, mansuetudine, &
 ratione, non vi, ac iniuria, iuxta ecclesiasticas sanctiones
 perducerentur f. quantum *ῥῆς τῆς διὸς* diligentis, quan
 tum sudoris, quantū deniq; olei in eam rem impendit?
 Atqui videmus, q̄ iniqua huic rependatur gratia, & ab
 illis præsertim, quibus vel ob vnum id permaxime cha
 rus esse debuisset, q̄ hoc in puluere, si desudarent (vti cer
 te eos deceret) multo & satius, & laudabilius foret, q̄ om
 nē ætatem dialecticorū tendiculis absumere, quæ nō
 tā tendicula sunt appellanda, q̄ phantasmata, id est vmb
 bræ quædā & imagines, quæ cito pereunt & resolvunt,
 vt diuus Hieronymus inquit, ac in Canoniciis decretis
 repetitur. g. Quod non perinde improbandū esset, ni
 si hoc dūtaxat ageretur, atq; per omne æuum, aut nō ab
 inebriant. eis odio haberent exploderenturq; , qui solidissimis &
 honestissimis quibusq; disciplinis vnice ac perpetuo se
 addixerunt, atq; omni cura, magno studio, iugi conatu,
 aliud nihil molunt, q̄ multarum linguarū cognitione
 res ecclesiæ propagare. Liuent nō alia de causa, & emas
 cerantur inuidia, q̄ quod sophismatū sumis, vident alio

f. c. q̄ syn
 cera. lxiij.
 di.

g. xxxvi.
 di. c. vino
 inebriant.

orum elegantiora fructuosioraq; studia, longe anteferrī
ac adolescentū ingenia his excoli, poliri, ornari, quo effi
ci posse fortassis arbitrantur, vt eorū authoritas nonni
hil minuat, & Christianæ professionis homines ista stu
dia magis, q̃ istorum Garrulitates, & probet, & imiten
tur. Sed hæc abeant. Introspeciamus potius eius viri de
quo hætenus nobis sermo fuit vitam, Et quid de vitæ in
tegritate, humanitate, modestia, comitate, probitate, gra
uitate, sanctitateq; morū, ac omni virtutū genere illius
referam, quem Germanicum Catonem vere dixeris: vt
qui ita maluit per reliquū vitæ tempus suos inter agel
los, hortos, prata, vineas, philosophice degere, sustētare
familiā, et paruā celebrare domū, q̃ a magnis et principī
bus viris ad ingentes opes, quæ aliq; ei non defuissent,
& ad summa rerū culmina euehi. Et certe perpetuā vitæ
lineam ad extremā ingrauescentemq; vsq; ætatem, sine
vlla labecula, vllq; suspicionis crimine sanctissime trās
egit, Testis es inuictissime Cæsar semper Auguste, vna
cū diuo patre tuo illustriss. Friderico. III. Apud vos em̃
integerrimum simul & sapientissimū consiliarium mul
tis annis egit, Testes sunt tot clarissimi heroes, tot eccle
siastici viri, in summo rerū culmine locati, tot proceres,
tot populi, tot cōmunitates, quibus frequētissime in ar
duis rebus autoritate adfuit, industria succurrit, pruden
tia profuit, consilijs auxiliū præstitit. Neq; hoc tibi Leo
optime maxime (tuū enim nunc numen alloquor, qui
pontificum perpetuum es columen, & perennis gloria)
incognitū est. Cum illīpsi pro tanti viri innocentia apes
rienda, ad tuam sanctitatem literarū pene cumulos des
derint, quem nescio quod hominū genus (Quando erat
vt posito deberet sine laborū, Viuere & in nullo solici

tante metu. Quæq; suæ semper placuerunt otia menti
Carpere, & in studijs molliter esse suis) criminis insimu
lare, penit⁹ labefactare, scdissimo heretico ificere, & de
turpare neuro, immo ad phlegethontas vsq; truculēter
rapere vndas adnixum est, quo astu, qua fraude, qua cir
cūscriptione, quibus technis, quibus versutiæ laqueis
phœbea lampade splēdidius clucescit, quod vobis reue
rēdissimis eruditissimisque iudicibus (te o Grymane, & te
o Anconitane compello firmissimæ ecclesiæ catholicæ
columnæ) apertius cōstat, ex syncerissimis tot suffragijs
pro libri Ocu. Spe. qui inscribitur approbatione, supio
ri anno ab eminentissimis sacrae scripturæ, ac iurisprudē
tiæ heroibus Romę rectissime latis, inter quos cū primū
locū obtinuerit, atq; primum approbatoriū votum des
derit huiusce sequentis Apologetici author reuerēdus
Nazarenus archiepiscopus, vere Theologus nō vulga
ris, quemadmodum eius egregia opera ab hinc aliquot
annis ædita, & præsertim de natura cœlestium spirituum,
opus, locupletissimi testes sunt, ita non alienum arbitra
tus est sibi primas etiam Reuchlinianæ causæ defenden
di partes vendicare, posteaq; æmulos his equissimis rite
q; datis suffragijs, nequissime acquiescere nolle accepit,
in tot celeberrimorū doctorū diuinæ humanæq; philoso
phiæ peritiā haud mediocriter pollentiū, ingentē igno
miniā, quicq; ad propriā eorum petitionē, & illā quidem
maximā, a summo pontifice super Ocu. Spe. examinati
one designabant. Quanta aut eruditione, quanto inge
nū acumine, quam iusto iudicio idagat, & quidem mo
destius multo q̄ cauillatorū immodesta temeritas expo
scat, ex ipsius defensionis lectione facere perspicere est.
Et quis per Deum immortalem hunc librum tam egre

gie & sincere a suo authore declaratum damnaret, nisi
 precipitis audaciae, damnati ingenij, perditu penitus iu
 dicij: Iuris est, apertissime declarantē neq; corrigere, neq;
 q; adijcere h & si emendatio, aut imminutio inhibita
 fuerit, posse nihilominus declarare. i. Quinimo male
 consulēs consiliū mutare potest, quod Papinianum
 quem Spartianus iuris asylum ac legalis scientiæ thesau
 rum appellat, fecisse legimus. k. Quid ergo Capnioni
 imputandum, qui vno eodemq; tpe calcographice oia
 emisit, vituperonum spicula longe antea prudenter pre
 uidit, argumēta diligenter soluit, tela strenue fregit, Nec
 si ita esset, declarationem tamen trahi retro vsq; ad tem
 pus, principiuq; actus qui declaratur, iuris peritissimi vo
 luere. Hac sane tam pura & clara declaratione probe in
 specta, cui etiam simplicissimo, atq; rudissimo scrupus
 vllus, ne dicam scandalum, ingeri possit, nisi fortassis co
 inquinatis, quib⁹ nihil mundū: Vna hec pene oim, qui
 Ocu. Spe. discussioni intererāt sentētia fuit. Accipe igit
 illustris. Cæsar Nazarenī tui Apologiam placido hila
 riq; (vt oia recta soles) vultu, propediem & aliorū quæ
 iam sub incude sunt defensiones suscepturus, & consi
 liarium tuum tam spectatæ integritatis exploratæq; fi
 dei virū, e tot oblatrantium canū faucibus q̄ celerrime
 eripi cura. Celsitudinem tuam in plurimos annos inco
 lumē, ac florentem seruet nobis & vniuerso orbi, idem
 qui te orbi p̄fecit optimus maximus ille Samarites Chri
 stus. Datum Agrippinæ Coloniae. Cal. Augusti. Anno

M. D. XVII.

h. L. here
 des palā.
 .s. qd vo
 ff. de testa
 i. Bal. in. l.
 edita C.
 de eden.
 K. l. si .s.
 pe in. fi. C.
 de furt. &
 ibi. Bal.
 ac Alex.
 in addi.

AD MAXIMUM MAXIMILIANVM
CAESAREM ROMANORVM IM
PERATOREM SEMPER AV
GVSTVM, GEORGIVS BE
NIGNVS ARCHIEPISCO
PVS NAZARENVS.

ILLE EGO QVI cum Callien, essem episco
pus, & sanctæ crucis Cardinalis reuerendissimi,
sedisq; Apostolicæ legati meritissimi vestigia se
querer, Germanicas contemplationes, quarum al
tera de Christianæ victoriæ vexillo, altera de virginis
matris assumptione mirificos tractatus continebat, edis
di. Nunc Romæ archiepiscopus Nazarenus existens,
inter alia quæ scripsi, hunc quoq; tractatulum, in Ioan
nis Reuchlin Germani vtraq; in lingua, vel potius in o
mni (nam & Chaldæam & Hebræam complectitur) sc
cundissimi, vtraq; in philosophia & diuina & humana
præstantissimi, commendationem, per modum dialogi
editum, ad te Inuictissime Cæsar transmitto. Cui nanq;
eum alteri quā tuæ Maiestati dedicare potuissem; quæ
ipsum Capnionem nostrum semper fouit, eiusq; curam
semper gessit, neq; iniuria. Est enim decus & splendor
patriæ, quam ab omni barbarismo eripuit, ab omni so
llecismo purgauit. Animaduerte inclyte Cæsar Maxi
miliane vel ad hoc vnum, habes quippe apud te virum,
quem maximi mirantur viri, habes apud te virum lati
næ græcæq; linguæ hac tempestate facile principem,
habes eum Cæsar virum, qui Græcos omnium scien
tiarum inuentores docet, qui latinos græcæ sapientiæ

atq; eloquentiæ perfectos imitatores, etiam propriam
instruit linguam, qui Chaldaeos atque Hebræos in eor-
um (vt conſcio) sermone (ignota est enim mihi illa lo-
quela) superat, vel saltem eis æqualem se reddit. Perue-
nerat iterum ad nos ex Germania (nam primū ex Græ-
cia) tam theologia quam philosophia, lingua sola, sermo
ne duntaxat, Germanos superabamus. Nunc & Græci
& Latini ab isto Germano Capnione, viro diuino, eti-
am illa addiscunt, & ita quidem addiscunt, vt se ipsius
discipulos fateri non modo non erubescant, verumetiā
summopere gloriantur. Eum itaq; virum, qui tantope-
re illustrauit, glorificauit ac magnificauit patriam, non-
ne ipsa patria illustrare, glorificare, & magnificare des-
beret? quem alieni cōmendant, cur sui non suscipiunt?
cur suam lucem abiiciunt? cur de sua gloria non gloriz-
antur? an forsan quia in patria sua acceptus est nemo?
Enimuero quoniam absq; te, qui & patriæ & orbi præ-
sides, id fieri nequit inuictissime Maximiliane, tua inter-
est, in cuius nutu vota totius patriæ sunt posita, hunc
tam præclarum virum, tamq; de patria bene meritum,
extollere, sublimare, ac omni honore & dignitate affice-
re. Nam si secus, ipsa patria ingratiitudinis accusabitur,
eiusq; rea erit. Ego certe si valerem, tam diuinū vatem
& philosophū, vltq; ad astra efferrem, id beneficii quod
in ipsum conferre potui, contuli, ipsum a calumnijs ad-
uersariorum ex ipsiusmet dictis ac scriptis aperte libera-
raui, tendicula ipsorum rupi, decipulas fregi, versutiæ,
astutiæ, doliq; sunt, quæcunq; aduersarij contra ipsum
moliuntur, quos iam (certe noui) tale duellum, eiusmodi-
q; prælium inisse pœnitet, verum ab inceptis præ ru-
bore pudoreue desistere nequeunt, Tu æquissime prin-

ceps, Tu invictiss. Cæsar, Tu totius Christiani orbis gubernator, virū eruditum, virū insignem, virū mirificum, virū cuiq; huius ætatis viro in doctrina non postferendum, defende, attolle, & omnibus (prout sua expostulant merita) antepone, ac mei qui te semper colui, semperq; veneratus sum memor esse dignare.

¶ An Iudæorū libri, quos Thalmud appellant, sint potius supprimendi, q̄ tenendi & conseruandi.

¶ Dialogus, interlocutores Ioannes Reuchlin,
Georgius Benignus.

¶ Ioannes Reuchlin.

Conduceret arbitror, bonumq; ac vtile Christianis foret, vt eiusmodi libri, vbi contra fidem nostrā nulla specialis & expressa blasphemia continet, pro ingenij Christianorū exercitio nō supprimerent, sed vel apud episcopos, ac ecclesiæ pastores, vt quando opus esset, pprio eos confodere possemus mucrone, cōseruarentur. Quemadmodū & Apl's dicebat, Oportet hæreses esse, vt pbatī manifesti fiant.

¶ Geor. Be.

¶ Duo summi pontifices Innocentius inquam. III. & Gregorius. IX. vt Thalmud combureret iussisse ferunt, eis autem repugnare, nec tibi, nec vlli licet.

¶ Io. Reu.

¶ Omnem hoīem, q̄ humano testimonio p̄cise innitit, errare est possibile. Ois em̄ homo mendax. Relatū aut il lis pōtificibus fuit, vt etiā Alexander de Hales magnus theologus recitat, eis in libris multas etiā cōtra Mosis le

gem hæreses, & cōtra dominū nostrum contineri pluri-
mas blasphemias, & ea de re eos supprimēdos & cōbu-
rendos censuere. Hoc autē & ego semper asserui, & dif-
fuse declaravi, & ptestatus sum me nolle blasphemos li-
bros cōseruare, sed igni tradere, vel si hoc satius esse vi-
deret, solis pōtificibus cōseruādos indicere, vt & fides
nostra, & ipsorū perfidia notari posset. Ad quid em̄ libri
illi condēnandi sunt ea in parte, vbi omnia præcepta di-
uina illi populo tradita enumerant & rememorant? simi-
liter vbi agunt de iudicijs & iudicibus, vbi q̄q; tractant
de medelis & medicamibus, herbis & alijs huiusmodi?
Eodē modo quare sunt in illis, quę ad cultū Dei secun-
dū eorū ritum ptinent damnāda. Ecclesia tolerat ritū il-
lum, cur nō & libros ritus eorū? Ad qd etiā sunt in illis
passibus cōburendi, in qbus plurima & illa quidē præ-
clarissima de Messihæ diuinitate & hūanitate, verbī incar-
natione, matris perpetua virginitate, personarū trinita-
te, cū substantiæ, & nature vnitate, aliqui ex ip̄is afferūt,
quæ nobis I E S V M nostrū dilectissimum dominū ve-
rū Messihā credētibus admodū suffragant? Sunt pfecto-
ris in libris plurima, ex qbus eos (licet proterui & dure
ceruicis, vt semp fuerunt sint) cōvincere possumus facil-
lime. Ob quas quidē suasiones multi inter eos in talib⁹
eruditissimi, relicta p̄fidia ad nostrā puenere fidē, & i ea
(nō vt iste neophytus, q tantę cōtrouersię causā extitit)
feruentissime vixerūt, & vsq; ad finem pseuerarūt. Sunt
& nōnulli inter eos, qui ad nos nō veniunt, licet vel ex
parte credant, sed illud semen nō cadit in terrā bonā, vel
ob eorū (in qua omne genus hoīm superant) auaritiā,
vel ppter fidei nostræ credibilia ardua, quæ tamen etiā
in Cabala & nōnullis Thalmudicis libris itueri possent

vel quia nō sunt prædestinati ad vitam æternā. Sic autē
in Actibus ap̄licis ca. xiiij. scribitur. Et crediderūt quot
quot erant præordinati ad vitam æternam.

¶ G. B.

¶ Cæcitate sunt percussi, sicut & qui sciunt bonū, neq; tñ
faciūt. Norūt muscipulā, & pedem ponūt in eā. Vir qui
dā dignus exclamabat. Si iudæi nūc oēs in IESVM no
strū crederent, ego nō crederem. Nā vaticinio p̄phetarū,
& saluatoris ac ap̄lorū sententia, cæcitas eorū vsq; ad
ultima t̄pa est duratura, & tandē reliq; Israel saluæ fiēt.
Nō ergo mirū est, si videntes sint cæci. In mundū em̄ ve
nit IESVS, vt nō videntes viderēt, & q; videbant cæci
fierēt, Velamen est positū sup cor eorū. Libri itaq; hmōi
vsq; ad t̄pa illa sunt seruandi, vt ipsi suā proteruiā ac p̄ti
naciā tandem agnoscāt, dicātq; Væ nobis, videbamus,
& videre volebamus, & ita ipsimet nos excecabamus.
Et nos de gratiæ Dei benignitate, qua a tenebris ad ver
rā lucem puenire meruimus, lætemur. Deniq; in sum
mi pōtificis coronatione, vel coronationis suffragiis, seu
p̄cessionē, locū sibi altū in via p̄ quam pontifex transit,
iudæi parāt, atq; inter alia, suæ legis libros ostendūt, vt
eos cōfirmet postulātes. Pontifex autē, Nō cōfirmamus
sed toleramus, ritus scilicet v̄ros, & ritus vestri libros, re
spondet, Cur igit̄ sunt cremandi cū tolerari iubeant̄? Ac
cedit ad hoc, Nā frustra sit iussio, quæ mandari executio
ni nequit, libroꝝ autē illorū longe amplior copia inter in
fideles reperit̄. Enimvero quia tu Apostolū induxisti,
Oportet hæreses esse, vt probati manifesti fiant. Aduer
sarij arguunt a simili, Necesse est vt veniant scādala, igit̄
occasiones scandalorū oportet manere & retinere. Hæc
autē cōsequētia mala, & est tuæ similis, igit̄ & tua mala.

¶ Ioan. Reu.

¶ Nosti sacrā scripturam plures habere sensus, & vnū quēq; eam trahere posse ad quē sibi libet (illæsa fide) sensum. Quemadmodum ergo Apostolus ad inferendum quod volebat dixit, oportet hæreses esse, vt probati manifesti fiant, hoc est, vt veraces agnoscantur. Quia vt ait Philosophus, Opposita iuxta se conspecta, magis elucescunt. Non enim cognoscitur virtus, nisi ex comparatione ad vitium, vt ait diuus Hieronymus. Sic & ego dixi, oportet esse & manere libros illos, quasi a simili arguendo, ad hoc vt cognoscatur melius veritas nostra, & nostra recta fides ex Iudeorū cecitate & stultitia, qui suorum doctorū veram doctrinam non suscipiunt, aut intelligere nolunt, & falsa quædam ac stulta complectuntur. Quæ comparatio fieri non posset illis libris extinctis, non ergo ratio eorū procedit, cōsimiliter rationi, quā ego attuli, Non enim dixit Apostolus, Oportet hæreses esse, igitur occasiones hæresum non sunt extirpandæ, sed vt probati manifesti fiant, & nos cōsimiliter dicimus, opus est illos manere libros, vt nr̃e fidei veritas limpidius cernatur.

¶ Geor. Be.

¶ Placet id, nam Apostolus, Deum nullū permittere malum, ex quo non eliciat aliquod bonum, norat. Vnde ex malo hæresis, hoc, vt probati manifesti fiant, elicit bonum, & tu cum Apostolo in hac sententia conuenis, quæ est tacita & implicita. Conducit & vtile est esse mala, ex quibus oriuntur bona, Nam diligentibus deum, omnia cooperantur in bonum. Sed Apostolus sub illa sententia ponit hanc, Sed ex hæresibus oriuntur bona, igitur necesse est, hoc est, igitur conducit & vtile est hæreses esse, Et vnum bonum quod inter alia ex hæresibus

sequit̃ exprimit, videlicet vt probati manifesti fiant. Tu vero sub illa sententiã cõmunĩ subassumis hanc, sed ex libris Talmudicis plurima oriunt̃ bona, vt iam diximus, igit̃ bonũ est eos esse, non obstante quod in illis quandoq; aliqua falsa vel stulta reperiant̃. Differt tñ minor tua a minori Apli, quia hæresis est tota mala, quia contraria fidei, Talmudici libri aliqui sunt omnino pro nobis, aliqui contra nos, aliqui neutri, Aduersarij formant alio & diuerso modo consequentiã, quæ non est ad rē, neq; ad mentem tuã, aut ad vim verborũ tuorum. Enim vero mirant̃ pleriq; cur illos libros sic indistincte hæreses appellasti, cum in eis multa vera, vt etiam tu asseris, contineant̃, omnis aut̃ hæresis sit falsa, sed vim rationis tuæ non perpendunt.

¶ Ioannes Reuchlin.

¶ Plurimũ interest veritatem docendo, illi misceri falsitatem, & docendo falsitatem, illi miscere veritatē, libri hæreticorũ falsa docent, nõnulla vera interponentes, libri Talmud vera docēt, quia fidei nostræ mysteria pandunt, sed stulta & falsa quandoq; interponūt, Falsa qdē docent hæretici, quia fidei vera, contraria probare conantur, & falsitati quam intendunt nonnulla vera interponūt, Libri vero Cabalæ, seu Talmudici docēt vera, & illa intendunt, quia fidei orthodoxæ mysteria abscondita propalant, licet interdum aliqua falsa & stulta intermisceant, non sunt igitur hi libri appellandi proprie hæretici, neq; vt hæreticorũ libri igni adiiciendi. Hi enim ex intentione veritati, illi falsitati adherent, His in mente p se veritas, aliunde falsitas, illis per se falsitas inest, per accedens veritas. Libri hæreticorũ sunt, qui vna nobiscũ & Christum & eius consitent̃ publice nouum testamē

tū, Libri Talmudici foris videntur, licet aliquo modo intus sint. Præterea illos libros non appellavi hæreses, sed similitudinem Apostoli de hæresibus illis, appuli his libris, Etsi eos hæreses appellassem, nō atrox crimen fuisset, Sicut namque omne quod nō est ex fide, etiam amor Dei, peccatum esse dici potest, hoc est, non meritorium vitæ æternæ, qui enim caret fide, caret & gratia, & gratia Dei est vita æterna. Sic omnis doctrina, quæ est sine fide nostra, hæresis est, & licet infidelitas dicat quævis vera, non sunt tū vera, æternæ salutis meritoria. Est igitur similis hæresi, quia non perducit ad veram vitā, sine fide Christi. Neque est simile de libris hæreticorum in fide nostra, & libris qui sunt extra fidem nostrā, & quos ecclesia tolerat, sicut non est simile de Alchoran, & libris Arrij, aut Sabellij, Hi enim sunt intus, alij foris, Quid autem mihi cum his qui foris sunt inquit apostolus?

¶ G. B.

¶ Si foris sunt, quid ergo tu qui intus es, eosdē defendis?

¶ Io. R.

Quemadmodū Socrates dixit, vnū scio, quia nihil scio, ita & ego hoc dūtaxat defendo, quod non sunt eo modo offendendi, quia nostra nō interest suppressere ritus eorum, qui foris sunt, nisi velimus eos cogere ad nostrę legis observantiā, vt aliqui consuluerūt, & nō tolerare, quippe vt aiunt minus malū impune eis foret, nō posse legē illicitā seruare, quā libere tenere. Sed quousque eos toleramus, etiā libros quibus se tuentur tolerare deberemus.

¶ G. B.

¶ Libros Thalmudicos, non modo tu cui non medio crem adhibeo fidē, sed omnes nostri illā linguā scientes vt Nico, de Ly, Burgen, & cæteri, nullatenus exterminis

nādos, sed potius p cōmō & vtilitate Chřianorū conser-
uandos eē cēsuere, soli illius sermōis ignari, tumultuosū
vulgus sectantes, cōtra illos inuicunt libros, graculorū
more, nescientes qđ pman, & vocē ppriā ignorantes.
Ego cui parū est illius linguæ, vestrā hoc est Ni. de Ly.
Burgeñ. & tuā in hac re cōplector sententiā. Verū male
sonat in auribus meis, qđ illa Christi verba Ioan. v. Scru-
taminī scripturas, quia vos putatis in ipsis vitā aternā
habere, & illæ testimoniū phibent de me, sint de libris q
sunt in Talmud collecti, intelligēda, q̄ expositio noua vi-
det & extorta, nam ex his q̄ p̄miserat & q̄ subiungit,
ip̄m de scripturis pphetæ & testamēti veteris ibi locu-
tū fuisse cōstat. Præmiserat aut paulo ante hæc verba. E-
go nō ab hoīe testimoniū accipio, supple tanq̄ hoīe, Idē
circo dixit Petro, Caro & sanguis nō reuelauit tibi, sed
pater meus q̄ est in cōlis, Et Ioānes phibuit testimoniū
veritati, nō a seipso, sed ab illo inspiratus, q̄ dixit, Super
quem videris spiritū descendantē, ille est. Et paulopost,
Opa inqt quæ ego facio, testimoniū phibēt de me, & q̄
misit me, testimoniū phibet de me. Et seq̄ illa particula
Scrutaminī scripturas. Et statim tacitā excludēs obiecti-
onē, ne quis crederet ip̄m de Hebræorū doctorū loqui
scripturis, respondet, Claritatē hoc est testimoniū p qđ
clarus siā ab hoībus non accipio, sed cognoui vos, quia
dilectionē Dei nō habetis ī vobis. Scribæ aut erāt hoīes
& humano sensu sunt locuti, & eorū testimoniū aperte
respuit. Quō igit ab illis illud postulat aut exigit? Et in-
fra sic ait, Nolite putare, q̄a ego accusaturus sum vos apud
patrē, est q̄ accusat vos Moyses, in q̄ vos speratis, Si
crederetis Mosi, crederetis forsitan & mihi, de me enī ille
scripsit, Hæc ibi, Ecce scripturas, q̄s scrutari volebat,

scripturas inquā Moſis, hoc eſt totius veteris teſti. qđ totū ſil ſumptū vocat lex ſcripturæ, ppter. x. verba in tabulis lapideis dīgito Dei ſcripta, & Moſi tradita, Et in hac ſcriptura & Moſe ſperabāt, & putabāt, hoc eſt, credebāt ſe habituros vitam æternā, Quid ad hoc a quoq̃ reſponderi poterit?

¶ Io. R.

¶ Cuperē vt totam mentē tuam & conceptū vniuerſum hac in re exprimeres, & ſi acutiſſimas cogitationes tuas euadere nequītero, victū me potius legum doctorem a theologo non ignoto fateri minime erubeſcam.

¶ Ge. Be.

¶ Noui te q̃ Hebręas, Gręcas, & Latinas calles līteras oīm legū, etiam diuinæ ſcripturæ (quā theologiā appellamus) egregiū doctorem eſſe, & recte ad ſingula rñſurę Procedam tñ hac in re vltorius, put iubes, nō vt tibi inſolubilia afferā, ſed vt alijs tui ingenij acumen oſtendā. Iſtos Hebręorū libros, Chriſtus dominus Matthæi. xv. & Mar. vii. vt etiā tu fateris traditiones ſeruorū appellauit, qđ præſuppoſito arguo ſic, Nullus ab illis teſtimoniū quærīt, qđ ipſe reprehendit, & in eis eſſe veritatē negat, ſed Chriſtus ſeruorū traditiones tanq̃ falſas, & legi diuinæ cōtrarias oſtendit, Ait em̃, Quare & vos transgredi mini mandatū dei propter traditionē veſtram, nā deus dixit, Honora patrē & matrē, vos autē dicitis, ſcilicet contrariū. Et Marcus addidit, & ſimilia hmōi multa facitis, q̃ ſcilicet ſunt cōtraria mandato Dei. Et præmiſerat, hypocritæ. bene prophetauit de vobis Eſaiās, Populus hīc labijs me honorat, cor autē eorum longe eſt a me, in uanū colunt me doce. doc. & in ho. Et infra, ſinite illos, cæci ſunt & d. cæ. Et Matthæi. v. expreſſe ipſorū ſcribas rep̃

hendit dicens, Nisi abundauerit iustitia vestra plusq̃ scri-
barum & phariseorū, non intrabitis in regnum cœlorū.
Sequitur, Audistis quia dictum est antiquis, Non occis-
des, & supple, Scribæ vestri dicunt legem illam nō pro-
hibere animū, sed manum. Ego autē dico vobis & quæ
sequuntur. Et rursus dictum est antiquis, Non mœchaz-
beris. Scribæ vestri exponunt solū de actū, non animo,
& cætera id genus. Ego autē dico vobis, contrariū scilicet
vel dilimile. Præterea nostri fatent̃ triplicem huma-
næ naturę statū, seu legē, Naturæ. Scripturæ. & Gratię.
Et lex vetus tota communi vocabulo, propter manda-
ta in tabulis lapideis digito Dei scripta, vocatur lex scrip-
turæ. Quando igit̃ dixit, Scrutamini scripturas, intel-
lexit de veteri testamento, quæ est lex scripturæ. Vnde
Lucæ. xxiiij. dicitur, Interpretabatur eis in omnibus scri-
pturis, quæ de ipso erant. Et paulopost quasi declarans
hunc sensum subdit, Necessè est impleri omnia quæ scri-
pta sunt in lege Moïsis & prophetis & psalmis de me. Et
statim subnectit. Tunc aperuit eis sensum vt intellige-
rent scripturas. Vetus igitur testamentum per antono-
masiam dicitur scriptura, quid igitur sonet, Scrutamini
scripturas, iam vniciq; patere potest. Vnde Matthæi
xxvi. dicit dominus, Quō ergo implebunt̃ scripturæ?
Et alibi sæpius ita vetus lex appellat̃. Non igitur est bez-
ne dictū, quod Christus verbis illis voluit, pprie signif-
icare & iudicare scripta magistrorū, ex quibus potissimū
confectus est Talmud. Tandē ipsos Talmudicos libros
appellasti hereses. Si ergo Christus dominus eos scruta-
ri voluit, igit̃ hereses scrutandas iussit, & hereses de ipso
testimonium perhibere asseruit, Quo quid absurdius?
¶ Ioannes Reuchlin.

¶Euenire plerunq̃ solet, vt cum aliquem laudare, aut defendere cupimus, non solum vera, sed etiam verisimilia assumamus, legat̃ Demosthenes, legatur & Cicero, audiantur & nostri concionatores ac doctores, qui dū sanctorū aliquem efferre cupiūt, tot & tanta in laudem eius inducūt, vt omnes excellere videatur. Sic dum de vnaquaq̃ virtute loquuntur, aut scribunt, eam om̃ibus alijs præponere vident̃. Similiter si de minimo vitio sermonem habeant, adeo illud vituperant, vt nullum illo scelestius esse psuadeāt. Sic & mihi in cōsultatione mea contigit, nam dum existimarem sicut & nunc existimo, libros Hebræorū nobis vtilis esse, & ægreferrem illorū consilia, qui eos supprimendos docerent atq; comburēdos, omneis rationes quas in fauorē huius opinionis inuenire poterā, in illo breui tēpore scrutatus sum, & multos libros reuoluendo, in Burgenſi illam expositionem reperi. Christum videlicet dum diceret, Scrutamini scripturas, de scripturis Talmudicis intellexisse. Ipsum aut̃ egregiū bibliæ & sacrarū literarum expositorem, ita vt ceteret quodāmodo cum Nico. de Lyra, iudicant pene omnes. Assumpsi ergo illud tanq̃ probabile ac verisimile. Et vt ita opinarer mouit me vis trium dictionū quæ ibi ponuntur, illa enim dictio Scrutamini, græce sonat, ac si diceret, disputate in scholis, Vt plurimum autem sit apud eos disputatio in scholis de scribarum & doctorum libris, Mouit me & illa dictio, putatis, quæ si in lingua græca, in qua euangelium primo scriptū est, inspicatur, significat ac si diceret, putatis, hoc est pro vero tenetis, nec tamen verum est, vos in illis scripturis habere vitam æternam, quia vita æterna non consistit in libris, præsertim illis, Tertio Mouit me illa dictio, &, ac si dixisset

set. Et præter sacras scripturas, illæ etiam scribarum scripturæ testimonium perhibent de me. Authoritas igitur ipsius Burgen. primum & suasiones ex tribus dictionibus ortæ secundo, ad ita opinandū me mouerunt, vt dicerem, quod Christus persequari iubet, illud cremari non vult. Et ita sumpsi mediū si non ex veris, tamen ex verisimilibus, prout sæpiissime fit. Enimvero vt hoc altius repetam, dico ibi dominū locutū fuisse de libris sacræ scripturæ, quod quidem negari non potest, quis tamen probabit ipsum etiā de his locutū non fuisse? Qui enim principia scrutari iubet, etiam illa quibus agnoscuntur proprie discutere mandat. Proprie, quia vere ita vult. Proprie, quia ex intentione. Intendebat enim illas scripturas proprie, quia iubens scrutari principium iubet scrutari sensum eius. Et quia libri illi, sensum scripturæ sacræ interpretantur. Iussit & illos scrutari proprie, per quorū agnitionem sacrā agnoscimus scripturam, imo quia nil aliud est scripturas scrutari, q̄ earū percipere sensum, illū autē Iudæi non poterant intelligere nisi per doctōrū expositiones. Scripturas scrutari nil aliud est, q̄ doctōrum & postillatorum veracium scripta & commentaria perquirere, & id proprie & propriissime si dici potest, neq; obstat quod dominus antiquorū traditiones damnauerit & reprehenderit. Talmud enim plurimos in se congestos continet libros, quorum aliqui optimi, aliqui sunt pessimi. Talmud ergo optimū quid ac pessimum, sicut de lingua dicere solemus, vt sit membrum, quo nullum melius, nullumq; petus. Dux subcontrarie possunt esse simul veræ, sed non simul falsæ, Scrutari itaq; scripturas est earum discutere sensum, illum autē sine expositoribus habere nequimus. Ipsos ergo perquirere

rere iubemur, Scrutamini scripturas, discutite inq̃ doctorũ super scripturam declarationes, vt eam recte percipiatís, quia ex doctorũ postillis ac scriptis, earum colligẽ sensus, non enim omnibus Christus aperuit sensus vt intelligerẽt scripturas, sicut apostolis aperuit. Nõ itaq; ex verisimilibus dñtaxat, sed ex veris & necessarijs processisse videbor. Qui namq; A intelligi iuberet, & illud nisi per B ipsum intelligi nõ posset, iuberet utiq; & B. Iudæi aut scripturas cõmode & semota diuina reuelatione sine Rabbinorũ expositionibus scrutari nequibant, vt itaq; illos expositiones viderent & discuterent imperabat. Sensus igit̃ est, Diligenter inquirete prout in scholis facitis expositiones huiusmodi, & per eas intelligetis scripturas sanctas. Et illæ expositiones in quibus vos putatis habere vitã æternam, sunt quæ testimoniũ phibent de me, neq; tamen per illas expositiones, neq; per ipsam scripturã sacram expositam habetis vitã æternam, Non enim vultis (inquit) credere in me, qui sum vita æterna, Libri loquuntur de vita, declarant vitam, ostendunt vitam, sed non sunt ipsi vita, Libros autẽ illos non dixi hæreses esse absolute, sed rationem consimilem rationi apostoli formaui. Si q̃q; eos hæreses appellassem, hoc eo modo quo dixi intellexissem, quia sicut omne quod nõ est ex fide, peccatum est, Sic omnis veritas sine fide, falsitas & hæresis est. Non enim perducit ad vitam,

¶ G. B.

¶ Temerarie dictum censent Christum præcepisse libros illos comburi nõ debere, quia tunc duo pontifices maximi qui eos comburi præceperunt, contra diuinũ mandata egissent.

¶ Io. R.

¶ Si non est temerarium dicere, Scrutamini scripturas hoc est sensum scripturarū medio vestrorum doctorū p̄quirite, non est etiam temerariū dicere, praecepit non cōburendum, quod iussit diligenter inquirendum. Sed sequitur tanq̄ probabile ex probabili, immo verū certum ex vero certo, prout ostendimus, Quid aut̄ illos pontifices mouerit, diximus. Sunt equidem in illis libris plurima nostrae fidei praeclara adminicula, sunt alicubi nonnulla eidem aduersantia, propter adminicula cōseruandi essent, propter aduersantia supprimendi, verū tutius est malū gratia boni tueri, q̄ ob malum perimere bonū, nam & Deus ob decem bonos, mille tolerat malos.

¶ Geor. Be.

¶ Nimum concitasti tumultū dicendo scripta ludaeorum ita bene vel aequē bene perhibent testimonium de Christo, sicut biblia, & subiunxisti, & haec est veritas, testimonium quippe bibliae, est testimonium spiritus sancti, illud vero est testimonium hoīm, testimonium autē Dei maius est, inquit Ioan. in canon. prima.

¶ Io. R.

¶ Non solum dixi aequē bene vt biblia, sed etiam dixi quandoq̄ testimonia ipsorū efficaciora esse pro nobis q̄ testimonia bibliae, nō quidem in se quo ad rem, sed quo ad hominem, nam si ex biblia personarum trinitatē probare voluerimus, ex eo quia dicit̄, In principio creauit Deus, Vel ex illo, Faciamus hominem, audiunt & contemnunt, vel ambigunt, si ipsorū authorem ita exponētē induxerimus, arrigunt aures & consentiunt, sic de incarnatione, vt si probaremus messiam venisse per iacob patriarchae prophetiam, Non auferetur sceptrum de lu

da, donec veniat qui mittendus est, & reliqua, negant illum mittendum esse messiam, nisi eorū doctore induxerimus, sic & de. lxx. hebdomadibus, sic de statua Nabuchodonosor, sic & de alijs hmōi. Et similiter si verbū dei carnem factū probare voluerimus per illud, vocabitur nomen eius admirabilis, cōsiliarius Deus, & reliqua, & non citauerimus eorū testem, non accipiunt biblię testimonium verum, nisi doctores eorū illud verum asseruerint. Sunt quoq; nōnulli apud eos libri, quos non suscipimus, qui clare cōuincunt messiam venisse. Assumamus vnum ex multis, exijt sermo inquit de domo Heliae sex millibus annorū durabit mundus, duo millia vanitatis, duo millia legis, duo millia dierū messiae, hęc illi, Propter hoc & similia multi eorū dicunt messiam venisse, vt ait Nico. de Lyra, sed nondum apparuisse, habitare cum angelis, vel tanq̃ peregrinum circuire & lustrare mundum, quo licet falso, ab eis tamen concessio, ipsos cōuincimus, & sic videntes nō vident. Dixi igit̃, qđ æque bene, imo efficacius contra eos arguere possumus ex illorum libris, q̃ ex biblia, quia illam sine suo doctore nō accipiunt. Necesse est igitur illos inspicere, si voluerimus eos conuincere, & quandoq; ex falsis, ab eis tamen concessis, eos facilius cōuincimus, q̃ ex biblia, seu ex veris. Nulla enim probatio est efficacior, q̃ aduersarij propria confessio, & q̃ ex concessis ab aduersario inferri contrarium, seu contradictorium suę opinionis.

¶ G. B.

¶ Videbatur aduersarij te crimen læsę maiestatis cōmisisse, dū rationes ex Talmud sumptas, illis quę ex Biblia sumerentur æquiparares. Et tu eos nunc etiam efficaciores esse probasti. Ego declaro vltcrius, dicendo te

noie Bibliæ non solū vetus, sed etiā nouū test. intelligere, Teq; non solū opinari, sed firmiter asserere, efficaciora esse in cōuincendis Iudæis, testimonia Talmudica, q̄ euangeliorū & aplōrū, Imo nouę legis testimonia nīl valere contra eos, quia nō præsupponunt, sed respuunt illa. Re quoq; ipsa vniuersi qui eos libros legerunt, clarissima pro fide nostra ex illis asserunt testimonia.

¶ Ioan. Reu.

¶ Caue tibi Benigne, ne te q̄q; calumniatores supprimāt, sed q̄a opīnionē tuā nimis declarasti, certe neqbūt, q̄d fecissent si dixisses testimonia Talmudica, æq̄ bene cōcludunt de Christo, sicut euangeliorū & aplōrū, imo & melius ac efficacius, non solū vltra Coloniā, vt ego, sed vltra Satromatas & glacīalem oceanū exulasses, & cū Gog & Magog resedisses. ¶ Ge. Re.

¶ Si istud q̄d inter oīa tua absurdius videbāt, ad tantā lucem venit, vt sine vlla hæsitatione ipsius veritas clarescat, sic vt etiā ab aduersario, nisi positionē seruet, prout Arist. loq̄ cōsuevit, negari nequeat. Enimvero vt alijs q̄q; facias satis, mihi em̄ fecisti. replico etiā ad quēdā alia Lacessunt te in his, Dixisti em̄, Si oēs Iudæorū libri cōtra nos essent, nō venirent p̄pterea cōburendi, & q̄d Iudei in suū bonum, & p̄ defensione fidei suæ possunt scribere libros contra nos, & nobis non gratos.

¶ Io. R.

¶ Quotq̄t libros pro ritus sui cōseruatione, absq; exp̄sa blasphemīa, vt semp̄ testatus sum scriberent, cū ritus ille hac tempestate aduerset nobis, sumus em̄ nos in luce, ipsi in vmbra, nos in re, illi in figura, licet figura p̄terierit, nos in die, ipsi in nocte, quīs vere nox p̄cesserit, vniuersi eiusmodi libri contra nos essent, neq; tñ venirent

cōburendi, quia sicut eorū ritū, ita & libros pro ipsorū ritū cōfectos tolerat ecclia, Non itaq; solū ex eo, quia contra nos sunt, seq̃r vt sint cōburendi, quia tunc & ipsi & q̃ cūq; contra nos essent, cōburi deberent, posita em̃ causa p̃cisa, ponit̃ effectus, si ergo cōburendi sunt, oportet aliā causam, quā quia contra nos sunt, assignari. Eadem igit̃ licentia possunt nostro ritui non grata, imo cōtraria scribere, sicut cērimoniae & ritus sunt nobis diuersi, Et sui unicuiq; grati, alterius non grati, vnusq;q; em̃ in suo sensu abundat, & qualis est, talia opinat̃ atq; loquit̃.

¶ Geor. Be.

¶ Recte veritatē defendisti, verē aduersarij tui illud pati nequnt, qñ dicis, Iudaei pñt inter se dicere de Christianis, qđ mētiunt̃, qñ in die parasceues noiant eos pfidos, nā fidem suā nunq̃ fregerunt. Arguūt contra te, nā si Iudaei Christianos mentiri possunt dicere, quādo eos vocant pfidos, ac si fidem suā fregissent, quam tñ non frangunt, nisi qñ ad nostrā accedunt. Igit̃ ecclia mentit̃, hoc est, falsum dicit, non tñ contra mentē, idcirco non pprie mentit̃. Dicere aut̃ eccliam mentiri seu falsum dicere, haerēsim sapit, ita ipsi cōtra te pcedūt. Ego etiā contra idē, alio modo pcederē. Certū nobis est fidē antiquorū patrū & nostram esse eandē. Quia nisi in fide mediatoris Dei & hoīm saluatus est nemo, Iudaei aut̃ sunt filij illorū patrū. Igit̃ eandem tenere fidē, quam ipsorū patres tenuerunt, tenent̃, neq; tñ tenent, quia in Christum dominū non credunt. Ipsi vero credebant, perfidi igit̃ sunt, quia fidem patrū suorum, quae & ipsorū esse debebat, fegerunt. Perfidi igitur recte dicuntur, dum in sua proteruitia manent, fidem suam verā contemnentes. Non itaq; nos mentiri dicere possunt, cum pro ipsis tanq̃ perfidis ora-

mus. Vnde Aplūs Pau. conuersus non erubuit dicere,
blasphemus fui. & per consequens perfidus, quia pficiē
ens in iudaismo, veram patrum fidem fregerat.

¶ lo. R.

¶ Panormitanū illum imitatus, eam protulit sententiā,
O infelice sortem meam, autores dictorū meorū catho
lice loquunt. Quicquid ego dixero, hæresis erit. Nemo
Burgensis, nemo Nicolai de Lira, nemo panormitani
condemnavit scripta, sed si ego dixero, damnabunt ex
templo, Responsionem tñ ad ipsorum cauillationē scie
bam, quā si nesciuissem, ex obiectione tua didicisse pos
teram, nam absq; vlla ambiguitate, antiquorū patrum
& nostrā, eandem fidem esse censeo. Et iudeos fidei pa
trum suorū, & suæ, quam videlicet tenere deberent, fra
ctores esse noui, perfidos igit̃ eos recte vocamus. Nos
enī fidem ipsorū, hoc est patrum antiquorū, quorū ipsi
vestigia sequi debuissent, tenemus, ipsi respuunt, nam il
lum qui in ppria venit, & qui ad eos missus erat, nō res
ceperūt. fateor profecto fidem iudæorū qui nunc sunt,
non esse illam, quam Moses & alij prophete habuerūt.
Illi enim in IESV Nazareno domino nostro sperabāt,
hi minime. Non igitur Moysis legem, aut vetus testamen
tum obseruant, quia IESVM Nazarenum messiam esse
se non credunt, vere itaq; perfidi sunt, Neq; tamen Pa
normitani sententia, quam & ipse dixi est veritatis va
cua, fidem nanq; modernorū iudæorū ipsorum perfidiā
ipsorū ritum, ipsorū cultum qui iam expirauit, q̃ ipso iu
re consummatus est, vocamus, & hanc perfidiā nō fran
gunt, non sunt igitur perfidi perfidiæ, sed tenaces, Pos
sunt igitur dicere nos mentiri, si eos suæ prauæ fidei fra
ctores appellauerim⁹, sicut si quempiā in grassatoria ex

peritissimū, latronem optimū diceremus, nō mentimur, sed si pessimū latronem assereremus, mentiremur, licet esset homo pessimus. Ecclesia igitur eos perfidos (eo qđ ea quæ nos credimus, dum credere teneant nō credūt) vocat. Ipsi vero quia fidei suæ pueris firmiter adhærēt, se perfidos esse negant, si ergo nos eo modo ipsos perfidos vocaremus, non recte astrueremus. Sunt ergo vere perfidi, quia vere suæ fidei violatores. Et sunt non perfidi, quia prauæ suæ fidei firmiter adhæsores.

¶ G. B.

¶ Logici dicerent vnico verbo eos esse perfidos absolute & simpliciter, nō pfidos vero secundū quid, quēadmodū in malignitate perfectus, est secundū quid, & nō simpliciter perfectus, vt tu bene de grassatore exemplū dedisti, hoc absolutū est & meo iudicio euidentissime.

Enimvero calumniantur te satis apparenter, & in sententia quam dicis, & in exemplis quæ pro illa adducis. Dicis autē, quod quia IESVS apparuit sicut homo & per consequens seruus, Ita etiam Iudæi non aliter reputauerunt eum, quam scilicet hominem & seruum, & neq; de ipso, neq; de matre eius, neq; de apostolis quicq; diuinum tenuerunt, & adhuc non tenent. Ista verba excusationem perfidiæ Iudæorum præ se ferunt, ac si aperte diceres. Non est mirum, si Iudæi non crediderūt neq; credunt in Christū, quia venit vt seruus, quia formā serui accepit, vt inquit Apostolus. Non itaq; videbantur obligari in ipsum tanq; in Messiam credere, quia formā hoīs & serui ostendebat. Cōtra hoc est illud Ioan. xv. Si nō venissem, & locutus eis nō fuissem, peccatū non haberēt. Nunc aut excusationē nō habent de pctō suo. Et iterū, Si opa nō fecissem, q̄ nemo alijs fecit, peccatū nō

haberēt. Et q̄ sequunt̄. Tu excusas iudæos, & Christus
dicit, excusationē non habēt de peccato suo, habere ex
cusationē, & illam nō habere, nō bene sibi q̄drant. Præ
terea non oēs iudæi credunt messia Deum & hoīem esse
oportere, sed hoīem solum, illū tamen magnū, sicut Mo
sen, imo & Mose maiorē, forma igit̄ serui in qua appa
ruit, nō excusabit eos, si messias sit purus homo, quin de
berēt credere in ipsum tanq̄ a Deo missum. Exempla ve
ro de virgine in meretrício habitu inuenta, & clerico in
stipendiarij veste repto, horrorem ob irreuerentiā pijs
auribus incutiūt. ¶ I. R.

¶ Nicolaus de Lyra dū vellet ex veteri testamēto Chri
sti domini probare diuinitatē, dicit ex nouo testamento
illa apertius pbari posse q̄ ex veteri. Neq̄ tñ ex nouo sic
aperte pbari potest, quin oppositum consequētis possit
intelligi stare cū antecedente. Multi em̄ cōfidentes Chri
stū Iesum Nazarēnū, esse verū messiam, & euangelio p
bentes fidem, nō credebant ipsum esse Deū, sed hoīem
purū, vt fuit Nestorius & Fotinus. Alij fatebant̄ non es
se Deū verum, neq̄ tamen etiam hoīem purū, sed Deū
non verū, & hoīem verū, vt Arrius, dicebat em̄ primā
creaturā (quæ ob sui excellentiā Deus vocari poterat,
neq̄ tamen erat verus ille Deus) humanæ fuisse copula
rā naturæ. Et eo modo Christū Deum & hoīem esse cō
fitebañ. Ex testamento igit̄ veteri de diuinitate Christi
iudæi neqbunt apertius q̄ nos loqui. Nō itaq̄ eos excu
so, quin debuerint in Christū credere, propter tot diui
na opa, & ipsum p vero messia suscipere, sed cū forma
serui, qua minor est Deo patre appareret, & nō in for
ma Dei, qua Deo patri æqualis est, nō habentes ex scrip
turis manifestū testimoniū, messiam verum Deum &

hōiem futurū, excusari aliquāliter poterant, circa deitatis suæ articulū, sed quā fuerit verus propheta & messias excusari nequeunt. Neq; ex operibus eius diuinitatem verā attingere poterant. Nam & Moses purus hōmo & pphetæ puri hōies, & apostoli, cōsimilia imo & maiora eorū fecerunt. Magis aut humiliāuit & exinanīuit semetipsū filius Dei, assumpta forma serui, q̄ virgo assumpto meretricio habitu, vel stipēdiarj clericus, Maior em̄ longe est distantia inter Deum & hōiem, q̄ inter virginē & habitum meretriciū. Similitudo tamen bona est, qd̄ sicut nō videor teneri, virginē meretricio habitu indurā, esse virginē credere, & illū stipēdiarj vestibis amictū esse clericū. Ita & multo magis (quā maior est distantia) videndo Deū humanitate circūamictū, imo solā humanitatē videndo & sentiendo, quomodo poterāt ferri in ipsam deitatē, vt credere illi humanitati deitatē esse vnitā tenerent; præsertim cū talis vnio vix mente attingit. Et quāuis Opera Christi talia fuerint, vt humanā mentē in operatorem Deū dirigerent, iuxta illud Nicodemī Ioan. iij. Nemo potest signa facere quę tu facis, nisi fuerit Deus cū illo, non tamen illa opera illum hominē esse verū Deum concludebant, sicut nec Moysen, aut Petrum apostolum, cuius etiam vmbra sanabat infirmos. Tenebantur tamen credere illa opera esse diuina, & ab alio præterquam Deo, fieri non posse. Et ex consequenti Christo dicenti se esse Deum, & illud per opera diuina probanti, credere debuissent, ipsum esse deum, Sicut & virginī meretricio habitu ornatae, & clerico illi, si illa probaret se virginem, & ille clericū, credere teneremur. Non, qā humanitas Christi, ferret nos seu forma serui in formam dei, sicut nec habitus ille in virginem aut cleris

cum. Maiorem aut horrorem incutit comparare Christum tauro, arietem, & hirco, quam habitui meretricio. Sed ipsum dominum illis comparamus, neque perhorrescimus, verum ad altiore intellectum a me illud fuerat dictum. Nam Iudaeos excusavi, & accusavi. Excusavi quidem, quia per omnia opera ipsius domini non poterant concludere ipsum esse Deum, nisi ex consequenti, quia dicebat se esse Deum, qui talia in ipso operabatur, de quo etiam ambigere poterant, an sit verus Deus, vel per participationem, & ita eos excusavi, quia eiusmodi cognitionem ex operibus eius habere non potuerunt. Accusavi autem eos, quia non inspexerunt doctores suos, qui per dicta sacrae scripturae tenebant, messiam esse verum Deum, & Dei patris verbum. Sed ipsi non attendebant nisi ad formam servi, & ad lutum in quo inventus est solum ut homo, & non attendebant ad verba doctorum, qui in tali forma verbum Dei appariturum dicebant. Necessaria est itaque illarum scripturarum interpretatio, sine qua Iudaei sacrae scripturae non colligunt sensum. Ex quo ut eiusmodi libri tam necessarij non supprimerentur concludere volui.

¶ G. B.

¶ Admodum erudite insidias, versutias calumniantium decipulas evasisti. Et non modo evasisti, sed etiam contrivisti. Sed, progrediamur. Nam te in illa compositione (quam ipsi sacri legem vocant) carpunt. Dicis namque sicut in persecutione tyrannorum semper aucta est Christiana ecclesia, ita & hic eveniret, si Iudaeis vis inferatur, Nam plus inflammarentur ad suam religionem, & reliqua. Hic videris dicere, causam ut ecclesia augeretur, fuisse tyrannorum persecutionem, & non munus divinae gratiae & divinae assistentiae, quod certo dicere non licet.

¶ I. R.

¶ Absit vt credā ecclesię augmentū ex sola psecutione tyrannorū ortū fuisse, imo ex dono spiritualis assistentię diuinę, q̄ amissa instaurabat in gradu millecuplo, sed feci quasi quandā similitudinē ex ea parte, qua nitimur in vetitū semp, cupimusq; negata, quod nobis gentile est. In ea igit̄ parte similitudinē attuli, q̄ nobis est natura inserta. Enimvero Christiana religio diuina pudentia, & eius peculiari assistentia, & creuit & aucta est. Nam ipsa psecutione sola granū synapis nō creuisset tantū, vt in ramis eius aues cœli requiescerent. ¶ G.B.

¶ Est mihi summe cordi tā rationi congruens m̄sio, q̄a q̄ magis quis ad ritū aliquem seu cultū p tormenta cogit̄, eo magis indurat̄, & ritum illū odio habet & paruipendit. Et similitudo tua ibi sistit, neq; vlt̄erius p̄gredit̄. Clam Christiani p̄ter illū naturę motū, fide, spe, & charitate virtutibus infusis suffulti, & diuino p̄sidio adiuti, incomparabiliter plus aucti sunt. Quo pacto iudæi crescere nullatenus possent. Sed iterū te impugnant, quando dicis, si libri iudæorum essent combusti, tunc nullis argumentis eis satisfactoriis, nos aduersus eos tueri possemus. Nō p̄ libros illorū, q̄ amplius nō essent, neq; p̄ textū biblię, q̄a iudæi aliā & nouā scripturę expositionē subtiliter excogitarēt, & ita nō possemus, neq; inuadere eos, neq; nos defendere. Dicūt te hic sacrā blasphemare scripturā, ac si libri eorū efficaciores essent, q̄ ipsa sacra scriptura. Em̄vero ista est apta calumnia, optime em̄ suades oēs iudæorū libros igni non esse tradendos, q̄a eo concessō, nō possemus cū ipsis disputare. Nō quidē ex testamento nouo, q̄a illud non recipiūt, neq; ex testamento veteri, q̄a illud suo modo exponerēt. Neq; cōvincere possem⁹ p̄ doctores eorū (q̄ amplius nō reperirēt)

talē expositionem nouā nō esse verā, sicut hactenus fecimus p̄supponendo expositionē Rabbīnorum, quā negare nequeūt. hinc conijcio qđ te nolunt intelligere, sed grātis odio habere. ¶ I. R.

¶ Ad hanc cauillationē iam dictum superius est. Non em̄ libros Iudaeorū ipsi sacrae scripturae in se & re ipsa p̄fero, sed solū dico, ex illis libris eos aptius cōuinci posse. Si ergo aboleant, disputatio desistet, neq; arguere, neq; respondere eis satisfaciēdo poterimus. Quia & si vetus testamentū ipsi p̄supponant, nō tñ expositiones nostras sup̄ ipso testamento suscipiūt, nisi eorū doctoribus conformēt, & tunc eas vt suas, nō vt nostras magnificiūt.

¶ G. B.

¶ Dicis etiā si Iudaeorū doctores falso exponere scripturā diceremus, tunc nos q̄ eos in probationē inducimus, & eorū sententijs fulcimur, vteremur falsis testimonijs, qđ prohibitū est lege, Si falsos, & quae sequunt. Videris itaq; ipsorū doctores, vere scripturā exposuisse asserere. Cuius cōtrariū (vt superius induximus) habet Matthēi. .v. & .xv. & Mar. vii. ¶ I. R.

¶ Ego censerem, vt q̄ties Nicolaus de Lyra, q̄ties Burgensis, q̄ties alij catholici expositores vtunt̄ expositionibus Rabbīnorum, toties illas veras esse, alias vbi fuissent testimonijs falsis, qđ profecto nō licet, vt lex illa verat. Neq; dixi omnes eorū expositiones esse veras, quia nō illas in qbus eos Christus dominus rephendit, vt superius diximus. Et forsan tenere legem veterē non prohibuisse animū, sed manū, possit stare cū fide. Quod si verū fuerit, tunc dominus etiā legem ipsam & non scribas solā correxisset, phibendo nō solum manū, sed etiam animū. Et q̄ vsq; tunc scripturā illo modo exposuissent, nō suū

sunt falsi expositores. Quidqd sit de hoc, non plura nūc.
Sat nobis sit expositiones illorū non esse passim falsas;
sed aliquas imo plurimas veras, & ad rem nostrā attinen-
tes.

¶ G. B.

¶ Interdū ex falsis ab aduersario cōcessis, licet aliqd p-
bare & se sustentare, vt ex libro iudeorū falso q de gene-
ratione Iesu Nazarēni inscribit, pbamus ipsum messia
esse Deū. Et ex authoritate falsa eorū, sex millia annorū
durabit mundus, inferimus messia venisse, igit lex allata
(si falsos) non recte phibet ex falsis pgressum. Nam licet
ex falsis inferre verū.

¶ I. R.

¶ Tu ipse superius antistes mecū, & ego tecū distinxis-
mus, de duplici progressu, ad rem, & ad hoīem dūtaxat.
Lex de priori progressu est accipienda. Aliud qd (vt no-
sti) est inferre ex falsis. Aliud probare. Nā p falsa nota nil
probari pōt, sed p falsa, quæ qd credit esse vera, pōt fieri
apparens pbatio, nō existens, Lex itaq phibet testimo-
nia quæ sciunt esse falsa, illa qppe sunt in nostra potestas-
te. Qui pbat per falsa, q credit esse vera, tūc si talis igno-
rantia sit inuicibilis, nō est sub lege, si affectata, crimen
auget, si crassa, diminuit, & sic de reliqs ignorantie mem-
bris dicendū.

¶ G. B.

¶ Recte tu quidem, sed audiamus aduersarios, dixisti
nanq, Ex quo alicui doctōri propria opinione loquen-
ti, credere nemo cogitur. Doctōr talis nullum potest de-
cipere, hoc aiunt est contra Apostolum ad Titum cap.
primo. Sunt multi vaniloqui seductores, maxime q ex
circuncisione sunt, qui vniuersas domos subuertunt.

¶ I. R.

¶ Ad quædam etiam respondere non deceret, Quis
em nesciat seductores esse, & deceptores plurimos; sed

si eis credere non teneris, imo non credere teneris, inuitus decipi non poteris, si aut vis decipi, decipiaris. Non te doctor, cui obligaris non credere, decipit, sed te ipsum decipis. Debilis est hostis, qui non vincit nisi volente. Si dicerent nullos esse deceptores, aduersum me dicerent. Multi enim me decipere conantur, sed quia non credo eis, non me utique decipient. Aduertant quique ad verba mea. Ita enim dixi, Cui propria opinione loquenti, credere nemo cogit, talis nullum potest decipere. Qui enim decipit intellectum, cogit ad credendum falsum pro vero. Hos Apostoli vaniloquos vocat. Nemo itaque nisi eius intellectus ad assentiendum congaus seu alliciat, decipi potest. Ex quo igitur doctoribus Hebraeis propria opinione loquentibus, credere non cogimur, decipi ab eis non poterimus.

¶ G. B.

¶ Pleraque frivola obijciunt, sed obiectio quae sequitur magni apud eos est momenti. Ais enim plus ex Paulo factum esse, quam ex omnibus apostolis, eo quod cum Rabbinis scholas frequentauerit, & omnibus Iudaeorum scientiis imbutus fuerit. Et subnectis, huius nulla est obiectio vel responsio, nisi quod praedicaret, Paulum ad hoc tractum fuisse. Sed hoc nihil ad rem. omnes enim quod credimus, trahimur, quia nemo venit nisi pater traxerit eum. Quibus videris asserere Apostolum Paulum omnibus plus laborasse, quia literis Hebraicis fuisset ad pedes Gamalielis imbutus, & non, quia tractus fuit. Quorum prius illud est contra conversionem eius mirificam, & rasptum eius tam arcanum. Illud vero quod posterius addit, improprium est dicere, quod excellentiam supra omnes alios non haberit, ex eo quia tractus est. Quia & si omnis qui venit ad Christum, didicit & trahitur a patre, vehementius tamen alter altero trahitur, & maior vni quam alteri gratia prestat.

ptestatus sum, nō extirpandos eiusdē domini snia p sua
si: Nō licet arguere a simili p exēpla: Nonne signa q̄ in
Christū credētes cōsequunt, videlicet demonia eiicere,
linguis loq̄ nouis, serpētes tollere & reliqua Gregorio
licuit spūaliter exponere: similiter q̄uis necessariū sit ad
salutē, credere Christū de Maria Magdalena septē dæ
monia vere & re ipsa ad literā intelligendo eiēcisse, tñ
Gregori⁹ p septē dæmones vniuersa vitia exposuit. Eo
dē mō firmiter & ad literā credendū est, dominū nostrū
mūdasse leprosos, et ad sacerdotes misisse, tñ Augustin⁹
p leprosos, eos q̄ veræ fidei scientiā nō habentes, varias
doctrinas pfitent̄ erroris, intelligit. Quale pceptū est vt
prauī seu filiī nequā sinant̄ crescere vsq̄ ad vltimā mun
di diē, tale pceptū, vt prauī Iudæorū libri, prauī dico, q̄a
sunt in prauorū manib⁹, vsq̄ ad illud tps, quo suū agnos
cent errorē cōseruent̄. At vero nullū extat pceptū filios
nequā nō exterminādi, imo potius exterminādi iuxta il
lud, Maleficos nō sinas viuere, siue p maleficos, oēs ma
lefaciētes, siue eos q̄ maleficijs suis decipiūt hoīes, itelle
xeris. Oēs q̄q̄ iustæ leges, & iusti iudices, delere malos
de medio iustorū nitunt̄, neq̄ agūt cōtra pceptū de ziza
nijs nō euellēdis, sensus em̄ ē, sinite vtraq̄ crescere. Quia
ego ab initio creauī hoīem, & dimisi eū in manu consiliī
sui, sino vt q̄scq̄ manū suā ponat vel in aquā vel in ignē,
posset qppe potētia sua magna, nullum prauū viuere p
mittere. Sed id primo decreto, a p̄cipio tradito cōtrari
aret̄. De⁹ itaq̄ malos eē, vt aliqd boni ex eis eliciat, sinir.
Ois em̄ malus, aut ideo viuīt, vt corrigat̄, aut ideo viuīt,
vt p eū bon⁹ exerceat̄, sic pfecto & libri Iudæorū, aut sūt
seruādī vt p eos ipī corrigat̄, aut p eos nos magis v̄itati
fidei nr̄æ ex ipsorū apta cæcitate inherētes, exerceamur

disposito maiorem cōferre gratiā, sicut & angelos natura superiores, gratia etiā reddit tales. Quamobrē & ipse cū dixisset, plus oībus laboravi, subiūxit. Non autē ego, sed grā Dei mecū, Si ergo idcirco dona suscepit ampliora, quia magis dispositus erat, & dispositio illa fuerit id quod diximus. Cui sit tā cornea fibra, ut nesciat verē esse quod iā diximus, siue itaq; dicat p̄cellere alios, ratione bonorū naturalium & acquiritorū, siue ratione ampliorū supernaturalium donorum, p̄pter eiusmodi dispositionem sibi concessorū, semper sequit̄ id quod diximus.

G.B.

¶ Oīa erudite, verū non cessant te lacerare etiā in minimis, ponis em̄ similitudinē, ut sicut Christus domin⁹ iussit zizania crescere simul cū tritico vsq; ad cōsummationē seculi, sic & Iudæorū libros esse dimittendos, & q̄ sequunt̄. Dicunt em̄ illa in parabola dominū de prauis hoībus, non autē de prauis libris locutū fuisse, ut ipsemet se exponit aliquantulū infra, ut habet̄ Matthæi. xij. Sed ambigo ne forsan ipsi sint illi hoīes, q̄ charitate sprete, virū catholicū calumniant̄, & neophytū veterano Christi colē anteponūt.

¶ I.R.

¶ Norā & ipse Christū dominū per zizania exposuisse prauos hoīes (utinā ipsi triticū essent) neq; tñ ignorabā, ipsum dominū hoc non p̄cepisse, quin etiā prauos libros p̄ zizania, sicut bonos per triticū intelligere possemus. Arguebā itaq; a simili, quod sicut ille homo, seu fili⁹ hoīs non p̄misit euellere zizania, hoc est filios nequā, ne forte & triticū, hoc est filios regni, q̄ sunt bonū semen, si euellerent, sic & libros illos in quibus multa nobis vtilia exarant̄, licet & praua quædā in eis reperiant̄, modo non sint de illo genere malorū, quod extirpandū esse semp

Quia medium syllogismi probabilis in plus se habet, & quæstio quæ probat. Neq; etiã videt̃ probare illud qđ premiserat, sed multas sententias ordine quodã afferre, sic inquit, Spiritũ nolite extinguere, prophetias nolite spernere. Omnia aut̃, pbate, qđ bonũ est, tenete. Oĩa igit̃ legite, sed sentes abijcite. Quid suspectũ hæresi hic inuenitis? surdior est surdo is, q̃ audire contemnit. Neq; dixit, oĩa, pbate, sicut probat̃ cõclusio aliq̃ rōne, vel sicut pbat̃ q̃s esse bonus vir, sed probate, hoc est delibate cuius saporis res sint. Etsi bonũ saporem & odorem inuenitis, tenete ipsum, si malũ, abijcite. Non itaq; Apostolus de nouellis prophetijs dũtaxat loquit̃, sed de omnib; quæ non sunt manifeste mala, vel sunt bona mixta malis. Aperta mala sine delibatione respue, vt sunt peccata. De q̃bus dubitas, vt de prophetijs nouis, aut de spiritu, & feruore alicuius, & in re nostra de libris scribarũ, noli statim cõdemnare, neq; statim credere, quia nō omni spiritui est credendũ, sed an spiritus illi sint a Deo probandũ est. Discutiendũ igit̃ diligenter est, quæ bono quæue malo proferunt̃ spiritũ, discutiendũ & de libris scribarũ, an blasphemĩ sint, vel stulti, vel ad ritũ eorum pertinentes, vel sacrã scripturam bene exponentes aut mysteria fidei nostræ ardua declarantes, primi illi (vt semp̃ dixi) sunt supprimendi, alij tolerandi, dũ eccl̃ia eos tolerat, vltimi magnopere amplectendi, custodiendi & conseruandi. ¶ G. B.

¶ Carpũt te & in eo, dixisti nanq; Cõmentaria ludæorũ tanq̃ fontes esse seruanda, si nanq; eorum cõmentaria sunt fontes, igit̃ nostrorũ erunt riuuli. Videris doctores ludæorũ, nostris sanctis doctoribus qui sunt montes eccl̃iæ, præferre. Et ita doctrinã synagogæ supra ecclesię

aut vt p̄bati fiāt manifesti, sint itaq; hęc eiusmodi p̄cepta parabolica, & q̄si metaphorica. Permixonē itaq; vsq; ad seculi cōsumptionē erūt mali bonis, Deo sinente. Neq; est aliud p̄ceptū, nisi q̄a sic esse sinit, Si nanq; esset p̄ceptū, tunc nō liceret malos interficere, sed crescere vsq; ad messē. Etsi malos hoīes, q̄ magis peruertūt, & magis bonos exercēt, esse sinit, cur nō & prauos libros ex eo q̄a prauæ & p̄fidæ sunt sc̄ptæ, non sinet esse? In re parui momenti multū temporis præter consuetudinē contriui. ¶ G.B.

¶ Nil superuacui, p̄clara oīa. Nil tñ p̄termittā corū, in q̄bus te (vt ita dixerim) lacerāt. Dicis q̄ppe q̄ Christus p̄cepit de sinendis zizanijs, hoc fideliter est re n̄ra de libris iudæorū sinendis dicere, imitando eccliam. D. XIII. C. sancta Romana possumus, vbi oēs libros manere p̄mittit, vt videant & p̄bent iuxta verbū Apli, Oīa p̄bate, q̄d bonū est, tenete. Nam si eos cōbureremus, nō p̄nt posteri n̄ri q̄cūq; cōtra eos obijcere, ex q̄ conuincant. Dicūt te male transtulisse parabolā, Christus em̄ p̄ zizania nō intellexit libros, sed hoīes prauos, s̄c̄l̄i & Aplm̄ nō recte induxisse. Ipse em̄ ibi loquit̄ de nouellis reuelationibus nō oīmode certis, dicens p̄phetias nolite spernere. Non aut̄ loquit̄ de libris manifeste prauis, sic & cā nō ecclie inductus de huiusmodi libris, est accipiendus. ¶ I.R.

¶ Hi vellent vt ad ipsorū nutum oīa exponeremus, & p̄ libito corū authores induceremus. Et q̄a de parabola zizaniarum, pauloante discussimus, nunc ad Apostoli authoritatem ita dicimus, quāuis ipse p̄misset p̄phetias nolite spernere, ob id tamen quando dixit, omnia p̄bate, non solum de probatione prophetiarū intellexit.

Quia medium syllogismi probabilis in plus se habet, q̄
quæstio quæ probat. Neq̄ etiā videt̄ probare illud q̄d
premierat, sed multas sententias ordine quodā afferre,
sic inquit, Spiritū nolite extinguere, prophetias nolite
spernere. Omnia aut̄ pbate, q̄d bonū est, tenete. Oīa
igit̄ legite, sed sentes abijcite. Quid suspectū hæresi hic
inuenitis? sordior est surdo is, q̄ audire contemnit. Neq̄
dixit, oīa, pbate, sicut probat̄ cōclusio aliq̄ rōne, vel sicut
pbat̄ q̄s esse bonus vir, sed probate, hoc est delibate cu
ius saporis res sint. Etsi bonū saporem & odorem inue
neritis, tenete ipsum, si malū, abijcite. Non itaq̄ Apосто
lus de nouellis prophetiis dūtaxat loquit̄, sed de omni
bus quæ non sunt manifeste mala, vel sunt bona mixta
malis. Aperta mala sine delibatione respue, vt sunt pec
ccata. De q̄bus dubitas, vt de prophetiis nouis, aut de
spiritu, & seruire alicuius, & in re nostra de libris scriba
rū, nolī statim cōdemnare, neq̄ statim credere, quia nō
omni spiritui est credendū, sed an spiritus illi sint a Deo
probandū est. Discutiendū igit̄ diligenter est, quæ bo
no quæue malo proferunt̄ spiritui, discutiendū & de li
bris scribarū, an blasphemī sint, vel stultī, vel ad ritū eo
rum pertinentes, vel sacrā scripturam bene exponentes
aut mysteria fidei nostræ ardua declarantes, primi illi (vt
semp̄ dixi) sunt supprimēdi, alij tolerādi, dū ecclīa eos to
lerat, vltimi magnopere amplectendi, custodiendi & con
seruandi. ¶ G. B.

¶ Carpūt te & in eo, dixisti nanq̄, Cōmentaria ludæo
rū tanq̄ fontes esse seruanda, si nanq̄ eorum cōmentaria
sunt fontes, igit̄ nostrorū erunt riuuli. Videris doctores
Iudæorū, nostris sanctis doctoribus qui sunt montes ec
clesiæ, præferre, Et ita doctrinā synagogæ supra ecclesię

doctrinam extollere. Quod profecto non licebat.

¶ lo. R.

¶ Prima cōmentaria, respectu posteriorū, fontes dici possunt, similiter cōmentaria quæ scripturæ textū priorē, verum, non fucatū declarant & exponunt, sunt tanq̃ fontes respectu eorū, quibus exponitur, textus posterior & fucatus. Eam ob rē diuus Hieronymus Hebraicā veritatem translationi Lxx. interpretū & oībus alijs p̃ponit. Illi em̃ mysteria fidei hominī gentili pandere noluerunt, sed occultauerunt, sic igit̃ se habent cōmentaria ad cōmentaria, sicut textus ad textū, sed textus Hebraicę veritatis est, sicuti fons ad alios textus. Igit̃ & cōmentaria sup̃ illū facta, sunt sicut fontes, ad cōmentaria super posteriores textus facta. Nonne testamentū verus a ludæis accepim⁹? fontaliter ergo scripturæ illę sunt apud eos. Igit̃ Iudei p̃ferunt nobis, & doctrina eorū, doctrine nostrę? nō sequit̃ profecto, quia cōsequens est falsum, & antecedens verum. Et ex veris nil sequitur nisi verū, sic nec illorū consequentia erat bona. Quia & si nostrorum cōmentaria sunt posteriora, & super textum posteriorē facta, Et in eo videamur minores, illa minoritas est secundum quid, Nam & mater est nobilior filio quocūq; inquantū genuit eum, sed erunt in filio multa alia quibus dignior est, Sic & in nostris doctoribus, est alia sciētia testamenti noui, & in ecclesia similiter. Nō ergo fons est semper nomen dignius, nisi inquantum fons, sed esse dignius secundū qd, & indignius simpliciter est absolute indignius. Vide nunc captiosos hoīes quanto odio ferunt in proximū, excæcauit eos malitia eorum.

F I N I S.

ILLVSTRIS AC GENEROSI DOMI

ni domini Hermanní Comitis de Nuenar, cano

nici Coloñ. &c. epigramma, extem

pore in doctiss. viri Ioan. Reu.

LL, Doc. eiusq; defenso

rū laudem, subito

calore effu

sum.

Punica non tali strepuerunt arma paratu
Hannibal Ausonias dum spoliaret opes.
Nec tantos procures Pagasæa vexit ab vrbe.
Raptor Phrixæi velleris Aesonides.
Quantos ipse modo ad bellum pharetratus Apollo
Cogit, & inuicto prælia Marte ciet.
Reuchlino laturus opem, studiisq; quietem
Perpetuam, & doctis otia grata viris.
Impia lioris ne fundere lingua venenum
Audeat, & posthac obstrepuisse bonis.

FINIS DEFENSIONIS OPTIMI

ac integerrimi viri illius Ioan. Reuchlin, LL.

doc. quam Reuerendus pater Geor. Be.

Nazaræus archieps Romæ p mo

dum dialogi scriptam, diuo Ma

ximiliano Romanorū im

peratorī semp Augu

sto dicauit.

Anno Natiuitatis Dei. M. D. XVIII, mense

Ianuarij.